Η ΟΔΟΣ

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 41 ΕΤΟΣ 13ο • 2018

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

1. Ἡ Χριστιανική Λατρεία

Ὁ Χριστιανισμός, ὡς Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐκφράστηκε ἀπό τήν ἵδρυσή του, τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, ὄχι μόνο ὡς διδασκαλία, ἀλλά καί ὡς λατρεία, πού κατέλαβε κεντρική θέση στή ζωή του. Ἡ λατρεία ἀποδείχτηκε ὄχι μόνο ὁ τρόπος, πού ἡ Ἐκκλησία ἐξέφρασε τόν βαθύτερο ἑαυτό της, ἀλλά καί ὡς τό κατ' ἐξοχήν μέσο διαμόρφωσης τῆς πίστης καί ὅλης συνολικά τῆς ζωῆς της. Χωρίς νά ἐξαντλεῖται στή λατρεία ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας, μεταμορφώνεται ὁλόκληρη σέ λατρεία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὡς ἀπόλυτου κέντρου καί κεφαλῆς της.

Ἡ ἐκκλησιαστική λατρεία εἶναι κατανοητή μόνο ἐν Χριστῷ, στόν ὁποῖο γίνεται γνωστός ὁ Θεός (Ἰω. 1,18). Ἡ πίστη στόν Χριστό, ὡς Θεό καί Σωτήρα, προηγεῖται τῆς λατρείας Του. Ὁ Χριστός εἶναι αὐτός, πού διαφοροποιεῖ τή χριστιανική ἀπό κάθε ἄλλη λατρεία. Ὁ χριστοκεντρικός χαρατήρας τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας τή διαχώρισε ριζικά ὄχι μόνο ἀπό τήν ἐθνική, ἀλλά καί ἀπό τήν ἰουδαϊκή λατρεία (βλ. Ἑβρ. κεφ. 9). Τά ὁποιαδήποτε ἐθνικά ἤ ἰουδαϊκά τελετουργικά στοιχεῖα, πού προσέλαβε ἡ Ἐκκλησία, εἶναι δευτερεύοντα καί περιφερειακά καί δέν ἀλλοιώνουν τή λατρεία της.

Οὐσιαστικό στοιχεῖο τῆς χριστιανικῆς λατρείας εἶναι ἡ ἐσωτερικότητα ἡ καρδιακή εὐχαριστία καί δοξολογία τοῦ Θεοῦ γιά τίς δωρεές Του. Γι' αὐτό ἡ χριστιανική λατρεία θεμελιώνεται στά ὅσα ἔπραξε ὁ Θεός γιά τόν ἄνθρωπο καί ὄχι στό τί μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά πράξει, γιά νά εὐχαριστήσει τόν Θεό καί νά Τόν ἐξευμενίσει. Σκοπός της δέν εἶναι μία θρησκευτική τελετουργία, ἀλλά ἡ μέσω αὐτῆς φανέρωση τῆς Ἐκκλησίας ὡς «σώματος Χριστοῦ». Ὁ μόνος καί ἀληθινός λειτουργός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός (Ἑβρ. 8,2), ὁ ὁποῖος στό πρόσωπό Του εἰσάγει στήν ἱστορία ἕνα ἄλλο εἶδος ἱερωσύνης. Οἱ ὅροι «ἱερεύς», «θυσία», «ἱερωσύνη» στήν πρός Ἑβραίους ἐπιστολή, τό πρῶτο λειτουργιολογικό κείμενο τῆς Ἐκκλησίας, συνδέονται ἀποκλειστικά μέ τόν Χριστό, τόν μόνο αὐθεντικό Ἀρχιερέα, πού προσέφερε καί προσφέρει τήν τέλεια θυσία, δηλαδή τόν ἑαυτό Του. Ἡ θυσία Του στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀναίμακτη καί πνευματική καί ὁ Χριστός, τελικά, εἶναι «ὁ προσφέρων καί προσφερόμενος καί προσδεχόμενος» τή θυσία. Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας δέν θυσιάζουν, ὅπως στά διάφορα θρησκεύματα τοῦ κόσμου, ἀλλά «δανείζουν» τή γλώσσα καί τά χέρια τους στόν Χριστό, γιά νά τελέσει Αὐτός τά πάντα (Χρυσόστομος). Ὅλοι οἱ πιστοί, μέ τό βάπτισμα καί τό χρίσμα τους, μετέχουν στήν ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ, *«παριστῶντες τά σώματα αὐτῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ»* (Ρωμ. 12, 1).

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Αὐτό τό περιοδικό εἶναι ἀφιερωμένο σέ γενικά θέματα χριστιανικῆς ζωῆς καί λατρείας. Ὁ χριστιανός δέν λατρεύει τόν Θεό μόνο στό ναό μέ τά ἀναγνώσματα καί τά ψάλματα, ἀλλά καί στήν ὑπόλοιπη ζωή του μέ τά ἔργα καί τή συμπεριφορά του. Οἱ ὧρες τῆς λατρείας εἶναι λίγες, οἱ ὧρες ὅμως τῆς ὑπόλοιπης ζωῆς εἶναι πολλές. Ἐκεῖ χρειάζεται νά ἐπενεργεῖ ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ μεταμορφωτικά. Ὅ,τι καί νά κάνει ὁ χριστιανός τό κάνει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί εἰς δόξαν Του. Ἔγραψε χαρακτηριστικά στούς Κορινθίους ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε» δηλ. «εἴτε τρῶτε εἴτε πίνετε εἴτε κάτι ἄλλο κάνετε, ὅλα νά τά κάνετε πρός δόξαν Θεοῦ» (Α΄ Κορ. 10,31). Ἄλλο ἄρθρο εἶναι ἀφιερωμένο στά ἤθη καί στά ἔθιμα τῆς περιόδου τοῦ δωδεκαημέρου μεταξύ Χριστουγέννων καί Θεοφανείων. Σέ ἑπόμενο ἄρθρο περιγράφονται κάποιες θαυμαστές παρεμβάσεις τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης σέ ἀσθενεῖς τοῦ νοσοκομείου τῆς Ρόδου. Τέλος συμπεριλαμβάνονται στό περιοδικό αὐτό καί δύο ὁμιλίες θεολόγων ἐκπαιδευτικῶν γιά τούς Τρεῖς Ἱεράρχες καί τήν μετάνοια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ λατρεία τῆς Ὀρθοδοξίας
Μεταλληνός Γεώργιος, σελ. 1

Λειτουργία-Μετάλειτουργία
Πρωτ. Θεμιστοκλέους Στ. Χριστοδούλου, σελ. 4

Τό Δωδεκάμερο: θρύλοι, δοξασίες, ἤθη καί ἔθιμα τῆς Πατρίδας μας
Δανιήλ Συροπούλου, σελ. 7

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη προστάτιδα τῶν ἀσθενῶν
π. Ἠλία Ἀναστασοπούλου, σελ. 13

Ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κοινωνίας στό ἔργο καί τό λόγο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν
Νικολάου Γ. Τσιρέβελου, σελ. 16

Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, σελ. 19

Πατριαρχική ἀπόδειξις ἐπί τῷ Ἁγίῳ Πάσχα, σελ. 20

Πασχάλιον μήνυμα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου, σελ. 22

«Ἁμαρτία - Ἀποστασία - Μετάνοια - Ἐπιστροφή»
Πρωτοπρ. Γεωργίου Τσουρδιοῦ, σελ. 23

Εἰδήσεις Οἰκουμ. Πατριαρχείου, σελ. 28

Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως, σελ. 32

Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39

Ἀπόψεις καί Σχόλια,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@gmail.com
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
ALPHA BANK
822002002008824

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας συνιστᾶ ἀποκάλυψη τοῦ τριπλοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς: τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ μυστηρίου τῆς κτίσεως, καθώς καί τῆς μεταξύ τους σχέσης. Στήν ὀρθόδοξη λατρεία συντελεῖται ἡ βίωση τοῦ νέου «καιροῦ», πού ἔχει «εἰσβάλει» στήν ἱστορία μέ τήν Ἐνανθρώπηση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί προσφέρει τή δυνατότητα νίκης μας πάνω στήν ἁμαρτία, στή φθορά καί στό θάνατο. Ὁλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη ὕπαρξη τάσσεται ὑπό τήν ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ καί δοξάζει τόν Τριαδικό Θεό, ὅπως Τόν δοξάζουν στόν οὐρανό οἱ ἀγγελικές Δυνάμεις (Ἡσ. 6,1 ἑ.).

Στή χριστιανική λατρεία πραγματοποιεῖται μία διπλή κίνηση: τοῦ ἀνθρώπου πρός τόν Θεό, πού δέχεται τήν εὐχαριστία καί δοξολογία μας, καί τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο, πού ἁγιάζεται ἀπό τή θεϊκή Χάρη. Εἶναι ἕνας διάλογος μεταξύ Πλάστη καί πλάσματος, συνάντηση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν «Ἀληθινόν» (Α΄ Ἰω. 5, 20), προσφορά τῆς ὕπαρξης στήν πηγή της, κατά τόν λειτουργικό λόγο: *«ἑαυτούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα»*. Ὁ πιστός εὐχαριστεῖ τόν Θεό γιά τή σωτηρία του καί τίς συνεχεῖς δωρεές τοῦ Θεοῦ, *«ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα»*. Προσφέρει στόν Θεό *«ἄρτον καί οἶνον»* καί λαμβάνει σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ προσφέρει θυμίαμα καί δέχεται ἄκτιστη Χάρη. Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας δέν προσφέρεται στόν Θεό, διότι ὁ Θεός δέν τήν ἔχει ἀνάγκη, ἀλλά γιά τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο, πού δέχεται πολύ περισσότερα καί σημαντικότερα ἀπό τά ὅσα προσφέρει.

Ἡ λατρεία τότε εἶναι ἐκκλησιαστική, ὅταν διατηρεῖ τόν ὑπερκόσμιο καί πνευματικό της χαρακτήρα καί ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο, ὁδηγώντας τον στήν τέλεια γνώση («ἐπίγνωση») τοῦ Θεοῦ (Ἐφεσ. 4,13. Ἀποκ. 4,10· 5,6 κ.λπ.). Σκοπός της ὅμως δέν εἶναι νά κατεβάσει τόν οὐρανό στή γῆ, ἀλλά νά ἀνεβάσει στόν οὐρανό τόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο. Δίνει τή δυνατότητα στόν ἄνθρωπο καί ὅλη τήν κτίση νά «βαπτιστοῦν» νά πεθάνουν καί νά ἀναστηθοῦν μέσα στή θεία Χάρη.

2. Λειτουργική Τάξη καί Ἱστορική Ἐξέλιξη

Ἡ ἐκκλησιαστική λατρεία ἔχει τήν τάξη της, σύνολο δηλαδή τελετουργικῶν κανόνων, πού τή διέπουν. «Τυπικόν» ὀνομάζεται τό εἰδικό λειτουργικό βιβλίο, πού προσφέρει τό διάγραμμα καί τή δομή τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας, καθώς ὅρισαν οἱ ἅγιοι Πατέρες στό πέρασμα τῶν αἰώνων. Μέ τήν καθιε-

ρωμένη «τάξη» καί τή λειτουργική ἑνότητα περιφρουρεῖται τό ὀρθόδοξο φρόνημα, παρ' ὅλες τίς περιπτωσιακές ἀναπροσαρμογές καί τοπικές ἰδιαιτερότητες, τίς φυσιολογικές δηλ. ἐξελίξεις, πού σημειώθηκαν στό παρελθόν, ἐμπλουτίζοντας τή λειτουργική πράξη, ἀποκρούοντας διάφορες κακοδοξίες καί καταπολεμώντας τίς αἱρέσεις. Ἡ ἀνάπτυξη ὅμως τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας ἔγινε ὀργανικά, μέ ἐσωτερική τάξη καί συνοχή, χωρίς νά διασπᾶται ἡ ἑνότητά της. Τά νέα στοιχεῖα μοιάζουν μέ κλαδιά ἑνός δένδρου, πού ἁπλώνονται χωρίς νά ἐμποδίζουν τήν ὁμαλή ἀνάπτυξή του. Ἔτσι καί στήν Ὀρθοδοξία οἱ μέν σλαβόφωνες Ἐκκλησίες ἀκολουθοῦν τήν τάξη τῆς *«Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἱεροσολύμων»* (τοῦ ἁγίου Σάββα), ἐνῶ οἱ ἑλληνόφωνες στηρίζονται, κατά κανόνα, στήν τάξη τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (Κωνσταντινουπόλεως), τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Στουδίου. Ἡ διαφορά αὐτή στήν τάξη δέν καταλύει τήν ἑνότητα τῆς ὀρθόδοξης λατρείας. Ἡ λειτουργική δομή εἶναι συγκεκριμένη καί κοινή, ὅπως διαπιστώνεται στήν τέλεση μίας διορθόδοξης Θείας Λειτουργίας.

Ἤδη στή χριστιανική ἀρχαιότητα εἶχαν προκύψει διάφοροι λειτουργικοί τύποι (τῆς Ἀνατολῆς: ἀλεξανδρινός, ἀντιοχειανός ἤ συριακός καί βυζαντινός τῆς Δύσεως: ἀφρικανικός, ρωμαϊκός, παλαιοϊσπανικός ἤ μοζαραβικός, ἀμβροσιανός, παλαιογαλλικός, κελτικός κ.λπ.). Ἡ ἀπόκρουση τῶν αἱρέσεων, πού ἀνέκυψαν στήν ἱστορική πορεία τῆς Ἐκκλησίας, συνέβαλε στήν ἐμφάνιση τῶν τοπικῶν διαφορῶν, μέσα σ' ἕνα πνεῦμα ἐλευθερίας. Γι' αὐτό οἱ λειτουργικοί τύποι βοηθοῦν στή διαπίστωση καί διακρίβωση τῆς λειτουργικῆς ἐξέλιξης τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλά καί τῶν ἀλληλεπιδράσεών τους στό πλαίσιο τῆς ἑνότητας τῆς ὀρθόδοξης πίστης.

Σταθμό στήν ἐξέλιξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας ἀποτέλεσε ἡ ἐποχή τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, μέ τόν ἐγκαινιασμό τῆς Κωνσταντινούπολης-Νέας Ρώμης (τό 330), πού ἄνοιξε νέες, κοσμογονικές προοπτικές. Ἡ ἀνάπτυξη σ' ὅλους τούς χώρους τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ἔργο τῶν ἁγίων Πατέρων, εἶχε ὀργανική συνέχεια, χωρίς στό ἐλάχιστο νά σημαίνει «πτώση» ἀπό τόν «ἀρχέγονο χριστιανισμό». Ἡ μετά τό 313 νίκη πάνω στήν εἰδωλολατρία, γέννησε ἕνα πάγκοινο συναίσθημα καί μία θεολογία «νίκης» καί θριάμβου, πού διαπότισε καί τίς δομές τῆς λατρείας. Ἡ ἀνάπτυξή της συμβαδίζει μέ τή συνοδική διατύπωση τοῦ τριαδικοῦ δόγματος, τήν καλλιέργεια τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, τήν ὀργάνωση τοῦ μοναχισμοῦ, τήν ἀνέγερση πλήθους ναῶν κ.λπ. Μέ βραδύ, ἀλλά σταθερό ρυθμό, οἱ λατρειακές ἰδιαιτερότητες περιορίζονται καί μορφοποιοῦνται οἰκουμενικά σχήματα, μέ βάση ἕνα σταθερό καί ἀμετάβλητο πυρήνα, πού ἀφομοιώνει καί ἑνοποιεῖ τίς τοπικές ἰδιαιτερότητες. Καρποί αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων εἶναι οἱ μορφές τῆς ναοδομίας, ἡ ἀνάπτυξη τῶν λειτουργικῶν κύκλων (ἡμερήσιος, ἑβδομαδιαῖος, ἐτήσιος), ἡ προσθήκη νέων ἑορτῶν καί ἀκολουθιῶν. Οἱ ἐξελίξεις αὐτές ταξιθετοῦνται χρονολογικά ὡς ἑξῆς: οἱ αἰῶνες 4ος καί 5ος διακρίνονται γιά τή μεγάλη λειτουργική ἄνθηση καί τίς βαθειές τομές στή λατρεία, στούς 6ο καί 7ο αἰῶνες σταθεροποιοῦνται οἱ μορφές, τόν 8ο καί 9ο αἰώνα συντελεῖται ἡ τελική σύνθεση τοῦ «βυζαντινοῦ τύπου», πού μετά τόν 14ο καί 15ο αἰώνα (Ἡσυχασμός, Συμεών Θεσσαλονίκης) ὁδήγησε στή λειτουργική τάξη, πού ἰσχύει καί σήμερα.

Ἡ «βυζαντινή» σύνθεση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Λατρείας ἐπιτεύχθηκε διά τοῦ Μοναχισμοῦ, πού συνιστᾶ τήν αὐθεντική συνέχεια τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καί μόνιμη διασφάλιση τῆς καθαρότητας καί τῆς μαρτυρίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ὁ Μοναχισμός διασώζει σέ κάθε ἐποχή τήν ἐσχατολογική συνείδηση, ἀποτρέποντας τήν ἐκκοσμίκευση. Γι' αὐτό ἡ ἐπίδρασή του στήν πορεία τῆς Ἐκκλησίας ἀποδεικνύεται ὄχι μόνο καθοριστική, ἀλλά καί εὐεργετική.

Ὁ Μοναχισμός ἐνσωμάτωσε τή λατρεία στήν ἄσκησή του, δίνοντας ἰδιαίτερη ἔμφαση στήν προσευχή καί καθιστώντας μέσω τῆς «εὐχῆς» ὅλη τή ζωή σέ λατρεία. Ὁ Μοναχισμός καλλιέργησε καί πλούτισε τή λατρευτική πράξη, προσφέροντας στήν Ἐκκλησία τή λειτουργική τάξη καί ὅλο σχεδόν τόν ὑμνογραφικό, μουσικό, καί καλλιτεχνικό πλοῦτο της.

Μετά τή νίκη τοῦ Μοναχισμοῦ καί τό τέλος τῆς εἰκονομαχίας (9ος αἰώνας) τό μοναστικό τυπικό μεταδόθηκε καί στίς κοσμικές ἐνορίες καί ἡ σύνθεση αὐτή θά ἐπικρατήσει τελικά, στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Στίς μονές καλλιεργήθηκαν τά κύρια δομικά στοιχεῖα τῆς ὀρθόδοξης λατρείας, ἡ ὑμνογραφία (ποίηση) καί ἡ μουσική, καί σ' αὐτές βιώνεται ὡς σήμερα ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἡ λατρεία δέν εἶναι «κάτι» στή ζωή τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλά τό κέντρο καί ἡ πηγή τῆς ἀνακαίνισης καί ἁγιασμοῦ ὅλων τῶν πτυχῶν τῆς ζωῆς μας.

Μεταλληνός Γεώργιος,
Ἡ λατρεία τῆς Ὀρθοδοξίας,
Ἀνακτημένο στίς 15-6-2018 ἀπό τό δικτυακό τόπο
https://www.impantokratoros.gr/D2B93E87.e

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ – ΜΕΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Πρωτ. Θεμιστοκλέους Στ. Χριστοδούλου, Δρ. Θ.

Η χρήση τοῦ ὅρου «Λειτουργία» ἔχει σχέση μὲ τὴν λατρεία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ποὺ τελεῖται ἐντὸς τοῦ Ναοῦ.

Ὁ ὅρος «μετὰ Λειτουργία» ἔχει σχέση μὲ τὴν πορεία τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ ἐξερχομένου ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναό, ἀκριβῶς μετὰ τὴν συμμετοχή του στὰ τῆς θείας Λατρείας, μὲ κέντρο τὴ μυστηριακὴ μετοχὴ στὴ θεία μετάληψη τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ μας ἀλλὰ καὶ τὴν μετοχή του στὰ μυστήρια

- **τῆς ἁγίας Βαπτίσεως**
- **τοῦ ἁγίου Χρίσματος**
- **τοῦ Γάμου**
- **τοῦ Εὐχελαίου**
- **τῆς Χειροτονίας.**

Ὅταν λέμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας λειτουργεῖ, αὐτὸ σημαίνει, κατὰ τὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησιολογία, ὅτι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ὑπάρχει κλῆρος καὶ λαός. Δὲν ὑπάρχει καμμία περίπτωση νὰ λειτουργήσει ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἕνας ἱερέας χωρὶς τὴν παρουσία ἑνὸς τουλάχιστον χριστιανοῦ. Ὅταν λειτουργεῖ ὁ ἱερέας, θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἔστω κι ἕνας πιστὸς γιὰ νὰ ἀπαντᾶ στὰ αἰτήματα τοῦ κληρικοῦ διὰ τῶν γνωστῶν «Ἀμήν», «Κύριε ἐλέησον» κ.λπ. Ἄρα στὴν πραγματικότητα, κατὰ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, Λειτουργία σημαίνει συλλείτουργο μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ. Κι αὐτὸ γίνεται, διότι ὁ κλῆρος ἔχει τὴν εἰδικὴ ἱερωσύνη, ἐνῶ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν γενικὴ ἱερωσύνη. Ἂν αὐτὰ τὰ δύο δὲν συνυπάρχουν, τότε δὲν μπορεῖ νὰ γίνει ἡ Λειτουργία. Ἄλλωστε καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως Λειτουργία (λαός + ἔργον) συνηγορεῖ γιὰ τὴν παρουσία τοῦ λαοῦ ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν τέλεσή της.

Ὀρθόδοξη βάση καὶ ὅρος ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ κατὰ τὴν θεία Λειτουργία θεωρεῖται ἐπίσης καὶ ἡ ἰσότητα μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ, τηρουμένων βεβαίως τῶν ἀναλογιῶν καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ σχῆμα ποὺ φέρει ὁ κληρικός. Τοῦτο στὴν βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἐκφραζόταν μὲ τὴν κατασκευὴ τοῦ δαπέδου τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ τοῦ κυρίως ναοῦ στὸ ἴδιο ὕψος. Ποτέ, στὴν βυζαντινὴ ναοδομία, δὲν κατακευαζόταν ὑπερυψωμένο τὸ ἱερὸν βῆμα.

Ἄρα ἀντιλαμβανόμαστε πώς, ὅταν ἡ Ἐκκλησία λειτουργεῖ, αὐτὸ δὲν εἶναι ὑπόθεση μόνο τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ ταυτόχρονα εἶναι ὑπόθεση καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Γιατί, λοιπόν, ὁ ἱερέας νὰ ἀρχίζει τὴν ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου μὲ δύο ἢ κανέναν πιστὸ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ; Ποῦ καὶ πῶς δικαιολογεῖται ἡ ἀπουσία μας ἀπὸ τὰ δρώμενα στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ; Ἂν λειτουργοῦμε ὅλοι μαζί, ὅπως εἴπαμε, τότε ὅλοι μαζὶ ξεκινοῦμε καὶ ὅλοι μαζὶ τελειώνουμε τὴν Λειτουργία. Κι αὐτὸ εἶναι μόνο ἡ ἀρχὴ γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ὀφείλουμε νὰ μὴν ἐνεργοῦμε, ὅπως ὁ καθένας βολεύεται ἢ ὅπως συμφέρει τὸν καθένα, ἀλλ' ὅπως αὐτὸ ὀρθοδόξως ὁρίζεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησία μας.

Φυσικά, ὑπάρχει καὶ ἡ λεγόμενη οἰκονομία στοὺς ἱεροὺς κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας. Αὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία, ἡ παρέκκλιση δηλ. ἀπὸ τὸν συγκεκριμένο κανόνα γιὰ κάποια σοβαρὴ αἰτία, π.χ. ἀσθένεια, ἐπ' οὐδενὶ πρέπει νὰ καταλήγει σὲ παρανομία. Γιὰ παράδειγμα, κάποιος διατεινόμενος ὅτι εἶναι κουρασμένος προσέρχεται στὸ ναὸ κατὰ τὴν διανομὴ τοῦ ἀντιδώρου, γιὰ νὰ πάρει –συγχωρεῖστε με –τὴν δόση τοῦ πρωινοῦ του! (sic).

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας θέλει τοὺς χριστιανούς της, ὅπως βρίσκονται ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὁμονοημένοι, συμφιλιωμένοι, χαρούμενοι, ἀνεκτικοί, ὑπομονετικοί, μὲ τὸ ἴδιο φρόνημα νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸν ναὸ μετὰ τὸ πέρας τῆς ὅποιας Λειτουργίας καί, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, νὰ εἶναι καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ ὡς λειτουργοῦντες. Ἀγαπημένοι, συμφιλιωμένοι, ὑπομονετικοί, ἀνεκτικοί, χαρούμενοι, συγχωρημένοι.

Συνήθως, ὅταν λέμε ὅτι ἡ ἐκκλησία λειτουργεῖ, πολλοὶ χριστιανοὶ ἐννοοῦν ὅτι τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία. Αὐτὸ εἶναι σωστὸ ἐν μέρει, ἀλλὰ λειτουργία ἔχουμε καὶ κατὰ τὴν ἐπιτέλεση καὶ ὅλων τῶν ἄλλων μυστηρίων, Γάμου, Βαπτίσεως, Χρίσματος, Εὐχελαίου κ.λπ. Καὶ ὅπως σεβόμεθα καὶ τιμοῦμε τὴν θεία Λειτουργία, ὀφείλουμε νὰ τιμοῦμε μὲ τὸν ἴδιο σεβα-

σμὸ καὶ νὰ εἴμαστε ἰδιαίτερα προσεκτικοὶ καὶ στὰ λοιπὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ταπεινά, ἔχω τὴν αἴσθηση - κι αὐτὸ τὸ καταθέτω ἀπὸ τὴν ποιμαντική μου πεῖρα - ὅτι σὲ κάποια ἀπὸ τὰ ἱερὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν αἰσθανόμαστε τὴν συλλειτουργία, τὴν ἀπαραίτητη δηλ. προσευχητικὴ συμμετοχή μας. Γιὰ παράδειγμα, στὸ Γάμο, τὶς περισσότερες φορές, εἴμαστε παρατηρητὲς τοῦ μυστηρίου καὶ ὄχι προσευχητικὲς παρουσίες. Τὸ προσκλητήριο, ἂν καὶ εἶναι καρπὸς τῆς ἰδιωτικοποίησης τῶν μυστηρίων καὶ δὲν ἐκφράζει τὴν ἑνότητα καὶ τὴν ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας στὸ πνεῦμα ποὺ θέλει ἡ ἴδια ἡ ἐν ὅλῳ Ἐκκλησία νὰ ἐκφράσει ἐν τῇ ἐνορίᾳ, παρόλα αὐτὰ ἐπέχει θέση προσκλήσεως σὲ προσευχὴ γιὰ τὴ θεμελίωση τοῦ γάμου τῶν συγκεκριμένων ἀνθρώπων ποὺ προσκαλοῦν.

Θὰ μπορούσαμε, ἐν μέρει βέβαια, ὡς δικαιολογία νὰ ἰσχυριστοῦμε καὶ λειτουργικὰ τεκμηριωμένα ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ ὅλα τὰ ἱερὰ μυστήρια ἀποκόπηκαν ἀπὸ τὸν κεντρικὸ κορμό τους, τὸ ἱερὸ δηλ. καὶ φρικωδέστατο μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας, καὶ αὐτονομήθηκαν, κάπως διαφορετικὰ τὰ ἀντιμετωπίζουμε. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐπαύσαμε νὰ τὰ θεωροῦμε Λειτουργία ἢ Λειτουργίες καὶ τὰ θεωροῦμε, συγχωρεῖστε με γιὰ τὴ φράση ποὺ θὰ χρησιμοποιήσω, ὡς κατώτερα καὶ συνεπῶς νομίζουμε ὅτι μποροῦμε κατὰ τὴν ἱερολογία τους νὰ παρεκτρεπόμεθα ἀκόμη κι ἐντὸς τοῦ Ναοῦ μὲ συζητήσεις, σχόλια, χωρὶς καμμιὰ προσευχητικὴ διάθεση. Περισσότερο τὰ ἐκλαμβάνουμε ὡς μιὰ εὐκαιρία σχέσεων τοῦ τύπου δοῦναι καὶ λαβεῖν.

Στὴν πρώτη, ἀρχαϊκὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία ὅλοι ὅσοι συμμετεῖχαν στὴ Θεία Λειτουργία μετεῖχαν ἀπαραιτήτως καὶ σὲ ὅλα τὰ λοιπὰ ἱερὰ μυστήρια, γάμο, βάπτιση, εὐχέλαιο κ.λπ., διότι αὐτὰ ἐτελοῦντο συναπτά, ἑνωμένα μὲ τὴ Θεία Λειτουργία.

Στὴν πρώτη, ἀρχαϊκὴ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὅλοι ὅσοι συμμετεῖχαν στὴ θεία Λειτουργία μετεῖχαν ἀπαραιτήτως καὶ σὲ ὅλα τὰ λοιπὰ ἱερὰ μυστήρια, Γάμο, Βάπτιση, Εὐχέλαιο κ.λπ., διότι αὐτὰ ἐτελοῦντο συναπτά, ἑνωμένα μὲ τὴ θεία Λειτουργία. Ἀλήθεια, πόσο ὅμορφο θὰ ἦταν αὐτὸ στὴν πρώτη Ἐκκλησία! Πόσο κοινοβιακὸ ἦταν τὸ πνεῦμα τῶν χριστιανῶν τῶν πρώτων αἰώνων!

Σήμερα στὰ λοιπὰ μυστήρια ἐπικρατεῖ ὁ ἰδιορρυθμίζων τρόπος ἐκκλησιαστικῆς ἔκφρασης. Γεγονός, φυσικά, ποὺ μᾶς ὁδηγεῖ στὸ ἐγωκεντρικό, ἐγωπαθές, στὸ προσωπικό, στὸ ἰδιαίτερο ἀλλὰ ὁπωσδήποτε ὄχι στὸ κοινό.

Ἑπομένως, γιὰ μιὰ λειτουργικὴ ἀναγέννηση τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ὅλου ποιμαίνοντος καὶ ποιμαινομένου λαοῦ, θὰ χρειασθεῖ ἢ μᾶλλον χρειάζεται γιὰ ὅλους μας μιὰ **ἐπανακατήχηση**, ἕνας **ἐμβαπτισμὸς** μέσα στὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα τῶν τελουμένων στὴν Ἐκκλησία μας καὶ ἀποβολὴ τῶν συμπεριφορῶν προτεσταντικοῦ τύπου, ποὺ δυστυχῶς σήμερα ὑπάρχουν στοὺς πιστούς, σὲ κλῆρο καὶ λαό. Ὄχι νὰ κάνουμε αὐτὸ ποὺ ἀρέσει σ' ἐμᾶς, αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς θέλουμε, αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς νομίζουμε ὅτι εἶναι πρέπον. Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν συμπεριφορῶν ὁδηγούμαστε σήμερα σὲ κάποιες χτυπητὲς ἐκτροπὲς καὶ διαστρεβλώσεις τοῦ λειτουργικοῦ μας ἤθους, οἱ ὁποῖες εἶναι:

α) Τελέσεις διπλῶν μυστηρίων, Γάμου καὶ Βαπτίσεως (γιατὶ τάχα ὄχι καὶ κηδείας καὶ μνημοσύνου, γιὰ νὰ τελειώνουμε;).

β) Γάμοι καὶ Βαπτίσεις σὲ κτήματα, ἡλιοβασιλέματα, λίμνες, θάλασσες, βουνὰ καὶ λαγκάδια.

γ) Στολισμοὶ ναῶν, ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοί, ἀπάδοντες πρὸς τὸ ὅλο πνεῦμα τῆς θεωρήσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς χώρου πνευματικῆς περισυλλογῆς καὶ προσευχῆς καὶ ὄχι ὡς τόπου διασκεδάσεως. Μετατρέπουμε τὸ ἱερὸ στοιχεῖο σὲ κοσμικό.

δ) Καύσεις νεκρῶν, μὲ ἀπαίτηση οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν καύση νὰ διαβάζονται ἐκκλησιαστικῶς πρὶν ἀπ' αὐτήν.

ε) Παρουσία Ἀναδόχων καὶ Παρανύμφων χωρὶς συναίσθηση τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματός τους. Ἡ παρουσία τους εἶναι ἐπιδερμικὴ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὑλική. Μᾶς πιέζουν νὰ δεχόμαστε στοὺς ὑψηλοὺς αὐτοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς αἱρετικούς, ἀλλοθρήσκους καὶ τελέσαντες πολιτικοὺς γάμους ἀκόμη δὲ καὶ συνάψαντες σύμφωνα ἐλευθέρας συμβιώσεως.

στ) Ἂν δὲ ἀναφερθοῦμε σὲ προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες, μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ κάνουμε ἕνα ἰδιαίτερο συνέδριο.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν κατανοοῦμε ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸ πνεῦμα χάνεται μέρα μὲ τὴ μέρα, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία μας, κλῆρος καὶ λαός, καλεῖται νὰ λειτουργεῖ καὶ νὰ μεταλειτουργεῖ. Ποιός ὅμως θὰ δώσει τὸ παράδειγμα γιὰ ἕνα ἐκκλησιαστικὸ καὶ λειτουργικὸ φρόνημα; Κι ἂν ἀκόμη γίνονται καὶ σχετικὰ συνέδρια καὶ ἡμερίδες στὴν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ποιός θὰ ἐφαρμόσει τὸ δέον γενέσθαι, ὅταν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι κατὰ βάσιν ἀκατήχητος; Καὶ τέλος, ποιός ἐκ

τῶν πιστῶν πείθεται σήμερα τοῖς ἡγουμένοις αὐτοῦ, δηλ. τῶν ἱερέων του, ὅταν ἡ προαίρεσή του εἶναι σώνει καὶ καλὰ νὰ ἐξυπηρετηθεῖ καὶ νὰ βολευτεῖ;

Μοῦ ἐξομολογήθηκε ἕνας ἱερέας ἀδελφὸς τὸ παράπονό του. Προσῆλθε μιὰ ἐνορίτισσά του στὸ ναὸ καὶ ζήτησε νὰ τελεσθεῖ τὸ μνημόσυνο τοῦ ἀδελφοῦ της τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου. Ὁ ἱερέας, μὲ ἀληθινὴ ἀγάπη καὶ πόνο γιὰ τὴν πάσχουσα ἀδελφή, ποὺ θρηνοῦσε γιὰ τὸν ἀδελφό της, τῆς ἐξήγησε ὅτι τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου δὲν γίνονται μνημόσυνα σύμφωνα μὲ τὸ Τυπικό, δηλ. τὶς διατάξεις, τῆς Ὀρθόδοξης Λατρείας μας, διότι ἡ συγκεκριμένη ἡμέρα εἶναι ἀναστάσιμη. Ἡ κυρία κατ' ἀρχὴν πείσθηκε νὰ μεταφέρει τὸ μνημόσυνο γιὰ τὸ Σάββατο μετὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ. Ὅμως φεύγοντας θυμήθηκε ὅτι ἤθελε νὰ πάει ἕνα ταξίδι μετὰ τὸ Πάσχα, ὁπότε, ἀφοῦ ὁ ἱερέας δὲν συμφωνοῦσε νὰ τελεσθεῖ τὸ μνημόσυνο τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου, σκέφθηκε νὰ πάει στὴν διπλανὴ ἐνορία. Ἐκεῖ τοὺς ἐξήγησε ὅτι γνωρίζει πὼς δὲν γίνονται μνημόσυνα τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου ἀλλὰ ἐκείνη ἐπρόκειτο νὰ ἐγχειρισθεῖ ἐπειγόντως μετὰ τὸ Πάσχα. Τοὺς παρακάλεσε λοιπὸν νὰ οἰκονομήσουν καὶ νὰ τῆς τελέσουν τὸ μνημόσυνο τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου. Πείσθηκαν οἱ ἀφελεῖς οἰκονομοῦντες ἱερεῖς τῆς διπλανῆς ἐνορίας νὰ τελέσουν τὸ μνημόσυνο κατ' ἐκτροπὴν τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως. Ὅμως, ἐπειδὴ ὁ διάβολος ἔχει πολλὰ ποδάρια, ὅπως λέει ὁ λαός, ἐκτύπωσε ἡ κυρία ἀγγελτήρια γιὰ τὸ μνημόσυνο καὶ τὰ ἔβαλε σὲ ὅλους τοὺς στύλους τῆς ἐνορίας της. Τὸ εἶδε ὁ ἱερέας καὶ στεναχωρήθηκε. Φυσικά, ἀντὶ νὰ τηλεφωνήσει στὴν κυρία, ἐπικοινώνησε μὲ τὸν διπλανὸ ναό. Ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι τὸ ἕνα κακὸ τῆς ἐπιμονῆς τῆς συγκεκριμένης «χριστιανῆς» κυρίας ἔφερε τὸ ἄλλο. Ἡ κυρία ἦταν δυσαρεστημένη μὲ τὸν ἱερέα τῆς ἐνορίας της ὄχι γιατὶ ἄσκησε σωστὰ τὸ λειτουργικό του ἔργο, αὐτὸ δὲν τὴν ἐνδιέφερε καθόλου, ἀλλὰ γιατὶ πίστευε, παρὰ τὴν κατήχηση ποὺ τῆς ἔκανε ὁ ἱερέας τῆς ἐνορίας, ὅτι ὁ ἱερέας δὲν ἤθελε νὰ τελέσει τὸ μνημόσυνο. Ἐπίσης, ὁ πονηρὸς τρόπος ποὺ μετῆλθε γιὰ νὰ πετύχει τὸ δικό της, αὐτὸ ποὺ τὴν βόλευε, ὁδήγησε σὲ παραπικρασμὸ τὶς δύο ἐνορίες. Τέλειο γαϊτανάκι ἔπλεξε ὁ διάβολος. Ὅλους τοὺς ἔμπλεξε. Ποιόν ὅμως ἄφησε δυσαρεστημένο; Μόνον τὸν ἐν Τριάδι Θεό μας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ κυρία ἦταν χριστιανὴ ὀρθόδοξη καὶ τηροῦσε τὶς ἱερὲς παραδόσεις!

Ἄλλο παράδειγμα ποὺ δείχνει τὴν ἀλλοίωση τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος καὶ ὅτι ἡ μεταλειτουργία πάει περίπατο. Χριστιανὴ κυρία ἐκκλησιαζόμενη, μιὰ Κυριακὴ δηλώνει σὲ μιὰ φόρμα ποὺ διέθετε ὁ ναὸς ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸ σπίτι της ἕνας ἱερέας κατὰ τὰ Θεοφάνεια γιὰ νὰ τὸ ἁγιάσει σὲ συγκεκριμένη ἡμέρα καὶ ὥρα. Συνεπὴς ὁ ἱερέας πηγαίνει τὴν συγκεκριμένη ἡμέρα καὶ ὥρα στὸ σπίτι, χτυπᾶ τὸ κουδούνι καὶ περνοῦν πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας γιὰ νὰ πάρει ἀπάντηση ἀπὸ τὸ θυροτηλέφωνο. Μετὰ τὴν παρέλευση τοῦ πενταλέπτου ἄνοιξε ἡ πόρτα, χωρὶς νὰ ἔχει δοθεῖ ἀπάντηση ἀπὸ τὸ θυροτηλέφωνο καὶ ἀνεβαίνει ὁ ἱερέας στὸ σπίτι. Τὸν ὑποδέχονται στὴν πόρτα τέσσερεις ἄνθρωποι, πατέρας, μητέρα καὶ δύο παιδάκια, ὅλοι φορώντας τὶς πυζάμες τους. Δὲν πρόλαβε ὁ ἱερέας νὰ ἀνοίξει τὸ στόμα του καὶ νὰ τοὺς δώσει τὶς εὐχές του, γιατὶ ὅλοι τοῦ εἶπαν μ' ἕνα στόμα: «Μᾶς ξυπνήσατε, πάτερ». Τί ποιμαντικὴ νὰ ἀσκηθεῖ σὲ τέτοιες οἰκογένειες ποὺ ζητοῦν, ἀπαιτοῦν, ποὺ δὲν ἐκκλησιάζονται, ποὺ δὲν κατηχοῦνται; Ποιά νὰ εἶναι ἡ Λειτουργία καὶ ἡ μετὰ Λειτουργία της; Ποιό τὸ παράδειγμά τους στὰ ἴδια τὰ παιδάκια τους ποὺ μιὰ ζωὴ θὰ βλέπουν τὸν ἱερέα στὸ δρόμο καὶ θὰ λένε «αὐτὸς ὁ παπᾶς κάποτε μᾶς ξύπνησε καὶ μᾶς σήκωσε ἀπὸ τὰ κρεβάτια μας. Τί βάρβαρος ποὺ εἶναι!».

> *Ἡ μετὰ Λειτουργία εἶναι μιὰ πνευματικὴ κατάσταση, ἡ ὁποία μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιασθέντες πιστοὺς στοὺς ἐκτὸς τοῦ ναοῦ καὶ μὴ ἐκκλησιασθέντες.*

Ἡ μετὰ Λειτουργία εἶναι μιὰ πνευματικὴ κατάσταση, ἡ ὁποία μεταφέρεται ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιασθέντες πιστοὺς στοὺς ἐκτὸς τοῦ ναοῦ καὶ μὴ ἐκκλησιασθέντες. Σημειωτέον ὅτι ἡ μετα-Λειτουργία εἶναι τρόπος ζωῆς, δὲν εἶναι ὑποκρισία, εἶναι βίωμα καὶ μόνον σ' αὐτὴ τὴν πνευματική της διάσταση πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται. Δὲν εἶναι ἐπίπλαστη καὶ τρόπος καλῆς συμπεριφορᾶς. Πηγάζει ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ μορφὴ τοῦ Χριστοῦ μας. Ὁ χριστιανὸς ποὺ βιώνει τὸ τρίπτυχο κάθαρση-φωτισμός-θέωση, ποὺ νιώθει ἀπὸ τὰ ἐσώτατα τῆς ὑπάρξεώς του μέχρι καὶ τὴν ὅλη ἐξωτερικὴ παρουσία του ὅτι εἶναι πλασμένος κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὅτι πορεύεται στὸ καθ' ὁμοίωσιν δύναται νὰ μεταλειτουργεῖ σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ζητούμενο τῆς πνευματικῆς ζωῆς· τὸ νὰ νιώθει ὁ κάθε πιστὸς τὴν θεία Λειτουργία ὅλο τὸ εἰκοσιτετράωρο τὴν κάθε ἡμέρα τῆς ζωῆς του. Ὄχι ἄλλη συμπεριφορὰ ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλη ἔξω ἀπὸ τὸν ναό. Ὄχι στὸν πνευματικὸ διπολισμό. Ὁ χριστιανὸς ποὺ βιώνει τὴν Λειτουργία ἐντὸς τοῦ ὀρθοδόξου Ναοῦ τὴν διατηρεῖ μέχρι τὴν ἑπόμενη Λειτουργία, ὅσο διάστημα κι ἂν χρειαστεῖ νὰ μεσολαβήσει. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα μεταλειτουργώντας μεταμορφώνει ὅλη τὴ ζωή, τὸ σπίτι του, τοὺς γύρω του καὶ ὁλόκληρη τὴν κοινωνία στὴν ὁποία ζεῖ καὶ κινεῖται. Ἀμήν. ■

Τό Δωδεκάμερο: Θρύλοι, δοξασίες, ἤθη καί ἔθιμα τῆς Πατρίδας μας.

Δανιήλ Συροπούλου, δασκάλου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παλιότερα, πού ὁ ρυθμός τῆς ζωῆς μας ἦταν ἀργός, σταθερός, χωρίς μεγάλους ἐπηρεασμούς ἀπό πολιτισμούς ἄλλων λαῶν, ὁ λαός μας ἦταν στέρεα δεμένος μέ τήν παράδοση καί τόν τόπο του.

Μέ τό πέρασμα ὅμως τοῦ καιροῦ, οἱ πόλεμοι μέ τά συντρίμμια καί τά δεινά, πού ἔφεραν, τό ξάπλωμα ἀργότερα τοῦ πολιτισμοῦ, ἡ ἀνάπτυξη τῶν μέσων ἐπικοινωνίας, ἡ εὐκολία τῶν μετακινήσεων, εὐκόλυναν πολύ καί τήν ἐπαφή τῶν λαῶν. Ὁ κόσμος μας, ἄρχισε νά γίνεται πολύ μικρός. Ὅλα τά παλιά, ἄρχισαν νά παραμερίζονται, νά ἐγκαταλείπονται σιγά – σιγά, σάν ξεπερασμένα καί ἀναχρονιστικά.

Βέβαια, εἶναι μεγάλο λάθος νά πιστέψουμε ὅτι ὅλα αὐτά, θά μποροῦσαν νά μείνουν ἀναλλοίωτα καί δεμένα μέ τό παρελθόν. Ὁ ἀνελέητος νόμος τῆς ἐξέλιξης, ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἐκμηδένιση τῶν ἀποστάσεων τά παρέσυραν ὅλα καί τά μετέτρεψαν σέ φολκλορικά. Ὅμως, ὅ,τι ἔμεινε ἀπό τό παρελθόν, πρέπει νά σωθεῖ, νά μή σβήσει ἐντελῶς, γιατί τό παρελθόν εἶναι ὁ καλύτερος προφήτης τοῦ μέλλοντος.

Ὁ Ἀϊνστάιν ἔγραψε: «Πάτησα στούς ὤμους τῶν προγόνων μου κι ἔτσι μπόρεσα νά δῶ πέρα ἀπό τά τείχη τοῦ καιροῦ μου».

Ἐμεῖς, θά ἀναφερθοῦμε περιληπτικά σέ μερικά ἀπό τά ἤθη καί τά ἔθιμα μίας χρονικῆς περιόδου μέσα στήν καρδιά τοῦ χειμώνα, τοῦ Δωδεκάμερου, μία περίοδο γεμάτη θρύλους, δοξασίες καί παραμύθια κοντά στό τζάκι, μέσα στήν οἰκογενειακή θαλπωρή.

Τό Δωδεκάμερο, εἶναι γνωστός λαογραφικός ὅρος, πού ἀναφέρεται στίς 12 μέρες, ἀπό τήν παραμονή τῶν Χριστουγέννων, ὡς τό πρωί τοῦ Ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανίων. Εἶναι οἱ μέρες, πού στή φαντασία τῶν ἀνθρώπων ἀποτελοῦσαν ἕνα κενό, μία πόρτα, ἀπ' τήν ὁποία ἔβγαιναν οἱ καλικάντζαροι καί τά λογῆς-λογῆς ξωτικά. Εἶναι μία ἔννοια χρονική καί δεισιδαιμονική, πού τήν χρησιμοποιοῦν ὄχι μονάχα οἱ Ἕλληνες, ἀλλά καί ἄλλοι χριστιανικοί λαοί. Στό διάστημα αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, παρατηρεῖται, σύμφωνα μέ τίς δοξασίες τῶν λαῶν, μία κυριαρχία τῶν κακῶν πνευμάτων στή γῆ.

Οἱ Καλικάντζαροι σέ ἐμᾶς, οἱ λυκάνθρωποι, οἱ δράκοι, οἱ μάγισσες σ' ἄλλους λαούς, εἶναι οἱ κυρίαρχοι τῆς νύχτας καί τῆς ὑπαίθρου, πού ἐχθρεύονται τήν οἰκογενειακή ζωή, πολιορκοῦν τά σπίτια τῶν ἀνθρώπων καί χαίρονται νά μολύνουν κάθε εἶδος τροφῆς καί ἐνδυμασίας.

Γνωστοί εἶναι ἀκόμη μέ πολλά ἄλλα ὀνόματα, καρκαντέλια, τζόες, παραωρίτες, παγανά, λέξη πού δέν εἶναι ἄσχετη ἀπό τόν ἀρχαῖο παγανισμό καί τήν εἰδωλολατρία. Οἱ δοξασίες αὐτές, ἀνάγονται στά ρωμαϊκά χρόνια, τότε πού γύρω ἀπό τίς χειμωνιάτικες τροπές τοῦ ἥλιου, γιόρταζαν τά Σατουρνάλια, τίς Καλένδες καί φαντάζονταν οἱ ἄνθρωποι ὅτι οἱ δυνάμεις τοῦ χειμώνα καί τοῦ σκοταδιοῦ, πάλευαν

μέ πεῖσμα καί δέν ἤθελαν νά ὑποταχθοῦν στόν ἀήττητο ἥλιο.

Μέσα στίς δώδεκα αὐτές μεταβατικές μέρες, τοποθέτησε καί ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία τίς τρεῖς δικές της γιορτές, Χριστούγεννα, Περιτομή Κυρίου καί Φῶτα καί ὁ λαός προσαρμόστηκε ἀμέσως στό πνεῦμα τους, περιμένοντας νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τά δαιμονικά, ὄχι πιά μέ τό φῶς τοῦ ἡλίου, ἀλλά μέ τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ καί τόν ἁγιασμό τῶν ὑδάτων.

Τά Κάλαντα

Τό Δωδεκάμερο στά παλιά τά χρόνια, ἦταν μία συνεχής ἁλυσιδωτή γιορτή, πού ἄρχιζε τήν πρώτη μέρα τῶν Χριστουγέννων καί τελείωνε τά Θεοφάνια.

Παράλληλα μέ τίς τρεῖς μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, καί πρίν ἀπό αὐτές, τρεῖς λαϊκές παιδικές γιορτές προανάγγελναν τόν ἐρχομό τους, τά κάλαντα τῶν ἑορτῶν, τά κόλλιαντρα, τά σοῦρβα καί τά ρουγκατσιάρια.

Ἦταν μία ἐποχή, πού οὔτε ἡμερολόγια, οὔτε ἐφημερίδες προειδοποιοῦσαν γιά τίς μεγάλες γιορτές, καί ὁ κόσμος περίμενε σάν θεόσταλτες τίς φωνές τῶν παιδιῶν νά τούς ἀναγγείλουν τή χαρούμενη ὥρα, Χριστός γεννᾶται σήμερον... Ἅγιος Βασίλης ἔρχεται... Σήμερα τά Φῶτα κι ὁ φωτισμός...

Τά στόματα τῶν παιδιῶν, συνέχιζαν μέσα στούς αἰῶνες, τά πρῶτα ἐκεῖνα Κάλαντα τῶν ἀγγέλων στή νύχτα τῆς Βηθλεέμ: *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...»*.

Κι ἄς φώναζαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καταδικάζοντας στήν Ἕκτη Οἰκουμενική Σύνοδο, ὅλες αὐτές τίς ἐκδηλώσεις σάν εἰδωλολατρικές.

Ἄς καυτηρίαζε ὁ Χρυσόστομος, ἀπό τούς ἄμβωνες τῶν Ἐκκλησιῶν *«τοὺς ἐξυπνίζοντας μετὰ αὐλῶν καὶ συρίγγων ἐν χειμῶνι ὥρᾳ καὶ εἰκῇ καὶ μάτην ἐνοχλοῦντας, ξένια πολλὰ λαμβάνοντας»*.

Ὁ Χριστιανισμός, πού εὔκολα γκρέμισε τούς θεούς τοῦ Ὀλύμπου, μ' ὅλα τά πάθη καί τίς ἀδυναμίες τους, δέν μπόρεσε νά γκρεμίσει τούς μικρότερους δαίμονες, τά ἤθη καί ἔθιμα τῆς ἀρχαίας λατρείας.

Τά κάλαντα, εἶναι ἕνα ἀνακάτεμα ἀρχαίων εἰδωλολατρικῶν καί χριστιανικῶν ἐθίμων. Ἄλλοι τά θέλουν σύνθετα, ἐκ τοῦ καλῶς ἄδω, ἄλλοι σάν ἀναπαράσταση τῆς νύχτας τῆς γέννησης καί ἄλλοι σάν συνέχεια τῶν Ρωμαϊκῶν Καλενδῶν τοῦ Γενάρη.

Τό ἔθιμο, παρά τή Ρωμαϊκή ὀνομασία του, εἶναι γνήσιο Ἑλληνικό καί ξεκινάει ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέ τό ὄνομα Εἰρεσιώνη, πού ἦταν σύμβολο καί ἔθιμο μαζί, ἀπό τό κλαδί πού κρατοῦσαν στό χέρι τά παιδιά, τό στολισμένο μέ κλωστές μαλλιοῦ (εἶρος = μαλλί).

Μαζί μέ τά θρησκευτικά καθήκοντα, τά παιδιά τριγύριζαν καί τότε ἀπό σπίτι σέ σπίτι τραγουδώντας.

> *«Εἰρεσιώνη σύκα φέρει καί πίονας ἄρτους,*
> *καί μέλι ἐν κοτύλῃ, καί ἔλαιον ἀναφήσασθαι*
> *καί κύλικ' εὔζωρον, ὡς ἄν μεθύσασα καθεύδει».*

Πού σημαίνει:

Ἡ Εἰρεσιώνη φέρνει σύκα καί φουσκωτά ψωμιά καί μέλι στό κύπελλο καί λάδι γιά ἄναμμα λύχνου καί κύπελλο γεμάτο κρασί, γιά νά μεθύσεις καί νά κοιμηθεῖς γλυκά.

Τά παιδιά τότε καί τώρα, μετά τήν περιγραφή τοῦ θαυμαστοῦ γεγονότος, τραγουδοῦσαν καί τραγουδοῦν ἀκόμα ἐπαινετικά τραγούδια γιά τό νοικοκύρη, τή νοικοκυρά, τήν κόρη, τό γιό κλπ.

> *«Σ' αὐτό τό σπίτι πού 'ρθαμε, πέτρα νά μή ραΐσει*
> *Κι ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλια χρόνια νά ζήσει».*

Στίχοι ἁγνοί, γεμάτοι χάρη, ἁπλότητα, ἐξυπνάδα καί σπιρτάδα.

> *«Σένα σέ πρέπει ἀφέντη μου καρέκλα ἀσημένια...*
> *Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά γαϊτανοφρύδα...*
> *Κυρά μ' τή θυγατέρα σου νύφη νά τήν ἐκάμεις».*

Ἦταν μία εὐλογία γιά τό σπίτι ἡ παρουσία τῶν παιδιῶν. Οἱ εὐχές τους ἦταν τό πιό συγκινητικό συμβόλαιο μέ τή ζωή καί μέ τό Θεό.

Σίγουρα, τό πατροπαράδοτο αὐτό ἔθιμο, χρειάζεται στήν ἐθνική μας ζωή. Εἶναι μία φωνή τῶν ἑλληνικῶν αἰώνων, πού θά μένει, γιά νά δίνει μία νότα ἐθνική, στά ὁλοένα διεθνοποιούμενα Χριστούγεννά μας.

Τά διαβατήρια ἔθιμα

Πολλές φορές ὅμως ξαφνιαζόμαστε, ὅταν λέξεις πού συνηθίσαμε μέ μία καθιερωμένη σημασία, μᾶς παρουσιάζονται σάν ἐπίθετα μέ νέα νοήματα. Μία τέτοια περίπτωση εἶναι καί ἡ ἔκφραση διαβατήρια ἔθιμα, ὅρος πού χρησιμοποίησαν καί καθιέρωσαν στή λαογραφία ὁ Ἀδαμάντιος Ἀδαμαντίου, ὁ Στίλπων Κυριακίδης καί ὁ Δημήτρης Λουκάκος.

Διαβατήρια ἔθιμα εἶναι ὅσα σέ ὁποιονδήποτε χῶρο (οἰκογενειακό, κοινωνικό, ἐκκλησιαστικό κ.ἄ.) ἀκολουθοῦμε μέ παραδοσιακό τρόπο, γιά νά περάσουμε μέ καλούς οἰωνούς ἀπό μία κατάσταση στήν ἄλλη, νά ἐκβιάσουμε τήν τύχη, νά παρακαλέσουμε τό θεῖο.

Εἶναι ὅ,τι τελοῦμε στή γέννηση, στό γάμο, στά γενέθλια, στά ἐγκαίνια, σέ ἁγιασμούς κλπ.

Πολύ συγκινητικά εἶναι καί τά διαβατήρια ἔθιμα κάθε γιορτῆς τοῦ Δωδεκάμερου. Πίσω ἀπό κάθε ἡμερομηνιακή γιορτή του, ὑπάρχει καί τό πλατύτερα πρωτόγονο καί ἀνθρωπολογικό. Τά Χριστούγεννα περνᾶμε ἀπό τήν μία ἡλιακή περίοδο στήν ἄλλη, τήν Πρωτοχρονιά θά μποῦμε στό νέο ἔτος, καί τά Φῶτα θά περάσουμε στήν εὔκολη περίοδο τῶν ταξιδιῶν μέ τόν ἁγιασμό τῶν νερῶν.

Θά χρειαζόταν πολύς χρόνος γιά νά ἀπαριθμήσει κανείς ὅσα ἔθιμα διαβατήρια, ἐξακολουθοῦμε νά τελοῦμε στό δωδεκάμερο καί νά τά χαιρόμαστε. Ἐνδεικτικά, ἄς θυμηθοῦμε ἐλάχιστα:

- Τά κάλαντα πρῶτα, πού προαναφέραμε, εἶναι μία τραγουδιστή εὐχή, μία διαβατήρια ἐπωδή γιά τό νέο χρόνο, ὅποια μέρα κι ἄν γίνεται.
- Τά μεγάλα ρεβεγιόν ἔπειτα, ἀντιστοιχοῦν μέ τά νυχτέρια τῶν λαῶν, πού ἔχουν τή σημασία τῆς διαβατήριας ἐγρήγορσης, στήν κρίσιμη στιγμή τῆς κάθε ἀλλαγῆς.
- Τό ἔθιμο τῆς βασιλόπιττας, ἕνα ἔθιμο πού γεφυρώνει παλιούς καί νεότερους, στηρίζει τίς ἐλπίδες γιά τόν νέο χρόνο καί χαρίζει τή δύναμη τοῦ ἄρτου καί τῆς συνεστίασης.
- Ὁ Ἐξορκισμός ἤ ἡ Εὐλόγηση τοῦ χρονικοῦ περάσματος ἀπό τό λίγο φῶς στό περισσότερο, ἀπό τήν ξεραΐλα τοῦ χειμώνα στήν ἐλπιδοφόρα βλάστηση τῆς ἄνοιξης ἀπό τίς διαψευσμένες ἐλπίδες τοῦ παλιοῦ χρόνου, στίς πιθανότερες ἐπιτυχίες τοῦ ἐρχόμενου.

Ἄς θυμηθοῦμε τίς διαβατήριες θυσίες πού ἔκαναν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ὅταν περνοῦσαν ποταμό καί ἄς τίς παραβάλουμε μέ τό σταυρό πού κάνουμε ἐμεῖς περνώντας ἀπό κάποια ἐπικίνδυνη κατάσταση ἤ τά προσκυνητάρια πού στήνουμε σέ γεφύρια καί περάσματα.

Ἐπίσης, τό τάισμα τῆς βρύσης μέ πολυσπόρια τήν Πρωτοχρονιά, τό ἁγίασμα τῶν χωραφιῶν μέ ἁγιασμό τῶν Φώτων, οἱ εὐχές γιά ὑγεία, τά μαντέματα στή φωτιά, τό σφάξιμο τοῦ χοίρου, τά χριστόψωμα, τό καλό ποδαρικό.

Ὅλα αὐτά, εἶναι δεισιδαιμονικά κατάλοιπα τῶν γενεῶν, πού βαραίνουν τόν ἄνθρωπο καί ἀναπηδοῦν καί στίς πιό πολιτισμένες του ὧρες.

Δωδεκαήμερες φροντίδες

Δέν εἶναι ὅμως, μόνο ἡ θρησκευτική περισυλλογή καί τά ὡραῖα λόγια τῆς Ὑμνογραφίας πού κάνουν τίς μέρες αὐτές τῶν Χριστουγέννων γαληνεμένες καί εἰρηνοποιές. Εἶναι καί ἡ ἴδια ἡ ἀνάγκη τῶν ἀνθρώπων νά ξεφύγουν ἀπό τούς φυσικούς φόβους, ἡ ἐπιθυμία νά ἠρεμήσουν, νά ζήσουν ἀγαπημένα καί ζεστά στήν πρώτη βιοτική τους ὁμάδα, τήν οἰκογένεια.

Τό σπίτι, τίς ἡμέρες αὐτές, ἀπό τά Χριστούγεννα ὡς τά Φῶτα, γίνεται ἑστία καί φρούριο τῶν ἀνθρώπινων αἰσθημάτων, φωλιά ἀγάπης καί ζεστασιᾶς.

Στούς τρεῖς σταθμούς τῆς πολιτιστικῆς μας ἐξέλιξης, τόν πρωτόγονο, τόν προγονικό καί τόν σύγχρονο, ἡ ἀνθρώπινη ἐθιμική συμπεριφορά, παραμένει ἡ ἴδια. Τήν προσοχή στά φυσικά φαινόμενα, ἀντικατέστησε ἡ προβολή τοῦ θεϊκοῦ ἡλίου, τή μαγεία γιά τό δυνάμωμα τοῦ φυσικοῦ φωτός, τήν ἀνέλαβαν οἱ φωταψίες τῶν δρόμων, τῶν δένδρων καί τῶν σπιτιῶν.

Δεύτερη λοιπόν Ἐκκλησία τό σπίτι τά Χριστούγεννα, συγκεντρώνει τά μέλη του, σάν πιστούς, γύρω ἀπό τήν ἑστία.

Ἱέρεια πρώτη, κι ἀπαραίτητη, τιμητικό καί ἡρωικό πρόσωπο αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, μέ συγκινητική φροντί-

δα καί μόχθο γιά τήν ἑτοιμασία τοῦ σπιτιοῦ καί τούς ἑορτασμούς, στέκεται αἰῶνες τώρα πλάι στήν ἑστία, ἡ ἑλληνίδα νοικοκυρά: ἡ μάνα, ἡ ἀδελφή, ἡ σύζυγος, ἡ κόρη.

Τρία εἶναι τά στοιχεῖα πού τήν ἀπασχόλησαν καί τήν ἀπασχολοῦν στό ἑλληνικό σπίτι τίς μέρες αὐτές καί τά Θεοφάνια: ἡ ἑστία, τά γεύματα, ἡ φιλοξενία.

Ἡ ἑστία, μέ τήν πλατύτερη ἔννοια τῆς σπιτικῆς συνοχῆς, τήν ὑγεία, τή δύναμη, τήν εὐτεκνία, τή χαρά πού ἔπρεπε νά συντηρεῖ ὅλο Δωδεκάμερο, τό διώξιμο τῶν ἐνοχλητικῶν πνευμάτων, τή φωτιά, τή συγκέντρωση γύρω στό τζάκι (τό πιό παραδοσιακό ἑλληνικό ρεβεγιόν), τίς ἐτήσιες τελετές, τίς σπονδές, τίς κουλοῦρες, τό στόλισμα τοῦ σπιτιοῦ μέ πρασινάδες καί τό δέντρο σήμερα.

Τά γεύματα, μέ τή μαγική ἐπιδίωξη τῆς εὐφορίας. Οἱ κοινωνικές φροντίδες γιά τούς φτωχούς, ἡ φροντίδα τῶν ζώων. Μεγάλη της ἀμοιβή ἡ ἔκδηλη εὐχαρίστηση τῶν δικῶν της. Δικαιολογημένη καταξίωσή της, ὁ τίτλος τῆς ἀρχόντισσας, πού θά τῆς δώσουν τά παιδικά κάλαντα.

Ἡ φιλοξενία, ἡ φροντίδα γιά τά γλυκά, ἡ ἐγκάρδια διάθεση ἀγάπης καί στοργῆς, ἡ ἐπιδίωξη γιά μία γλυκιά ζωή τῶν δικῶν της καί τῶν ξένων, πού ἀποβλέπει σέ μία καλοσύνεψη τῶν πνευμάτων.

Στή ζωή μας, ἀλλάζουν πολλά. Τό σπίτι ὅμως μένει στήν ἀρχική του παράδοση, μέ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις. Κρατάει τή χαρά τῆς συγκέντρωσης, τή ζεστασιά τῆς ἀγάπης, τήν ἀρχοντιά τῆς φιλόξενης μορφῆς τοῦ ἑορτασμοῦ. Καί στήν ἀρχοντιά αὐτή, μεγαλόπρεπη καί ἱερή, ὅπως εἴπαμε προβάλλει πάντα ἡ παραδοσιακή ὑπόσταση τῆς ἑλληνίδας μάνας καί νοικοκυρᾶς.

Ἑλληνικά Χριστούγεννα

Γιορτή τῆς χριστιανοσύνης τά Χριστούγεννα, γενέθλια της ἴδιας τῆς θρησκείας μας. Τοποθετήθηκε στόν μεσάζοντα χρόνο, ἀπό τό χειμωνιάτικο στόν ἀνοιξιάτικο ἥλιο, σύμβολο νέου φωτός καί μίας νέας ἐλπίδας ζωῆς, ἀπό τή βρεφική παρουσία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, πανηγύρισε μέ τήν ποιητικότατη ὑμνογραφία της, τό θαυμαστό γεγονός, μίας Παρθένου, νά τίκτει ἕνα ὑπερούσιο παιδί σέ ταπεινό σπήλαιο καί ἐπάνω του νά συγκεντρώνονται οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Δημιουργίας: ἄγγελοι, ποιμένες, ἄδολα ζῶα, ἀστέρια καί σοφοί.

Καί τό ἑλληνικό ὅμως ἐθιμολόγιο, ἀναπτύσσεται πανηγυρικά, ἀκολουθώντας στήν ἴδια ἀτμόσφαιρα, τά δικά του μοτίβα.

Ἡ διάθεση τῶν χριστουγεννιάτικων δώρων, τά γλυκίσματα, τό κρασί.

Οἱ ἐκκλησιαστικοί ὕμνοι, ξεχωριστοί σέ μελωδία καί κείμενα.

Τά ἀπαράμιλλα σέ ὁμορφιά, ἁπλότητα καί γλυκύτητα παιδικά κάλαντα.

Ἡ θύμιση τοῦ πράσινου τῆς ἐλπίδας, τίς χειμωνιάτικες ὧρες, μέ τά κλαδιά μυρτιᾶς, ἐλιᾶς, καρυδιᾶς καί πουρναριοῦ.

Τά πνεύματα καί τά καλικαντζάρια, συμβολικά καί χιουμοριστικά.

Τή συγκέντρωση τή σπιτική, τῆς μέρας τῶν Χριστουγέννων, καί τό πάντρεμα τῆς ἄσβηστης φωτιᾶς μέ τή σπονδή τοῦ κρασιοῦ, πού σέ τόσα ποιήματα ἔχει ἀποτυπωθεῖ.

Τόν πρωινό Ὄρθρο στήν Ἐκκλησία, μέ τό *«Δεῦτε ἴδωμεν πιστοί...»*.

Τόν συμμερισμό τοῦ τοκετοῦ καί τῶν πόνων τῆς Παναγίας-λεχώνας, ὅπως δέν παρουσιάζεται σέ κανέναν ἄλλο λαό, μέ τά τραγούδια γι' αὐτήν:

> *«Κυρά Θεοτόκος ἐκοιλοπόνα*
> *ἐκοιλοπόνα καί παρεκάλιε*
> *μαμμή νά πᾶτε, μαμμή νά φέρτε....».*

Θρησκευτικές δοξασίες, ὅπως τό ἄνοιγμα τῶν οὐρανῶν τά μεσάνυχτα.

Μελανό σημεῖο στήν ὅλη ἑορταστική ἀτμόσφαιρα, εἶναι τό ξενικό ρεβεγιόν τῆς παραμονῆς, πού δυστυχῶς καθιερώθηκε τά τελευταῖα χρόνια. Τήν ὥρα πού οἱ καμπάνες τοῦ Ὄρθρου μᾶς καλοῦν στήν Ἐκκλησία γιά τή χριστουγεννιάτικη Λειτουργία, ἐμεῖς ξεφαντώνουμε στά κέντρα!

Τά Χριστόψωμα, τό εὐλογημένο ψωμί τοῦ τραπεζιοῦ, συνέχεια τῶν ἱερῶν ψωμιῶν στήν Ἀρτέμιδα, ἤ τόν Ἀπόλλωνα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, πού τό κόψιμό του καί τό μοίρασμα ἀναλαμβάνει ὁ μεγάλος λειτουργός, ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ.

Οἱ τρανές φωτιές τῆς παραμονῆς πού ἀνάβουν στούς δρόμους σέ πολλά μέρη τῆς πατρίδας μας, γιά νά ζεστάνουν τό νεογέννητο Χριστό ἤ γιά νά μήν κρυώσει ἡ ἀρκούδα καί δέν ξυπνήσει τήν ἄνοιξη καί μαζί της τή φύση, πού κοιμᾶται τό χειμώνα.

Ὁ ἑλληνικός Ἅη – Βασίλης

Ὁ Ἑλληνικός Ἅη-Βασίλης, εἶναι κάτι ἀνάμεσα στόν πραγματικό Ἱεράρχη τῆς Καισαρείας, τόν μελαμψό, ἰσχνό καλόγερο, καί σ' ἕνα πρόσωπο συμβολι-

κό τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἔμεινε στή λαϊκή ἀντίληψη ἕνας ἄνθρωπος ἅγιος, πού ζεῖ ἀνάμεσά μας σάν γεωργός, ταξιδιάρης, ἐπισκέπτης, μέ καλό ποδαρικό, μάντης καί κουβαλητής τῆς τύχης. Λές καί δέν πέθανε ποτέ, ἤ κι ἄν πέθανε, ξανάρχεται ἀπό τόν πέρα κόσμο, γιά νά βάλει σέ κίνηση τόν καινούριο χρόνο, ἀκουμπώντας στό μαγικό ραβδί του. Μία ἀντιπαράθεση στόν καλοθρεμμένο Σέντ Νίκολας ἤ Σάντα Κλάους τῶν ξένων.

Καί τά ἑλληνικά κάλαντα μᾶς δίνουν μέ ἐπιγραμματικούς στίχους τή μορφή καί τήν παρουσία του.

«Ἅγιος Βασίλης ἔρχεται ἀπό τήν Καισαρεία
καί στό ραβδί ἀκούμπησε νά πεῖ τήν ἄλφα βήτα».

Σεμνός πεζοπόρος, σκορπᾶ θαυματουργικά σέ ἀνθρώπους καί ζῶα, δῶρα καί θαλερότητα καί ζωή. Ὁ Ἅη - Βασίλης αὐτός, δέν εἶναι καλικάντζαρος γιά νά μπαίνει ἀπό καμινάδες. Οὔτε ἔρχεται ἀπό τόν Βόρειο Πόλο. Εἶναι στρατοκόπος πού προχωρεῖ θαρρετά πρός τίς πόρτες, γιά νά κάμει χαρίσματα καί νά φιλοξενηθεῖ. Κι ἄν τοῦ ζητήσουμε βοήθεια, δέν ἀρνεῖται:

«Ἅη - Βασίλη ἀγαθέ πρωτολειτούργησε καλέ
Ἡ μοίρα μου, νά σκίσει ὄρη καί βουνά
Να' ρτεῖ νά μέ μοιράνει».

Γνωστή σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα, σ' ὅλο τόν Ἑλληνισμό, ἡ ἱστορία μέ τή βασιλόπιττα, ἔθιμο βασικό στόν ἑορτασμό. Εἶναι συνδυασμός τοῦ ἑορταστικοῦ ἄρτου καί τοῦ μελιπύκτου, τῶν ἀρχαίων προσφορῶν, γιά τήν ἐξασφάλιση ὑγείας, μαντικῆς καί καλῆς τύχης.

Ἄγνωστο ὅμως εἶναι, δυστυχῶς, ἕνα ἄλλο πανάρχαιο ἔθιμο πού χάνεται ἤ χάθηκε ὁλότελα: Τά σοῦρβα.

Τά σοῦρβα, ἦταν παλιά τά κάλαντα ἀνήμερα τῆς Πρωτοχρονιᾶς. Τά παιδιά κρατώντας στά χέρια ἕνα κλαδί σουρβιᾶς, (κρανιᾶς), τό πιό γερό ἴσως ξύλο δένδρου τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδας, γύριζαν στά σπίτια καί τραγουδοῦσαν, χτυπώντας τούς ἀνθρώπους στήν πλάτη καί στή μέση (στό σταυρί) λέγοντας:

«Σοῦρβα, σοῦρβα, σουρβουλιά
γερό κορμί, γερό σταυρί.
Σάν ἀσήμι, σάν κρανιά
καί τοῦ χρόνου καλή χρονιά.
Κι ὅσες τρύπες τό δρεμόνι
Τόσες θυμωνιές στ' ἁλῶνι».

Κι ἀκολουθοῦσαν τά ἐπαινετικά τραγούδια. Ἀπομεινάρια ὅλα αὐτά ἤ συνέχεια πανάρχαιων ἐθίμων τῆς Εἰρεσιώνης, τῶν καρωνισμάτων καί τῶν χελιδονισμάτων.

Ἕνα ἐπίσης ἔθιμο πού ἐπιβιώνει μέχρι σήμερα, εἶναι τό καλό ποδαρικό στό σπίτι καί τό καλό πρῶτο συναπάντημα στό δρόμο. Κάποτε τό σκηνοθετοῦσαν ἐπίτηδες, προσκαλώντας στό σπίτι εὐτυχισμένα παιδιά. Ὅταν τούς τύχαινε κακό συναπάντημα στό δρόμο, τό ξόρκιζαν λέγοντας: *«Καλημέρα σας βουνά, καλημέρα θάλασσα καί καλή Πρωτοχρονιά».*

Τῶν Φώτων

«Σήμερα εἶν' τά Φῶτα κι ὁ φωτισμός
Καί χαρές μεγάλες κι ὁ ἁγιασμός».

Ψ'άλλουν τά παιδιά στά ἰδιότυπα, κάπως, κάλαντα τῶν Φώτων.

«Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων» ψάλλει ἡ Ἐκκλησία.

Ἀπό αὐτή τή μέρα, ἡσυχάζει πιά ὁ κόσμος ἀπό τούς φόβους του γιά τά ξωτικά καί τά παγανά τοῦ Δωδεκάμερου. Φεύγουν, διωγμένα ἀπό τήν ἁγιαστούρα τοῦ παπᾶ, φωνάζοντας τρομαγμένα:

«Φεύγετε νά φεύγουμε κι ἔρχεται ὁ τρελόπαπας
Μέ τήν ἁγιαστούρα του καί μέ τήν βρεχτούρα του».

Τά καλικαντζάρια σήμερα χάθηκαν κι αὐτά, καταδιωγμένα ἀπό τόν ἠλεκτρισμό, τή μόρφωση καί τίς θορυβώδεις ἐκδηλώσεις τοῦ μοντέρνου πολιτισμοῦ μας.

Τή μέρα αὐτή, πού τά νερά ἁγιάζονται, πλένονταν ὅλοι καί λούζονταν, νά 'ναι καθαροί, ἀπαλλαγμένοι ἀπό τό φόβο τῶν καλικαντζάρων. Καθάριζαν τά σπίτια κι ἔριχναν τή στάχτη τοῦ τζακιοῦ στ' ἀμπέλια καί στά χωράφια, γιά νά τά προστατεύει ἀπό τά ζιζάνια.

Τή μέρα ἐπίσης αὐτή, βάζανε χέρι καί στά λουκάνικα, πού ὡς τώρα δέν τά τρώγανε, γιατί τά εἶχαν μαγαρήσει τά καρκαντζέλια, ὅπως ἔλεγαν.

Τά παλικάρια τοῦ χωριοῦ, γύριζαν μέ τό σταυρό τῆς κατάδυσης στά σπίτια, γιά εὐλογία.

Ἕνα πανάρχαιο ἔθιμο, πού ὅμως χάθηκε κι αὐτό, ἦταν ἡ βάφτιση. Ὁ λαός πίστευε, πώς μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου, ὅλα τά πράγματα, ἀκόμα καί τά ἱερά, ὅπως οἱ εἰκόνες, χάνουν τήν ἀρχική τους δύναμη καί μόνον μέ τόν ἁγιασμό τῶν Φώτων ξαναβρίσκουν τήν ἀξία τους. Ἡ πίστη αὐτή καί ἡ δοξασία τοῦ λαοῦ μας, γιά τό ξανάνιωμα τῆς ζωῆς, ὁδήγησε τούς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου νά πλένουν στή θάλασσα ἤ σέ πηγές, τά γεωργικά τους ἐργαλεῖα, τίς εἰκόνες τῆς ἐκκλησίας καί τοῦ σπιτιοῦ, δίνοντας σ' αὐτές καινούρια δύναμη καί ξανάνιωμα.

Τό πλύσιμο τῶν εἰκόνων, ἦταν μία προγονική ἐπιβίωση, πού ἔφτασε μέχρι ἐμᾶς, ἀπό τίς γιορτές τῶν Πλυντηρίων τῶν Βυζαντινῶν, καί τά Πλυντήρια τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, πού κατέβαζαν τό ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς μέ εἰδική πομπή ἀπό τήν Ἀθήνα στό Φάληρο, καί τό ἔπλεναν μέ θαλασσινό νερό γιά νά ἀνανεωθοῦν οἱ δυνάμεις του.

Μία ἄλλη ἐπίσης ὄμορφη δοξασία ἦταν πώς, ξημερώνοντας τά Φῶτα, ἀκριβῶς τά μεσάνυχτα, ἄνοιγαν οἱ οὐρανοί καί ὅ,τι πρόφτανες νά ζητήσεις ἀπό τό Θεό, γινόταν ἀμέσως.

Κλείνουμε αὐτή μας τήν ἀναφορά στά ἔθιμα τοῦ Δωδεκάμερου, μέ ἕνα ἔθιμο ζωντανό ἀκόμα σ' ὁλόκληρη τή Μακεδονία καί Θράκη, τά ρουγκατσιάρια ἤ στή Θεσσαλία τά λιουγκατσιάρια, τούς Μωμόγερους στούς Ποντίους ἤ ἀλλοῦ μέ παρεμφερεῖς ὀνομασίες.

Παλιότερα, τά καρναβάλια τῆς Ἀποκριᾶς, ἦταν ἄγνωστα στά χωριά. Τά μασκαρέματα καί οἱ τέτοιου εἴδους ἐκδηλώσεις, γίνονταν μονάχα τήν Πρωτοχρονιά μέχρι καί τά Φῶτα, μέσα στό Δωδεκάμερο. Ντυμένοι μέ προβιές, μάσκες ζώων καί βαριά κουδούνια, γύριζαν στούς δρόμους γιά νά βγάλουν μέ τούς ἐκκωφαντικούς θορύβους ἀπό ὅποιες κρυφές κρυψῶνες τά παγανά, ἀλλά καί νά ἀναπαραστήσουν τό συμβολισμό τοῦ θανάτου καί τῆς ζωῆς, τῆς ἀνάστασης, τοῦ ξυπνήματος τῆς φύσης, τό διώξιμο τοῦ χειμώνα καί τοῦ παλιοῦ χρόνου.

Τά ρουγκατσιάρια, εἶναι καθαρά Διονυσιακές γιορτές καί εἶναι συνέχεια τῶν ἀρχαίων Διονυσίων κατ' ἀγρούς ἤ Μικρά Διονύσια, τοῦ ἔκτου μήνα τῶν Ἀθηναίων, τόν Ποσειδεώνα, πού ἰσοδυναμεῖ μέ τόν δικό μας Δεκέμβρη, χωρίς ν' ἀλλάξουν οἱ χρονολογίες ἀπό τότε.

Ἐπιχειρήσαμε στό σημείωμα αὐτό, ἕνα μικρό κορφολόγημα, ἀπό τό δέντρο τοῦ λαϊκοῦ παραμυθιοῦ, μία περιήγηση στό θαυμαστό περιβόλι τῆς παράδοσης. Πολλά ἀπ' τά θαυμαστά ἄνθη αὐτοῦ τοῦ δέντρου χάθηκαν. Πολλά ἤθη καί ἔθιμά μας δέν ὑπάρχουν πιά. Ἄλλα πάλι ἀλλοιώθηκαν ἤ ἐπικαλύφτηκαν ἀπό νεότερα ἤ ξενόφερτα στοιχεῖα.

Ἄς εὐχηθοῦμε, αὐτό τό δέντρο νά τό κρατήσουμε, ὅσο μποροῦμε, ζωντανό στό μυαλό καί στήν καρδιά μας, γιά νά μήν πάψει ποτέ νά ἀνθεῖ καί νά μᾶς χαρίζει γιά αἰῶνες τούς καρπούς του, ποτισμένο μέ τό ἀθάνατο νερό τῆς Ρωμιοσύνης. ■

Ἡ ἁγία Αἰκατερίνη προστάτιδα τῶν ἀσθενῶν

π. Ἠλία Ἀναστασοπούλου, ἐφημερίου Γ.Ν.Ρ.

"…..οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καί ἰαθῆναι ἀπό τῶν νόσων αὐτῶν." (Λκ. 6,18)

Ἐτό εὐλογημένο νησί τῆς Ρόδου ἐδῶ καί πολλές δεκαετίες, ἡ ἁγία Αἰκατερίνη ἐπιλέγει νά διακονεῖ τόν πάσχοντα ἄνθρωπο στόν εὐαίσθητο χῶρο τῆς ὑγείας. Σήμερα τό ἰατρεῖο καί ἐργαστήρι της βρίσκεται στό νέο νοσοκομεῖο τῆς Ρόδου, ἐκεῖ πού συρρέουν καθημερινά δεκάδες συμπολίτες μας πρός ἀναζήτηση ἰατρείας.

Ἕνα ἀπό τά πρῶτα πράγματα πού κάνει ὁ πιστός, ὅταν εἰσέρχεται σέ αὐτόν τόν χῶρο εἶναι νά ἀναθέσει τίς ἐλπίδες του στήν χάρη της, διότι γνωρίζει καλά ὁ ροδιακός λαός ὅτι ἡ ἁγία ἔχει βοηθήσει πολλούς στό παρελθόν ὅπως καί στό παρόν. Μέ τήν ἁπλή κίνηση νά ἀνάψει ἕνα κεράκι στήν χάρη της ἡ προσευχητική αἴτηση καταγράφεται καί σπεύδει ἡ ἁγία μέ τόν τόσο διακριτικό καί λεπτό τρόπο νά βοηθήσει. Στήν βοήθεια τῆς ἁγίας ἐπίσης ὑπολογίζουν πολλοί ἀπό τούς ἐργαζόμενους τοῦ νοσοκομείου καί δέν εἶναι λίγες φορές πού οἱ ἴδιοι γίνονται μάρτυρες θαυματουργῶν ἐπεμβάσεων.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι καθώς ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι μία ξεχωριστή προσωπικότητα, παρατηρεῖται ἐξατομίκευση τῆς θεραπευτικῆς προσέγγισης τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης. Βαθιά γνώστης τῆς ψυχοσωματικῆς ἀλληλοεπίδρασης τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἡ ἁγία πάντα λειτουργεῖ ταυτόχρονα στό σωματικό καί ψυχικό ἐπίπεδο. Τό θαῦμα πού ἐπιτελεῖται εἶναι διπλό, ἀνανέωση πίστεως καί σωματική ἀνακούφιση. Ἐξάλλου ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ κατεξοχήν θεράποντας ἰατρός 'σώματος καί ψυχῆς'.

Χρησιμοποιώντας σύγχρονους ἰατρικούς ὅρους θά λέγαμε ὅτι οἱ ἀνάγκες τοῦ καθενός προϋποθέτουν ἐξειδικευμένη γνώση πρίν τήν διάγνωση καί θεραπεία. Μέ παρόμοιο τρόπο παρατηροῦμε ὅτι τό θαῦμα τῆς ἴασης καί προϋποθέσεις ἔχει ἀλλά καί διαφοροποιήσεις.

Παρακάτω καταθέτω λίγες χαρακτηριστικές βιωματικές ἐμπειρίες ἀπό τήν διακονία μου στό παρεκκλήσιο τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ὡς ἐφημέριος τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου Ρόδου. Αὐτό τό κάνω μέ φόβο Θεοῦ ἀφενός πρός ἐνίσχυση τῆς πίστεως τῶν ὀρθοδόξων καί ἀφετέρου γιά νά ἀναπτερωθεῖ σέ ὅλους ὅσους πάσχουν ἡ ἐλπίδα ὅτι δέν εἶναι ξεχασμένοι ἀπό τόν Θεό. Ἀντιθέτως ἡ ἀσθένεια εἶναι κάλεσμα πρός πνευματική ἀφύπνιση καί λειτουργεῖ σωτηριολογικά καί ὄχι τιμωρητικά. Στή γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀσθένεια εἶναι ἐπίσκεψη τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ καί παρέμβαση στήν προσωπική μας πορεία πρός σωτηρία καί αἰώνια ζωή.

Ἐμφάνιση τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης

Στά δέκα χρόνια τῆς διακονίας μου δυό εἶναι οἱ περιπτώσεις πού περιέχουν ἐμφάνιση τῆς ἁγίας στόν χῶρο τοῦ Νοσοκομείου. Ἡ πρώτη ἦταν πρίν μερικά χρόνια, ὅταν συνάντησα ἕνα ζευγάρι στήν ἡλικία τῶν ἑξήντα ἐτῶν περίπου. Εἶχαν μία συγκεκριμένη ἀγωνία νά εὐχαριστήσουν μία νοσηλεύτρια τοῦ νοσοκομείου μας. Ὡστόσο καί πάρα τίς πολλές προσπάθειες δέν ἦταν ἐφικτή ἡ συνάντηση, διότι δέν τήν εὕρισκαν πουθενά. Εἶχαν μόλις πάρει ἐξιτήριο ἀπό τό νοσοκομεῖο καί παρότι ἡ κατάσταση ὑγείας τοῦ ἀνδρός ἦταν σοβαρή, ἡ ἀποθεραπεία ὑπῆρξε σύντομη καί ἐπιτυχής. Αὐτή τή χαρμόσυνη εἴδηση ἤθελαν νά μοιραστοῦν μέ τήν νοσηλεύτρια πού τούς στάθηκε 'καλύτερα καί ἀπό συγγενῆ', ὅπως μοῦ εἶπαν.

«Πάτερ μπορεῖτε νά μᾶς βοηθήσετε νά τήν ἐντοπίσουμε;» μέ ρώτησαν στό κατώφλι τοῦ παρεκκλησίου. «Ἐάν μπορῶ, ἀλλά ὄνομα δέν συγκρατήσατε;», τούς

ρώτησα καί ἐγώ μέ τήν σειρά μου. «Νά πάτερ, εἶναι μία ψηλή καί ὄμορφη κοπέλα, ἀνοιχτόχρωμη καί ἀριστοκρατική καί μᾶς συγκίνησε ὅταν μετά τήν τακτοποίησή μας στόν θάλαμο ἦλθε καί μᾶς εἶπε "Μήν φοβόσαστε, ἐγώ εἶμαι ἐδῶ". Καί μάλιστα πάτερ δέν ἔφυγε ἀπό κοντά μας γιά τρεῖς βάρδιες!» «Τί ἐννοεῖτε;» ἀπάντησα ἔκπληκτος. «Ἦταν δίπλα σας ἕνα ὁλόκληρο εἰκοσιτετράωρο, μά πῶς εἶναι δυνατόν, δέν πῆγε σπίτι της νά ξεκουρασθεῖ, νά φάει κάτι νά ἀλλάξει ροῦχα, συγγενής σας εἶναι»; «Ὄχι πάτερ» μοῦ ἀπάντησαν «ξένη, δέν τήν ἔχουμε ξαναδεῖ, καί τώρα τήν ψάχνουμε νά τήν εὐχαριστήσουμε καί δέν τή βρίσκουμε, διότι μόνο τό μικρό της ὄνομα μᾶς ἔδωσε». Σέ αὐτό τό σημεῖο ρωτῶ μέ συγκίνηση «Πῶς τήν λένε»; «Αἰκατερίνη» μοῦ ἀπάντησαν ἀνυποψίαστα.

Τότε τούς ζητῶ νά εἰσέλθουν στό ναό γιά νά τούς δείξω τήν καινούργια μας εἰκόνα πού μόλις εἴχαμε τοποθετήσει. Ἐλᾶτε ἐδῶ καί κοιτάξτε αὐτό τό πρόσωπο, σᾶς λέει τίποτα; Ἀποσβολώθηκαν οἱ ἄνθρωποι στήν θέα τῆς εἰκόνας τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης καί ἀπαντοῦν μέ μία φωνή, «Αὐτή εἶναι πάτερ»! Τούς λέω συγκινημένος: «Ποιά νοσηλεύτρια ἀναζητᾶτε, αὐτή, πού ἦταν δίπλα σας, ἦταν ἡ ἴδια ἡ ἁγία, δοξασμένο τό ὄνομά της»!

Ἡ δεύτερη περίπτωση εἶναι πιό πρόσφατη καί ἦλθε ὡς ἀπάντηση προσευχῆς ἑνός ἄνδρα, πού ἀπειλοῦνταν ἡ ζωή τῆς γυναίκας του. Μετά ἀπό ἀπογευματινή ἀκολουθία καθίσαμε μέ δυό καλούς ψάλτες νά πιοῦμε ἕναν καφέ στό γραφεῖο τοῦ ἐφημερίου. Χτυπᾶ τήν πόρτα ἕνας πενηντάχρονος ἐμφανῶς συγκινημένος καί προσφέρει δυό κεριά γιά τήν ἁγία Τράπεζα καί λίγο λάδι. «Πάτερ, μοῦ λέει, μπορῶ νά σᾶς πῶ»; «Βοήθειά σας» τοῦ λέω «τί συμβαίνει»; «Νά πάτερ καί συχωρῆστε με δέν ξέρω ἐάν θά μέ πιστέψετε ἀλλά ἔγινε θαῦμα»! «Γιατί νά μή σέ πιστέψω ἄνθρωπέ μου» τοῦ ἀπαντῶ, «ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ξένη πρός τό θαῦμα». «Ναί πάτερ, ἀλλά ἐγώ δέν εἶμαι χριστιανός, εἶμαι Μωαμεθανός».

Καί συνέχισε λέγοντας: «πρίν λίγο ἔκανα προσευχή γιά νά γίνει καλά ἡ γυναίκα μου καί ξαφνικά ἐμφανίζεται μία κοπέλα ψηλή καί ὄμορφη μέ λαμπερό πρόσωπο καί μοῦ λέει: «αὐτό πού ζητᾶς θά γίνει, θά γίνει καλά ἡ γυναίκα σου». Ἀλλά πρίν ἐξαφανιστεῖ ἀπό μπροστά μου, μέ ἀποκαλεῖ μέ τό ὄνομά μου λέγοντας: «Σελίμ γίνε χριστιανός»! Συνεχίζει ὁ μωαμεθανός: «Ἐγώ στήν ἀρχή ἀμφέβαλλα, νόμιζα πώς τό εἶχα φαντασθεῖ καί ἀπό τήν στενοχώρια μου τή μεγάλη ἔπαιζε παιχνίδια τό μυαλό μου, ἀλλά πάτερ ἦταν ἡ ἁγία Αἰκατερίνη». «Πῶς τό ξέρεις αὐτό»; τόν ρωτάω, «τή γνωρίζεις»; «Δέν τήν ἤξερα καθόλου πάτερ, ἀλλά χθές περνοῦσα ἀπό τό ἐκκλησάκι καί μπῆκα νά ἀνάψω ἕνα κερί καί τήν εἶδα στήν εἰκόνα. Καί τό εὐχάριστο, πάτερ, εἶναι ὅτι ἡ γυναίκα μου ἔχει ξεπεράσει τόν κίνδυνο».

Σέ τρεῖς μέρες ὁ εὐλογημένος αὐτός ἄνθρωπος πού ἀξιώθηκε νά μιλήσει μέ τήν ἴδια τήν ἁγία ἔφυγε ἀπό τό νοσοκομεῖο μέ τή γυναίκα του ἀποθεραπευμένη καί μέ μία μικρή χάρτινη εἰκόνα τῆς ἁγίας στήν τσέπη καί στήν καρδιά του.

Θαύματα μικρά καί μεγάλα

Τά θεραπευτικά καί καθαγιαστικά μέσα της Ἐκκλησίας μας εἶναι πολλά καί ἰσχυρά. Ὁμολογῶ ὅμως γιά ἀρκετό καιρό εἶχα ὑποτιμήσει τό ἁγιασμένο ἀντίδωρο ὡς ἕναν ἀπό αὐτά.

Πρίν ἀρκετά χρόνια μία εὐσεβής κυρία, πού ἐκκλησιαζόταν τακτικά στό παρεκκλήσι τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, ἀρρώστησε σοβαρά μέ καρκίνο καί ἀναγκάστηκε νά μεταβεῖ σέ ἀθηναϊκό νοσοκομεῖο. Ἕνα

βράδυ εἶδε στόν ὕπνο της, ὅπως μᾶς διηγήθηκε ἡ ἴδια μετά τήν ἐπιστροφή της στή Ρόδο, τό ἑξῆς: «Εἶδα μία νεαρή γυναίκα, πάτερ, νά μοῦ λέει μέ ἠρεμία καί γαλήνη, αὐτό πού σοῦ ἔστειλαν νά τό φᾶς ὅλο! Καί ξαφνικά χάνεται ἀπό μπροστά μου. Ὅταν τό ἑπόμενο πρωί ξύπνησα θυμήθηκα τό ὄνειρο ἀλλά δέν τοῦ ἔδωσα σημασία, διότι ἀρχικά δέν κατάλαβα τό νόημά του. Εἶχα καί τόσες ἐξετάσεις νά κάνω αὐτή τή μέρα πού σχεδόν τό ξέχασα μέχρι ἀργά τό ἀπόγευμα, πού μπόρεσα νά ξεκουραστῶ ἐπιτέλους στό κρεβάτι μου. Τότε ἦλθε μία νοσοκόμα μέ ἕνα μικρό δέμα καί μοῦ τό ἔδωσε λέγοντας αὐτό εἶναι γιά σένα καί ἔχει ἔλθει ἀπό μακριά, ὅπως φαίνεται. Ξαφνιάστηκα διότι δέν ἤμουν παρά λίγες μέρες σέ αὐτό τό νοσοκομεῖο ἀλλά πρόσεξα πώς ὁ ἀποστολέας ἦταν μία καλή γνωστή μου ἀπό τή Ρόδο. Ἀνοίγω τό δέμα μέ περιέργεια καί βλέπω πρός ἔκπληξή μου ἕνα κομμάτι ἀντίδωρο μέ ἕνα σύντομο σημείωμα νά λέει ὅτι "στέλνω τό ἀντίδωρό σου ἀπό τήν Κυριακάτικη Λειτουργία μέ τήν εὐχή νά γίνεις καλά καί σύντομα νά εἶσαι ὅπως πάντα κοντά μας". Τότε, πάτερ, μέ ἔπιασε ρίγος στήν ἀνάμνηση τοῦ ὀνείρου πού μέ προειδοποιοῦσε νά τό φάω ὅλο! Ὅπως καί ἔκανα. Δέν ξέρετε πόσο μέ συγκίνησε αὐτή ἡ ἁπλῆ χειρονομία ἀλλά περισσότερο ἡ φροντίδα τῆς ἁγίας πού τόσο ἀγαπῶ».

Κοντολογίς, ἡ καλή αὐτή χριστιανή πῆρε τόση δύναμη πού ὄντως σύντομα βρισκόταν στό γνωστό της μέρος στήν κάθε Θεία Λειτουργία. Τό δίδαγμα μεγάλο, μήν ὑποτιμοῦμε τήν θεραπευτική ἱκανότητα καί τοῦ πιό ταπεινοῦ μέσου τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας διότι εἶναι ὅλα πράγματι δῶρα Θεοῦ γιά τούς ἀνθρώπους.

Ἡ ἁγία Κοινωνία συμβάλλει τά μέγιστα στήν ὑγεία τῶν ἀνθρώπων. Θά τολμοῦσα νά πῶ ὅτι τά ἀδύνατα ἀπό τούς ἀνθρώπους παρά τίς φιλότιμες προσπάθειες τῶν ἰατρῶν καί τῆς ἐπιστήμης εἶναι δυνατά παρά τῷ Θεῷ. Δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού ἡ πορεία μίας ἀσθένειας ἀνατρέπεται πρός θετική ἔκβαση μετά ἀπό τήν μετάδοση τῆς Θείας Κοινωνίας.

Πέρυσι, ἦλθε στό γραφεῖο μου μία νεαρή γυναίκα καί μέ πόνο ψυχῆς μοῦ ζήτησε νά κοινωνήσω τή μητέρα της γιά τελευταία φορά, ἐπειδή τῆς εἶχε ἀνακοινωθεῖ ἀπό τούς θεράποντες ἰατρούς ὅτι δέν ἦταν ἀναστρέψιμη ἡ βαριά κατάστασή της. Μέ ἐνημέρωσε ἡ κοπέλα ὅτι ἡ μητέρα της ἦταν πολλές ἑβδομάδες σέ βαθύ κόμμα καί ὅτι δέν μποροῦσε νά καταπιεῖ. Τῆς ἀπάντησα ὅτι σέ τέτοιες περιπτώσεις ὁ ἱερεύς ἐμβαπτίζει τήν λαβίδα στήν ἁγία Κοινωνία ἀλλά καλύτερα νά ρωτήσουμε τόν ἰατρό ἐάν ἐπιτρέπεται ἔστω μέ αὐτόν τόν τρόπο.

Πράγματι φτάνουμε στήν ἐντατική κλινική συνοδείᾳ τῆς κοπέλας καί ρωτῶ τόν γιατρό ἐάν θά μποροῦσα νά μεταδώσω Θεία Κοινωνία. Ἐπιβεβαιώνει ὁ γιατρός ὅτι ἡ κυρία εἶναι ἑβδομάδες σέ βαθύ κόμμα καί ὅτι δέν ἔχει ἐδῶ καί καιρό καμία ἐπαφή μέ τό περιβάλλον. Μοῦ λέει: «Καλά κάνατε καί ἤλθατε, πάτερ, διότι ἔχει μόνο 24 μέ 48 ὧρες ζωῆς. Μήν τῆς δώσετε μεγάλη ποσότητα, διότι δέν μπορεῖ νά καταπιεῖ». Ἔμεινε ὁ ἰατρός ἀπό τήν μία πλευρά τῆς γυναίκας καί ἡ κόρη της ἀπό τήν ἄλλη γιά νά παρακολουθήσει τήν ἱερή στιγμή. Διαβάζω τίς εἰδικές εὐχές περί μετάδοσης τῆς Θείας Κοινωνίας σέ ἀσθενεῖς καί ἐμβαπτίζω τήν λαβίδα στήν Θεία Κοινωνία. Μόλις ἀκούμπησε ἡ λαβίδα στά χείλη της, ἡ ἀσθενής ἀνοιγοκλείνει τά μάτια της σάν νά ξυπνάει ἀπό ἐλαφρύ ὕπνο. Μέσα σέ δευτερόλεπτα συνειδητοποιεῖ τήν ὕπαρξη τοῦ ἱερέως καί σηκώνει τό δεξί της χέρι κάνει τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ μέ ἀργό ρυθμό. Ἀνοίγει τό στόμα της καί μοῦ ἐπιτρέπει νά τήν κοινωνήσω κανονικά. Ἀνοίγει ξανά τό στόμα της καί -ὦ τοῦ θαύματος!- μέ εὐχαριστεῖ ἀτάραχη σάν νά μέ περίμενε. Ὅπως εἶναι κατανοητό ἡ συγκίνηση ὅλων μας ἦταν μεγάλη, ἡ κόρη τῆς κυρίας ἐν τῷ μεταξύ εἶχε πέσει στά γόνατα καί μέ δάκρυα δόξαζε τό ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Συγκλονιστική καί ἀκατάληπτη εἶναι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ στήν ἐπίγεια πορεία μας ἀλλά πρός ἀποφυγήν παρεξηγήσεως, ἄν καί τά θαύματα, πού βλέπουμε ἤ ἔρχονται στήν ἀντίληψή μας διά μαρτυριῶν, εἶναι συχνά φαινόμενα στόν χῶρο τοῦ Νοσοκομείου, δέν εἶναι καθολικά ἀντιληπτά ἀπό ὅλους. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ὁ φιλάνθρωπος Θεός ἀγνοεῖ μερικούς καί φροντίζει κάποιους ἐκλεκτούς. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως δεχόμαστε τήν Θεία Πρόνοια καί τίς εὐεργεσίες τῶν ἁγίων. Δέν εἶναι ἀποτρεπτική ἡ ἁμαρτωλότητά μας πρός τό θαῦμα ἀλλά περισσότερο ἡ δεκτικότητά μας ἤ μή πρός αὐτό. Δέν εἶναι λίγες οἱ περιπτώσεις ὅπου τό πραγματικό θαῦμα εἶναι ἐσωτερικό, πνευματικό, ψυχικό καί βαθιά σωτηριολογικό. Κλείνω μέ τά λόγια τοῦ ἀείμνηστου πνευματικοῦ μου π. Κωνσταντίνου, «Μήν ξεχνᾶς παιδί μου ὅτι ὁ χριστιανός μετατρέπεται οὐσιαστικά σέ χριστιανό ὄχι στούς ναούς ἀλλά στά νοσοκομεῖα....»

(Ὀνόματα καί κάποια στοιχεῖα περιπτώσεων ἔχουν ἐλαφρῶς ἀλλοιωθεῖ γιά νά προστατευτεῖ ὁ ἀπόρρητος χαρακτήρας τῆς νοσηλείας τῶν ἀσθενῶν). ■

Ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς κοινωνίας στό ἔργο καί τό λόγο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν*

Νικολάου Γ. Τσιρέβελου,
Δρ. Θεολογίας ΑΠΘ-Καθηγητῆ στό «Βενετόκλειο» Ιο Λύκειο Ρόδου

Σεβασμιώτατε, Ἐντιμότατοι Ἄρχοντες,
Ἐκλεκτοί συνάδελφοι, Ἀγαπητά παιδιά!

Σέ κάθε ἐποχή ἀπαντοῦν διάφορες θρησκευτικές καί φιλοσοφικές ἀντιλήψεις πού ἐπηρεάζουν τήν καθημερινή ζωή τῶν πολιτῶν. Οἱ πιό οὐσιώδεις ὅμως διατηροῦν τίς κατακτήσεις τῶν προηγούμενων γενιῶν καί τίς μπολιάζουν στίς ἑκάστοτε σύγχρονες συνθῆκες, δημιουργώντας κάτι καινούριο.

Οἱ σημερινοί τιμώμενοι Τρεῖς Ἱεράρχες, ὁ Βασίλειος ὁ Μέγας, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καί ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μέ σθένος καί ὅραμα, ἀγωνίστηκαν ἔμπρακτα γιά τήν ἀλλαγή καί μεταμόρφωση τοῦ κόσμου, ἑνώνοντας στό ἔργο τους τήν ἀρχαία ἑλληνική σοφία μέ τόν χριστιανικό ἐκκλησιαστικό τρόπο ζωῆς καί θέτοντας συνάμα τίς βάσεις γιά τήν ἀνακαίνιση τῆς κοινωνίας τους.

Αὐτή ἡ δημιουργική τους σύνθεση καί τό πολυδιάστατο ἔργο τους ὁδήγησαν στή θέσπιση τῆς ἰδιαίτερης ἑορταστικῆς σύναξης ἀπό τήν Ἐκκλησία κατά τόν 11ο αἰώνα[1]. Συγχρόνως, ἀποτέλεσαν τόν κυριότερο λόγο γιά νά καθιερωθοῦν οἱ Τρεῖς Ἅγιοι ὡς Προστάτες τῶν Γραμμάτων ἀπό τήν Ἑλληνική Πολιτεία στά μέσα τοῦ 19ου αἰώνα[2].

Ὅμως, ποιά εἶναι τά ἰδιαίτερα στοιχεῖα τοῦ βίου τους πού τούς προσέδωσαν αὐτή τήν τιμητική θέση στήν ἑλληνική κοινωνία;

Πῶς μπορεῖ τό ἀνθρωπιστικό τους ἔργο νά παραδειγματίσει τά μέλη τῆς σύγχρονης πολυπολιτισμικῆς κοινωνίας μας;

Ἄς παρακολουθήσουμε ὁρισμένα στιγμιότυπα ἀπό τόν βίο καί τόν λόγο τους καί στή συνέχεια, ἄς στοχαστοῦμε, ἄν ὅλα αὐτά μποροῦν νά δώσουν νόημα καί στή δική μας καθημερινή ζωή.

Οἱ Τρεῖς Ἅγιοι μιλοῦν ἐπίμονα γιά ἰσότητα καί ἰσονομία ὅλων τῶν ἀνθρώπων, σέ μιά ἐποχή πού ἡ κοινωνική ἀνισότητα καί ἡ δουλεία θεωροῦνταν αὐτονόητες καταστάσεις. Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος γράφει: «Ποιά εἶναι ἡ διάκριση ἀνάμεσα σέ ἀφέντη καί δοῦλο; Ἕνας εἶναι ὁ Δημιουργός τῶν ὅλων, ἕνας ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ καί μία ἡ τελική κρίση»[3]. Ἐνῶ σέ ἄλλο κείμενό του μέ ριζοσπαστικό τρόπο ἀναφέρεται στήν ἰσοτιμία τῶν δύο φύλων[4].

Ἐξάλλου, τά κλασικά ἀντιθετικά σχήματα πού ταλανίζουν καί χωρίζουν τούς ἀνθρώπους, ὅπως ἡ δουλεία καί ἡ ἐλευθερία, ἡ φτώχεια καί ὁ πλοῦτος, οἱ Τρεῖς Ἅγιοι τά ὀνομάζουν «ἀρρωστήματα» καί «ἐπινοήματα τῆς κακίας»[5], πού ὀφείλονται στήν κατάχρηση τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας. Γι' αὐτό, διαρκῶς τονίζουν ὅτι ἡ ὑπαρξιακή ἐλευθερία καί ὁ ἀληθινός πλοῦτος βρίσκονται στήν τήρηση τῆς θείας ἐντολῆς γιά ἔμπρακτη ἀγάπη πρός τόν πλησίον[6].

Μέ ἐναργῆ λοιπόν διάκριση στηλιτεύουν τά δέματα τῆς πλεονεξίας, τῆς ἐκμετάλλευσης, τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας πού δεσπόζουν στήν ἐποχή τους, καί μάλιστα καταξιωμένα ἀπό ἤθη καί νόμους. Ὁ Μέγας Βασίλειος ρητά ὑποστηρίζει τήν ἀρχή, ὅτι ὁ πλοῦτος εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος τῆς ἀγάπης, σημειώνοντας ὅτι «ὅσο πλεονάζει κανείς στά ὑλικά ἀγαθά, τόσο ὑπολείπεται στήν ἀγάπη»[7].

Κοινός εἶναι καί ὁ στοχασμός τοῦ Ἰωάννη Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ, ὅτι: «δέν ὑπάρχει δικό μου καί δικό σου»[8], ἀλλά ὅλα εἶναι τοῦ Θεοῦ κι ἐμεῖς ἁπλῶς εἴμαστε οἱ διαχειριστές. Γι' αὐτό,

* Λόγος πού ἐκφωνήθηκε στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στή Ρόδο στίς 30-1-2018.

ἐμμένουν στήν ἀθρόα καί ἀνιδιοτελῆ προσφορά, μέ σκοπό τήν ὠφέλεια τοῦ πλησίον, ὅπου πλησίον εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀνεξάρτητα ἀπό τό φύλο, τό ἔθνος, τή θρησκεία καί τήν κοινωνική του τάξη. Χρυσός κανόνας εἶναι τά λόγια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πού τό νόημά τους ἀποτυπώνεται στήν ἀκόλουθη φράση: ὅ,τι ἐπιπλέον κατέχετε ἀποτελεῖ ὀφειλή πρός αὐτούς πού στεροῦνται[9].

Ὡστόσο, καί οἱ Τρεῖς Ἅγιοι δέν παραμένουν στήν περιγραφή βασικῶν κοινωνικῶν καταστάσεων, πού πρέπει νά ἀλλάξουν, ἀλλά προχωροῦν προσωπικά καί σέ δημιουργικές πρωτοβουλίες μέ λόγο ἔμπρακτο καί πράξη ἐλλόγιμη.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ἦταν ἀκόμη πρεσβύτερος στήν Ἀντιόχεια, κινητοποίησε ἀνθρώπους καί μέσα πολλά, γιά νά ἐπιτύχει τή συντήρηση 3000 χηρῶν καί ἑκατοντάδων ξένων, ἀσθενῶν καί φυλακισμένων. Ἀργότερα, στήν Κωνσταντινούπολη μέ τίς νέες δυνατότητες πού τοῦ προσφέρει ὁ Πατριαρχικός Θρόνος, συμπαρίσταται σέ 7000 ταλαιπωρημένους καί περιθωριακούς ἀνθρώπους[10].

Ἀπό τήν ἄλλη, ὁ Γρηγόριος ἐνθρονίζεται Ἀρχιεπίσκοπος καί Πατριάρχης Νέας Ρώμης, ὅταν ὅλα εἶναι σκοτεινά στήν πολιτεία καί κυριαρχεῖ ἡ ἀπελπισία ἐξαιτίας τῆς ἐπικράτησης τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀρείου. Ἐκεῖ ἀποδύεται σέ σκληρό ἀγώνα γιά νά ἀνατρέψει παγιωμένες καταστάσεις. Κατόπιν παραιτεῖται ἀπό Πατριάρχης, γιά νά διευκολύνει τήν εἰρήνη στό ἐκκλησιαστικό σῶμα[11].

Κυριολεκτικά, ὅμως, ἐκπληκτική στήν κοινωνική δυναμικότητά καί τήν πολυμορφία της προβάλλει ἡ δραστηριότητα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Γιά νά ἀνταποκριθεῖ στίς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς του -οἱ ὁποῖες δέ διαφέρουν ἀπό τίς σημερινές-, ὀργανώνει μιά «καινούρια πόλη», πού ἀργότερα πῆρε τό ὄνομά του, «Βασιλειάδα». Ἡ πόλη αὐτή ἀποτελοῦνταν ἀπό ὀρφανοτροφεῖα, πτωχοκομεῖα, νοσοκομεῖα, ξενῶνες καί διδακτήρια[12]. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι ὁ ἴδιος ἀπόφυγε νά τήν ἀναφέρει στό πλούσιο ἔργο του. Ἡ λειτουργία αὐτῆς τῆς πόλης-πρότυπο βασίσθηκε σέ συγκεκριμένο σχέδιο. Γιά τήν ὀργάνωσή της κινητοποίησε πλῆθος ἀνθρώπων, ἐνῶ ὁ ἴδιος μιμούμενος τό αὐτοθυσιαστικό παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ δέν ἀρνήθηκε τή διακονία τῶν πάσχοντων συνανθρώπων του[13].

«Οἱ Τρεῖς Ἅγιοι στάθηκαν μέ στοργή, κατανόηση καί ταπείνωση μπροστά στούς ἀδύναμους καί μέ ἀρχοντική ἀξιοπρέπεια, τόλμη καί ἀνδρεία μπροστά στούς δυνατούς [...] Καί οἱ τρεῖς δέχθηκαν βέλη ὄχι μόνο ἀπό πολιτικούς ἀλλά καί ἀπό ἐκκλησιαστικούς παράγοντες»[14]. Μόχθησαν γιά μιά ἀλλαγή πρός τό καλύτερο, μέ ἐνθουσιασμό καί γενναιότητα. Ὡστόσο τό κρίσιμο σημεῖο ἀπό τό ὁποῖο ἐξαρτᾶται τό βιώσιμο κάθε ἀλλαγῆς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος.

Οἱ Ἅγιοι Προστάτες τῶν Γραμμάτων ἔστρεψαν τήν προσοχή τους στό βάθος τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης. Στήν οὐσία καί σέ καμία περίπτωση στήν ἐπιφάνεια. Λέει ὁ Γρηγόριος στόν Ἐπιτάφιο Λόγο του γιά τόν Μέγα Βασίλειο, ὅτι «φρόντιζε νά εἶναι ἄριστος κι ὄχι νά φαίνεται»[15]. Ἡ ἀλλαγή τοῦ τρόπου ζωῆς πρέπει νά ἀρχίσει ἀπό τά βάθη τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ἐκεῖ ὅπου ἔχει συντελεσθεῖ ἡ ἀρρώστια τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ.

Ἄλλωστε, δικαιοσύνη χωρίς προσωπική γνησιότητα καί δίχως ἐντιμότητα καί ἀξιοπρέπεια εἶναι οὐτοπία. Γιά νά ἀποδώσει κανείς δικαιοσύνη καί νά γίνει ἐργάτης της ὀφείλει πρώτιστα νά τήν ἔχει κατακτήσει στήν καρδιά του. Γιά νά τό πετύχει αὐτό ἀπαιτεῖται νά μήν εἶναι διεφθαρμένος ἀπό τά ὑλικά ἀγαθά ἤ νά χαρίζεται στή διευκόλυνση τῶν φίλων του ἤ ἐνεργεῖ μέ ἐχθρότητα πρός τόν πλησίον του, ὅπως γράφει ὁ Μέγας Βασίλειος[16]. Στήν ἀνακαίνιση καί τή μετάνοια, στόν ἁγιασμό τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου κρύβεται τό μυστικό τῆς οὐσιαστικῆς ἀλλαγῆς.

«Καί οἱ τρεῖς Οἰκουμενικοί Διδάσκαλοι, πρίν γίνουν ἐξωτερικά οἱ μάρτυρες τῆς Ἀλήθειας, ἀγωνίσθηκαν ἐσωτερικά γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους

ἀπό τή φυλακή τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Ἔτσι ἀργότερα μπόρεσαν νά ζήσουν καί νά δράσουν μέ ὑπαρξιακή ἐλευθερία. Ἐλεύθεροι ἀπό τήν ἀγάπη γιά χρήματα, γιά δόξα, γιά ἄνεση· ἐλεύθεροι ἀπό τήν ἀγάπη γιά δύναμη, ὁπλισμένοι ὅμως μέ τή δύναμη τῆς ἀγάπης· τῆς ἀγάπης τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ»[17].

Σεβασμιώτατε,

Οἱ Τρεῖς τιμώμενοι σήμερα Ἅγιοι ἐναρμόνισαν τήν κοινωνική δραστηριότητα μέ τή δημιουργική μοναχικότητα, τή σοφία τοῦ κόσμου καί τήν ὑπέρβασή της, μέ τήν ἀποδοχή τοῦ Σταυροῦ καί μέ τή χαρά τοῦ Πάσχα. Κινήθηκαν μέ πρωτοτυπία καί δυναμικότητα μέ ὅπλο τήν πίστη πρός τόν Θεό καί τήν ἀγάπη πρός τόν συνάνθρωπο πολέμησαν κάθε μορφή κακοῦ στήν καθημερινή τους ζωή.

Μέ τόν λόγο καί τή δράση τους[18] ὑπερέβησαν χρονικές συμβατικότητες καί σύνδεσαν τό παρελθόν μέ τό παρόν, μέ ἐνόραση πραγματικά προφητική γιά τό μέλλον. Χάρισαν τήν ἔμπνευση καί τούς τρόπους γιά μιά διαχρονική μεταμόρφωση τοῦ κοινωνικοῦ γίγνεσθαι. Οἱ Τρεῖς Ἅγιοι ζοῦν στήν αἰωνιότητα, προσφέροντας ἁπλόχερα τό μήνυμα γιά τήν κοινωνική καί ἀνανεωτική ἀλλαγή, μέ ἰδέες ριζικά ἀναμορφωτικές, πού παραμένουν καί σήμερα τολμηρές.

Δέν εἶναι λοιπόν παρελθόν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες. Συνεχίζουν νά ἐκφράζουν σταθερά τό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, ξέχωρα ἀπό ἠθικιστικούς καταναγκασμούς, ἀλλά ὡς ἑορτή καί πανήγυρη μιᾶς νικηφόρας ἀπελευθέρωσης ἀπό τήν τελευταία Βαστίλη τοῦ ἀνθρώπου, τόν θάνατο, μέ ὁδηγό τόν Σταυρωθέντα καί Ἀναστάντα Χριστό.

Κατά τήν ἡμέρα αὐτή, ὅλοι μαζί, ἄς διδαχθοῦμε ἀπό τούς ἑορταζόμενους Ἱεράρχες καί ὁ Τρισάγιος Θεός, διά τῶν πρεσβειῶν τῶν Ἁγίων Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί Μεγάλου Βασιλείου, ἄς εὐλογήσει τόν προσωπικό καί συλλογικό ἀγώνα μας! ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ἔφη Γαζῆ, Ὁ δεύτερος βίος τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Μιά γενεαλογία τοῦ «ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ», ἐκδ. Νεφέλη, Ἀθήνα 2004, σελ. 135 κ.ἑ., ὅπου καί οἱ σχετικές πηγές.

2. Ἀθ. Καλαμάτα, «Ἡ γιορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κατά τόν 19ο καί 20ο αἰώνα. Προσπάθειες συγκρότησης «ἐθνικοθρησκευτικῆς συνείδησης» στό χῶρο τῆς ἐκπαίδευσης. Ἡ περίπτωση τοῦ Γυμνασίου Μυτιλήνης (1840-1923)», Εἰσήγηση στήν Ἡμερίδα πού ὀργανώθηκε στήν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πρότυπου Πειραματικοῦ Γενικοῦ Λυκείου Μυτιλήνης τοῦ Πανεπιστημίου Αἰγαίου ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν 100 χρόνων Ἐλευθερίας τῆς Μυτιλήνης (1912 - 2012) καί τῆς γιορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἀνακτήθηκε ἀπό http://blogs.sch.gr/akalamatas/files/2016/01/%CE%97-%CE%93%CE%99%CE%9F%CE%A1%CE%A4%CE%97-%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%A9%CE%9D-%CE%99%CE%95%CE%A1%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%A9%CE%9D-%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91-%CE%A4%CE%9F%CE%9D-19%CE%BF-%CE%9A%CE%91%CE στίς 29-01-2018.

3. Ἔπη θεολογικά, ΑΔ΄, 15-16, ΒΕΠΕΣ 61, σελ. 223.

4. Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τό ρητόν τοῦ Εὐαγγελίου: «Ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς», ΛΖ΄, 12-13, ΒΕΠΕΣ 60, σελ. 56.

5. Γρηγορίου Θεολόγου, Περί φιλοπτωχίας, ΙΔ΄, 37, ΒΕΠΕΣ 59, σελ. 75.

6. Ὅ.π., ΙΔ΄, 5-6, σελ. 76.

7. Πρός τούς πλουτοῦντας, Α΄, 22-23, ΒΕΠΕΣ 54, σελ. 667. Ἡ μετάφραση δική μας.

8. Ἰωάννη Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, 7, PG 60, 66.

9. Πρβλ. Μεγάλου Βασιλείου, Περί ἀγάπης τῆς πρός Θεόν καί πλησίον, Λόγος Γ΄, PG 32, 153: «Ἀπό μέν γάρ τῆς μάχης ἔχθρα γίνεται, ἀπό δέ τῆς μερικῆς φιλίας καί ἑταιρείας ὑποψίαι καί φθόνοι γίνονται· πανταχοῦ γάρ ἡ τοῦ ἴσου στέρησις ἀρχή καί ὑπόθεσις φθόνου καί δυσμενείας τοῖς ἐλαττουμένοις γίνεται. Ὥσπερ οὖν ὁ ἀγαθός Θεός κοινήν δίδωσι πᾶσι τήν τοῦ φωτός μετουσίαν, ἀνατέλλων τόν ἥλιον ἐπί δικαίους καί ἀδίκους, οὕτως καί οἱ μιμηταί τοῦ Θεοῦ κοινήν τε καί ὁμότιμον τήν τῆς ἀγάπης ἀκτῖνα ἐπί πάντας φερέτωσαν. Ὅπου γάρ ἐλλείπει ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ πάντως ἀντεισέρχεται τό μῖσος».

10. Δ. Στεφανίδου, Τό κοινωνικόν πρόβλημα καί ὁ Χριστιανισμός, Ἀθῆναι 1951, σελ. 166 κ.ἑ.

11. Βλ. Φειδᾶ, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία Α΄, γ΄ ἔκδ., Ἀθῆναι 2002, σελ. 518-526.

12. Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τόν Μέγαν Βασίλειον Ἐπιτάφιος (ΜΓ΄), λδ΄-λστ΄, ΒΕΠΕΣ 60, σελ. 154-155.

13. Ὅ.π., λε΄, 136, 15: «Συναγαγών γάρ ἐν ταὐτῷ τοὺς λιμοῦ τραυματίας, ἔστι δέ οὓς καί μικρόν ἀναπνέοντας, ἄνδρας καί γυναῖκας, νηπίους, γέροντας, πᾶσαν ἡλικίαν ἐλεεινήν, πᾶν εἶδος τροφῆς ἐρανίζων, ὅση τυγχάνει λιμοῦ βοήθεια, ἔτνους τε πλήρεις προθεὶς λέβητας καί τοῦ ταριχευτοῦ παρ' ἡμῖν ὄψου καί πένητας τρέφοντος· ἔπειτα τήν τοῦ Χριστοῦ διακονίαν μιμούμενος, ὃς καί λεντίῳ διαζωννύμενος οὐκ ἀπηξίου νίπτειν τούς πόδας τῶν μαθητῶν, καί τοῖς ἑαυτοῦ παισῖν, ἤτ' οὖν συνδούλοις, πρός τοῦτο συνεργοῖς χρώμενος, ἐθεράπευε μέν τά σώματα τῶν δεομένων, ἐθεράπευε δέ τάς ψυχάς, συμπλέκων τῇ χρείᾳ τό τῆς τιμῆς καί ῥᾴους ποιῶν ἀμφοτέρωθεν».

14. Ἀν. Γιαννουλάτου, Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης (νῦν Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας), «Ἡ μαρτυρία τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν γιά τήν 'καλήν ἀλλοίωσιν' ἤ ἡ δυναμική μιᾶς καθολικῆς καί συνεχοῦς ἀλλαγῆς», Ἐπισήμων λόγων 1981-82, Ἀθῆναι 1983, σελ. 351.

15. Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τόν Μέγαν Βασίλειον Ἐπιτάφιος (ΜΓ΄), ζ΄, ΒΕΠΕΣ 60, σελ. 167: «Εἶναι γάρ, οὐ δοκεῖν, ἐσπούδαζεν ἄριστος». Ἡ μετάφραση στό κείμενο εἶναι δική μας.

16. Ἔπη θεολογικά, ΛΔ΄, 10, ΒΕΠΕΣ 61, σελ. 119.

17. Ἀν. Γιαννουλάτου, ὅ.π., σελ. 354.

18. Οἱ Τρεῖς Ἅγιοι συνδύασαν ἁρμονικά στή ζωή τους τήν πράξη μέ τόν λόγο καί ὁπωσδήποτε μποροῦν νά χαρακτηριστοῦν μέ τά παρακάτω λόγια πού ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος στόν Ἐπιτάφιο γιά τόν Μέγα Βασίλειο: «Οἱ μέν γάρ ἤ βίον μόνον, ἤ λόγον κατωρθωκότες, τῷ ἑτέρῳ δέ λείποντες, οὐδέν τῶν ἑτεροφθάλμων, ἐμοί δοκεῖν, διαφέρουσιν, οἷς μεγάλη μέν ἡ ζημία, μεῖζον δέ τό αἶσχος ὁρῶσι καί ὁρωμένοις. Οἷς δέ κατ' ἀμφότερα εὐδοκιμεῖν ὑπάρχει καί εἶναι περιδεξίοις, τούτοις καί τό εἶναι τελείοις καί βιοτεύειν μετά τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος» (ὅ.π., ΙΒ΄,15).

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

†ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΤΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὕμνον εὐχαριστίας ἀναπέμπομεν εἰς τόν ἐν Τριάδι Θεόν, τόν ἀξιώσαντα ἡμᾶς νά φθάσωμεν καί πάλιν εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, διά νά ἀγωνισθῶμεν τόν καλόν ἀγῶνα τῆς ἀσκήσεως, διά νά στραφῶμεν εἰς τό «ἕν, οὗ ἐστι χρεία» (πρβλ. Λουκ. ι΄, 42).

Μέσα εἰς ἕνα ἀντιασκητικόν κόσμον, ἐνώπιον τοῦ συγχρόνου ἀποαγιασμοῦ τῆς ζωῆς καί τῆς κυριαρχίας ἀτομοκεντρικῶν καί εὐδαιμονιστικῶν προτύπων, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιμένει εἰς τήν τεσσαρακονθήμερον περίοδον πνευματικῶν ἀγώνων καί «πανσέπτου ἐγκρατείας» διά τά τέκνα αὐτῆς, ὡς προετοιμασίας διά τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Ἑβδομάδα, τά Πάθη καί τόν Σταυρόν τοῦ Χριστοῦ, διά νά καταστῶμεν θεωροί καί κοινωνοί τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Κατά τήν Μεγάλην Τεσσαρακοστήν καλούμεθα νά βιώσωμεν βαθύτερα τήν δημιουργικήν καί σωστικήν Οἰκονομίαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καί νά μετάσχωμεν ἐναργέστερα εἰς τήν ἐσχατολογικήν ἀναφοράν, κατεύθυνσιν καί ὁρμήν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καί πνευματικῆς ζωῆς. Συνειδητοποιοῦμεν τό τραγικόν ἀδιέξοδον τῆς αὐτοσωτηρικῆς ὑψηγορίας τοῦ Φαρισαίου, τῆς σκληροκαρδίας τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, τῆς ἀναλγήτου ἀδιαφορίας διά τήν πεῖναν, τήν δίψαν, τήν γυμνότητα, τήν ἀσθένειαν, τήν ἐγκατάλειψιν τοῦ συνανθρώπου, συμφώνως πρός τήν εὐαγγελικήν διήγησιν περί τῆς μελλούσης κρίσεως. Προτρεπόμεθα νά μιμηθῶμεν τήν μετάνοιαν καί τήν ταπείνωσιν τοῦ τελώνου, τήν ἐπιστροφήν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ εἰς τόν οἶκον τοῦ Πατρός καί τήν ἐμπιστοσύνην εἰς τήν Χάριν Του, τούς ποιοῦντας τό ἔλεος πρός τούς ἐνδεεῖς, τήν ζωήν τῆς προσευχῆς τοῦ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τήν ἄσκησιν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου καί τῆς Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, καί ἐνισχυόμενοι διά τῆς προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί τοῦ τιμίου Σταυροῦ, νά φθάσωμεν εἰς προσωπικήν συνάντησιν μέ τόν ἀναστάντα ἐκ τάφου ζωοδότην Χριστόν.

Κατά τήν εὐλογημένην αὐτήν περίοδον ἀποκαλύπτεται μέ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν ὁ κοινοτικός καί κοινωνικός χαρακτήρ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Δέν εἴμεθα μόνοι, δέν ἱστάμεθα μόνοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δέν εἴμεθα ἄθροισμα ἀτόμων, ἀλλά κοινωνία προσώπων, διά τά ὁποῖα «εἶναι» σημαίνει «συν-εἶναι». Ἡ ἄσκησις δέν εἶναι ἀτομικόν, ἀλλά ἐκκλησιαστικόν γεγονός καί κατόρθωμα, μετοχή τοῦ πιστοῦ εἰς τό μυστήριον καί τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀγών κατά τῆς φιλαυτίας, ἄσκησις τῆς φιλανθρωπίας, εὐχαριστιακή χρῆσις τῆς δημιουργίας, συμβολή εἰς τήν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου. Εἶναι κοινή ἐλευθερία, κοινή ἀρετή, κοινόν ἀγαθόν, κοινή ὑπακοή εἰς τόν κανόνα τῆς Ἐκκλησίας.

Δέν νηστεύομεν ὅπως ἀτομικῶς ἐπιθυμοῦμεν, ἀλλά ὅπως ὁρίζει ἡ Ἐκκλησία. Ἡ ἀσκητική μας προσπάθεια λειτουργεῖται ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν σχέσεών μας μέ τά ἄλλα μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ὡς μετοχή εἰς τά γεγονότα καί τά δρώμενα, τά ὁποῖα συγκροτοῦν τήν Ἐκκλησίαν ὡς κοινότητα ζωῆς, ὡς «ἀληθεύειν ἐν ἀγάπῃ» (πρβλ. Ἐφεσ. δ΄, 15). Ἡ ὀρθόδοξος πνευματικότης εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μέ τήν μετοχήν εἰς τήν ὅλην λειτουργίαν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία κορυφοῦται εἰς τήν Θείαν Εὐχαριστίαν, εἶναι εὐσέβεια ἐκκλησιοτραφής καί ἐκκλησιοδιάστατος.

Τό στάδιον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς δέν εἶναι περίοδος θρησκειογενῶν ψυχικῶν ἐξάρσεων καί ἐπιφανειακῶν συγκινήσεων. Ἡ πνευματικότης, ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου, δέν σημαίνει στροφήν πρός

τό πνεῦμα καί τήν ψυχήν, ἡ ὁποία τρέφεται ἀπό μίαν δυϊστικήν ὑποτίμησιν τῆς ὕλης καί τοῦ σώματος.

Πνευματικότης εἶναι ὁ διαποτισμός ὁλοκλήρου τῆς ὑπάρξεώς μας, τοῦ πνεύματος, τοῦ νοός καί τῆς βουλήσεως, τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματός μας, ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς μας ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα, τό ὁποῖον εἶναι πνεῦμα κοινωνίας. Πνευματικότης σημαίνει, κατά ταῦτα, ἐκκλησιαστικοποίησιν τῆς ζωῆς μας, ζωήν ἐμπνεομένην καί κατευθυνομένην ἀπό τόν Παράκλητον, πραγματικήν πνευματοφορίαν, ἡ ὁποία προϋποθέτει τήν ἰδικήν μας ἐλευθέραν συνεργίαν, τήν μετοχήν εἰς τήν μυστηριακήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας καί ἔνθεον βιοτήν.

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Δέν ὑπάρχει γνησία καί ταυτοχρόνως ἄκαρπος πνευματικότης. Ὁ ἀγαπῶν ἀληθῶς τόν Θεόν, ἀγαπᾷ καί τόν πλησίον καί τόν μακράν, καί ὁλόκληρον τήν κτίσιν. Αὐτή ἡ «οὐδέποτε ἐκπίπτουσα» (πρβλ. Α΄ Κορ. ιγ΄, 8) θυσιαστική ἀγάπη εἶναι εὐχαριστιακή πρᾶξις, πλήρωμα ζωῆς ἐνταῦθα, πρόγευσις καί ἀλήθεια τῶν ἐσχάτων. Ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν πίστις εἶναι πηγή ἀνεξαντλήτου δυναμισμοῦ, ἱκανώσεως πρός ἀγῶνας πνευματικούς, φιλόθεον καί φιλάνθρωπον δρᾶσιν, δαψιλῆ καρποφορίαν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπ' ἀγαθῷ. Πίστις καί ἀγάπη ἀποτελοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνιαίαν καί ἀδιάσπαστον ἐμπειρίαν ζωῆς. Ἡ ἐν τῇ ἁγιοπνευματικῇ κοινωνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας βίωσις τῆς ἀσκήσεως, τῆς νηστείας καί τῆς φιλανθρωπίας ἀποτελεῖ φραγμόν εἰς τήν θρησκειοποίησιν καί τήν μετατροπήν τῆς ἐκκλησιογενοῦς εὐσεβείας εἰς ἄγονον ἐσωστρέφειαν καί εἰς ἀτομικόν ἐπίτευγμα.

Τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πνέει ἀδιαλείπτως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ Θεός εἶναι ἀεί «μεθ' ἡμῶν» – μαζί μας. Κατά τάς ἁγίας ἡμέρας τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καλούμεθα νά ἐντείνωμεν τόν ἀσκητικόν ἀγῶνα κατά τοῦ ἐγωτικοῦ φρονήματος, «τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες» (Ρωμ. ιβ΄, 12), «ἐν ταπεινοφροσύνῃ διάγοντες καί ποιοῦντες ἔλεος» (Ἀββᾶς Ποιμήν), ζῶντες φιλοκαλικῶς καί οἰκτιρμόνως, συγχωροῦντες ἀλλήλους καί ἀσκοῦντες τήν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην, δοξολογοῦντες τόν ἀγαθοδότην Θεόν καί εὐχαριστοῦντες διά τάς πλουσίας Αὐτοῦ δωρεάς. «Ἰδού νῦν καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού νῦν ἡμέρα σωτηρίας» (Β΄ Κορ. στ΄, 2).

Ἐπί δέ τούτοις, ἐπικαλούμενοι τήν ἄνωθεν ἐνίσχυσιν διά νά ὑποδεχθῶμεν ἅπαντες, πόθῳ ζέοντι καί εὐφροσύνως, τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν καί εὐχόμενοι «εὔδρομον τό τῆς νηστείας στάδιον», ἀπονέμομεν εἰς τούς τιμιωτάτους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καί τά ἀνά τήν οἰκουμένην προσφιλῆ τέκνα τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τήν Πατριαρχικήν ἡμῶν εὐλογίαν.

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ,βιη΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩι ΠΑΣΧΑ

†ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἐμπειρία τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, τῆς πανσωστικῆς νίκης τῆς Ζωῆς ἐπί τοῦ Θανάτου, εἶναι ὁ πυρήν τῆς πίστεως, τῆς θείας λατρείας, τοῦ ἤθους καί τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ χριστεπωνύμου ὀρθοδόξου λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωή τῶν Ὀρθοδόξων πιστῶν, εἰς ὅλας τάς ἐκφάνσεις καί τάς διαστάσεις αὐτῆς, διαποτίζεται καί τρέφεται ἀπό τήν πίστιν εἰς τήν Ἀνάστασιν, ἀποτελεῖ καθημερινόν Πάσχα. Τό πασχάλιον αὐτό βίωμα δέν εἶναι ἁπλῶς ἀνάμνησις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀλλά βίωσις καί τῆς ἰδικῆς μας ἀνακαινίσεως καί ἀκλόνητος βεβαιότης περί τῆς ἐσχατολογικῆς τελειώσεως τῶν πάντων.

Κατ' ἐξοχήν εἰς τήν εὐχαριστιακήν Λειτουργίαν, ἡ ὁποία συνδέεται ἀρρήκτως μέ τήν «κλητήν καί ἁγίαν ἡμέραν» τῆς Κυριακῆς, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἑορτάζει αὐτήν τήν ὑπαρξιακήν μετοχήν εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ καί τήν ἐμπειρικήν πρόγευσιν τῶν εὐλογιῶν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐντυπωσιάζει ὁ ἀναστάσιμος καί εὐφρόσυνος χαρακτήρ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ἡ ὁποία τελεῖται πάντοτε ἐν ἀτμοσφαίρᾳ χαρᾶς καί ἀγαλλιάσεως καί εἰκονίζει τήν τελικήν καινοποίησιν τῶν ὄντων, τήν πεπληρωμένην χαράν, τήν πληρότητα τῆς ζωῆς, τήν μέλλουσαν ὑπέρχυσιν τῆς ἀγάπης καί τῆς γνώσεως.

Πρόκειται περί τῆς λυτρωτικῆς θεάσεως τοῦ πα-

ρόντος ὑπό τό φῶς τῶν Ἐσχάτων καί τῆς δυναμικῆς πορείας πρός τήν Βασιλείαν, περί τῆς ἀκαταλύτου σχέσεως καί συνυφάνσεως τῆς παρουσίας καί τοῦ ἐσχατολογικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου, ἡ ὁποία δίδει εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν ζωήν μοναδικόν δυναμισμόν καί λειτουργεῖ διά τούς πιστούς ὡς ἔναυσμα καλῆς μαρτυρίας ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Ὀρθόδοξος πιστός ἔχει ἰδιαίτερον λόγον καί ἰσχυρόν κίνητρον διά νά ἀγωνίζεται κατά τοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ, διότι ζῇ ἐντόνως τήν ἀντίθεσιν μεταξύ τῶν Ἐσχάτων καί τῶν ἑκάστοτε ἱστορικῶν δεδομένων. Ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου, ἡ φιλάνθρωπος διακονία, ἡ βοήθεια πρός τόν ἐμπερίστατον ἀδελφόν, κατά τό Κυριακόν «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνί τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοί ἐποιήσατε» (Ματθ. κε΄, 40), καί ἡ ἔμπρακτος ἀγάπη τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτου (βλ. Λουκ. ι΄, 30-37), συμφώνως καί πρός τό Πατερικόν «Ἐκεῖνον μάλιστα ἡγοῦ εἶναι πλησίον, τόν δεόμενον, καί αὐτεπάγγελτος ἐπί τήν βοήθειαν βάδιζε» (Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης), ἀποτελοῦν προέκτασιν καί ἔκφρασιν τοῦ εὐχαριστιακοῦ ἤθους τῆς Ἐκκλησίας, ἀποκάλυψιν ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ βιωματική πεμπτουσία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἔν τε τῷ παρόντι καί ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν Ἐσχάτων. Ἐν τῇ συναφείᾳ ταύτῃ κατανοεῖται καί τό γεγονός ὅτι ἡ λειτουργική ζωή εἰς τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δονεῖται ἀπό τήν βίωσιν τῆς «κοινῆς σωτηρίας», τῆς δωρεᾶς τῆς «κοινῆς ἐλευθερίας» καί τῆς «κοινῆς βασιλείας», καί ἀπό τήν προσδοκίαν τῆς «κοινῆς ἀναστάσεως». Κυριαρχοῦν τό «ἡμεῖς», ἡ κοινότης τῆς ζωῆς, ἡ συμμετοχή καί τό σύν-εἶναι, ἡ ἁγιαστική ταύτισις τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας μέ τήν θυσιαστικήν καί δοξολογικήν ἀγάπην. Αὐτό εἶναι καί τό συγκλονιστικόν μήνυμα τῆς ὁλολάμπρου εἰκόνος τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Καθόδου τοῦ Χριστοῦ εἰς τόν Ἅδην. Ὁ Κύριος τῆς δόξης, κατελθών ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καί συντρίψας τάς πύλας τοῦ Ἅδου, ἀναδύεται νικηφόρος καί ὁλόφωτος ἐκ τοῦ τάφου, ὄχι μόνος καί φέρων τό λάβαρον τῆς νίκης, ἀλλά ὁμοῦ μετά τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὔας, συνανιστῶν, συγκρατῶν καί κρατύνων αὐτούς καί, ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν, ἅπαν τό ἀνθρώπινον γένος καί ὁλόκληρον τήν κτίσιν.

Τό εὐαγγέλιον τῆς Ἀναστάσεως, τῆς «κοινῆς τῶν ὅλων πανηγύρεως», τῆς καταργησάσης τό κράτος τοῦ θανάτου πανσθενοῦς Ἀγάπης, ἠχεῖ σήμερον εἰς ἕνα κόσμον σοβούσης κοινωνικῆς ἀδικίας, φαλκιδεύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, εἰς μίαν οἰκουμένην - Γολγοθᾶν προσφύγων καί μυριάδων ἀθώων παιδίων. Ἀναγγέλλει ἐκ βαθέων ὅτι, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἡ ζωή τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἀπόλυτον ἀξίαν. Διακηρύττει ὅτι τά παθήματα καί τά δεινά, ὁ σταυρός καί ὁ Γολγοθᾶς, δέν ἔχουν τόν τελευταῖον λόγον. Δέν εἶναι δυνατόν νά θριαμβεύσουν οἱ σταυρωταί ἐπί τῶν τραγικῶν θυμάτων των. Εἰς τήν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὁ Σταυρός εὑρίσκεται εἰς τό κέντρον τῆς εὐσεβείας, δέν εἶναι ὅμως ἡ ἐσχάτη πραγματικότης, αὐτός πού ὁρίζει καί τό τελικόν σημεῖον προσανατολισμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Τό οὐσιῶδες νόημα τοῦ Σταυροῦ εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ ὁδόν πρός τήν Ἀνάστασιν, πρός τό πλήρωμα τῆς πίστεως ἡμῶν. Ἐπί τῆς βάσεως αὐτῆς, οἱ Ὀρθόδοξοι ἀναφωνοῦμεν: «Ἰδού γάρ ἦλθε διά τοῦ Σταυροῦ χαρά ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ». Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι εἰς τήν Ὀρθοδοξίαν, ἡ Ἀκολουθία τῶν Παθῶν δέν εἶναι καταθλιπτική, ἀλλά σταυροαναστάσιμος, ἀφοῦ τό Πάθος προσεγγίζεται καί βιοῦται διά μέσου τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ὁποία εἶναι «λύτρον λύπης». Διά τό Ὀρθόδοξον αἰσθητήριον, ἡ ἀμετάθετος σύνδεσις Σταυροῦ καί Ἀναστάσεως εἶναι ἀσυμβίβαστος μέ κάθε μορφῆς ἐσωτερικήν φυγήν εἰς μυστικισμούς ἤ εἰς ἕνα αὐτάρεσκον εὐσεβισμόν, οἱ ὁποῖοι συνήθως εἶναι ἀδιάφοροι διά τά παθήματα καί τάς περιπετείας τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Τό κήρυγμα τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως εὑρίσκεται, εἰς τήν ἐποχήν μας, ἐπίσης ἀντιμέτωπον τόσον μέ τήν ἀλαζονικήν αὐτοαποθέωσιν τοῦ συγχρόνου ἐκκοσμικευμένου, λογοκρατουμένου, πεπεισμένου διά τήν παντοδυναμίαν τῆς ἐπιστήμης, ἑαυτοκεντρικοῦ καί προσκεκολλημένου εἰς τά γεώδη καί πρόσκαιρα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου χωρίς πόθον τῆς αἰωνιότητος, ὅσον καί μέ τήν ἀπώθησιν συνόλου τῆς Ἐνσάρκου Θείας Οἰκονομίας καί τοῦ «σκανδάλου» τοῦ Σταυροῦ, ἐν ὀνόματι τῆς ἀπολύτου ὑπερβατικότητος τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ἀγεφυρώτου χάσματος οὐρανοῦ καί γῆς.

Ἐπί πᾶσι τούτοις, ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι πιστοί, τιμιώτατοι ἀδελφοί καί πεφιλημένα τέκνα ἐν Κυρίῳ, ἔμπλεοι τῆς πείρας τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως, λαβόντες φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, ἐν παντί εὐχαριστοῦντες, τά ἄνω φρονοῦντες, ἔχοντες δέ ἐντεῦθεν ἤδη τόν ἀρραβῶνα καί τά ἐνέχυρα τῆς ἐσχατολογικῆς πληρώσεως τῆς Θείας Οἰκονομίας, ἀναβοῶμεν, ἐν Ἐκκλησίᾳ, τό «Χριστός Ἀνέστη!», δεόμενοι ὅπως ὁ παθών, ταφείς καί ἀναστάς Κύριος καταυγάζῃ τάς διανοίας, τάς καρδίας καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν, κατευθύνῃ δέ τά διαβήματα ἡμῶν πρός πᾶν ἔργον ἀγαθόν καί ἐνισχύῃ τόν λαόν Αὐτοῦ πρός μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἀγάπης «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. α΄, 8), εἰς δόξαν τοῦ «ὑπέρ πᾶν ὄνομα» ὀνόματος Αὐτοῦ.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα ,βιη΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρός Χριστόν Ἀναστάντα
εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

διά τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μητροπολίτης τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ρόδου, πρός τόν ἱερόν κλῆρον καί τόν φιλόχριστον λαόν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

«Σήμερον πᾶσα κτίσις, ἀγάλλεται καὶ χαίρει, ὅτι Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ᾅδης ἐσκυλεύθη».

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Ἑορτάζουμε καί πάλιν τήν Ἑορτή τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος μας, καί κατακλύζουμε τούς Ναούς μας γιά νά πανηγυρίσουμε τό μοναδικό τοῦτο κοσμικῶν διαστάσεων γεγονός τῆς πίστεώς μας. Ψάλλοντας καί πάλιν ψάλλοντας μυριόστομα τόν ἀναστάσιμο παιᾶνα *«Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος»* ὁμολογοῦμε τή χάρη τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Λόγου τοῦ Πατρός, ὁ ὁποῖος γιά μᾶς τούς ἀνθρώπους καί γιά τή σωτηρία μας ἐκούσια ἔπαθε, σταυρώθηκε, τάφηκε καί ἀνέστη τριήμερος. «Ἀνέστη ὁ Κύριος ὄντως», ὅπως ὁμολογεῖ ἡ ἀρχέγονη ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, καί ἄνοιξε ἕνα καινούριο δρόμο ζωῆς γιά τόν ἄνθρωπο. Ἔδωσε τήν ἐγγύηση τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Τίς μέρες πού πέρασαν σέ βαριά συγκινησιακή ἀτμόσφαιρα, κατά τό μέτρο τῆς δωρεᾶς τῆς χάριτος, βιώσαμε τά μεγάλα καί σωτηριώδη γεγονότα τῆς Θείας Οἰκονομίας τοῦ Κυρίου μας, τοῦ ἐπί γῆς ἔργου Του γιά τήν ἀνακαίνιση τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Τόν ὑποδεχθήκαμε ὡς Νυμφίο τῶν ψυχῶν μας καί τῆς Ἐκκλησίας, ἐρχόμενο πρός τό ἑκούσιο Πάθος. Τόν συνοδεύσαμε στήν ὁδό τοῦ μαρτυρίου. Σταθήκαμε κάτω ἀπό τόν Σταυρό Του, ἀκούγοντάς Τον νά συγχωρεῖ τούς σταυρωτές Του. Λιτανεύσαμε τό νεκρό σῶμά Του πρός τόν τάφο, ραίνοντάς το μέ τά ἄνθη καί τά μύρα τῆς εὐλαβείας μας. Σαββατίσαμε σέ ἀναμονή τῆς ἐκπλήρωσης τῶν λόγων Του καί μέ τήν ἐλπίδα τῆς πίστεως τῆς ἀποκυλίσεως *«τοῦ λίθου ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου»*.

Σήμερα στεκόμαστε μπροστά στό κενό μνημεῖο καί θαυμάζουμε. Ἀνέστη ὁ Κύριος. Ὁ Ἄγγελος μᾶς βεβαιώνει· *«Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν»*. Τό θαῦμα πιστοποιεῖται. Οἱ Μυροφόρες γυναῖκες μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἐμφανίστηκε σ' αὐτές ὁ Ἀναστάς Κύριος καί τίς χαιρέτισε μέ τήν λέξη *«Χαίρετε»*. Οἱ Μαθητές μᾶς ἀναγγέλλουν ὅτι τούς ἐπισκέφθηκε στόν τόπο, ὅπου ἀπό φόβο ἦταν κρυμμένοι καί τούς προσφώνησε μέ τό *«Εἰρήνη ὑμῖν»*. Οἱ ταραγμένοι καί σκυθρωποί ὁδοιπόροι πρός Ἐμμαούς Μαθητές μέ ἔξαρση μᾶς διηγοῦνται ὅτι ἔνοιωσαν τήν καρδιά τους νά πυρπολεῖται κατά τήν συνοδοιπορία μαζί Του καί ὅτι αἰσθάνθηκαν τήν ἀλλαγή τῆς ὑπάρξεώς τους, ὅταν *«ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου»*.

Αὐτήν τήν ἀρχέγονη ἐκκλησιαστική ἐμπειρία καλούμεθα ὑπαρξιακά νά βιώσουμε καί ἐμεῖς σήμερα ἑορτάζοντες *«Πάσχα Κυρίου Πάσχα»*. Ἐμπειρία χαρᾶς καί εἰρήνης πού μεταστοιχειώνεται σέ καύση καρδιᾶς καί κατεργάζεται τήν ἀλλαγή τῆς ὑπάρξεως. Μέ ἀφετηρία τήν πίστη, τήν πίστη τῶν πατέρων μας, τόν θησαυρό τοῦτο τῆς πατροπαραδότου κληρονομίας μας. Μέ τή βεβαιότητα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στή ζωή μας καί τήν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου. Μέ θάρρος ἀπέναντι στίς προκλήσεις τῆς καθημερινότητας καί τῆς ἀβεβαιότητας τῶν καιρῶν μας. Μέ τή διάθεση τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἄλλου, τοῦ εὐαγγελικοῦ «πλησίον». Μέ τή δύναμη τῆς συγχωρητικότητας, εἰλικρινεῖς στήν προσευχή μας *«Καθώς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»*. *Μέ τήν αἰσιοδοξία τῆς πίστεως ὅτι «μείζων ἐστὶ ὁ ἐν ἡμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ»*.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Ὁ Χριστός ἀνέστη. Ἀληθῶς ἀνέστη. Τό Φῶς ἀνέτειλεν ἀπό τόν Πανάγιο Τάφο. Μή φοβᾶστε τά σκοτάδια τοῦ κόσμου τούτου. Μπορεῖ νά προκαλοῦν καί νά ἀπειλοῦν, ἀλλά εἶναι ἀνίσχυρα μπροστά σέ Ἐκεῖνον πού μᾶς διαβεβαίωσε: *"Ἐγώ εἰμι τό φῶς τοῦ κόσμου"*. "Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε". Εἰρηνεύετε μέ τούς ἑαυτούς σας καί τούς συνανθρώπους σας, ἔχοντας ψηλά τό φρόνημα τῆς πίστεως καί τῆς αὐτοσυνειδησίας σας ὡς Ἑλλήνων, Ροδίων, Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων. Γιατί ἀνέστη ὁ Κύριος. Γιατί μᾶς ἔδωσε τή δωρεά τῆς Ἀναστάσεως. Γιατί Ἐκεῖνος κατά τόν ἀποκαλυπτικό λόγο Του *«ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ»*.

Χριστὸς ἀνέστη, ἀδελφοί. Εὐχόμαστε σέ ὅλους ἔτη πολλά, εὐλογημένα καί καταυγαζόμενα ἀπό τό ἀνέσπερο πασχάλιο φῶς πού ἀνέτειλε ἀπό τόν πανάγιο Τάφο.

Ἅγιον Πάσχα τοῦ δισχιλιοστοῦ καί δεκάτου ὀγδόου σωτηρίου ἔτους
Διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

«Ἁμαρτία - Ἀποστασία - Μετάνοια - Ἐπιστροφή»*

Πρωτοπρ. Γεωργίου Τσουρδιοῦ, θεολόγου Καθηγητῆ στό Λύκειο Ἀφάντου

Ἀκούσαμε σήμερα ἀπό τούς ἐκλεκτούς ἱεροψάλτες τούς ὕμνους τοῦ Β΄ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ τούς ὁποίους καί ἀπέδωσαν θαυμάσια! Ἀνάμεσά τους ἐξέχουσα θέση ἔχει τό α΄ Ἰδιόμελο τῶν Ἀποστίχων: «*Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς ἀστάτῳ φρενί, τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἁμαρτίας λογισμοῖς συνέζησα, ὅλον μου τὸν βίον δαπανήσας ἀσώτως ὁ τάλας ἐγώ, τροφῆς δὲ λειπόμενος βεβαιούσης καρδίαν, πρὸς καιρὸν λιπαίνουσαν ἡδονὴν ἐσιτούμην. Ἀλλὰ Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσῃς μοι τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα, ἀλλ' ἀνοίξας δέξαι με ὡς τὸν Ἄσωτον Υἱὸν καὶ σῶσόν με*». Δηλαδή, «ἀποτίναξα τά πατρικά χαλινάρια μέ ἀκατάστατο νοῦν, συνέζησα μέ τίς κτηνώδεις τῆς ἁμαρτίας σκέψεις καί πράξεις. Ὅλον τόν βίον μου, μέ ἀσωτίες τόν πέρασα ὁ ταλαίπωρος ἐγώ. Δέν εἶχα τροφή νά χορτάσω καί μέ θέρισε ἡ πείνα, ἡ καρδιά μου ἦταν ἄδεια καί κάπου - κάπου μέ ἡδονή τῶν σαρκικῶν παθῶν, πού προσωρινῶς εὐχαριστοῦν τόν ἄνθρωπο, ζοῦσα. Ἀλλά, πάτερ ἀγαθέ, μή μοῦ κλείσεις τά φιλάνθρωπα σπλάχνα σου, ἀλλά ἄνοιξε τήν ἀγκάλη σου καί δέξαι με σάν τόν ἄσωτο υἱό καί σῶσε με».

Ὅλη ἡ ὑμνολογία τῆς ἑβδομάδας πού ἀπό σήμερα διανύουμε ἀναφέρεται στήν ἀποστασία καί τήν ἁμαρτία, ἀλλά καί στήν μετάνοια καί ἐπιστροφή τοῦ Ἄσωτου υἱοῦ. Δίκαια λοιπόν μποροῦμε νά τήν χαρακτηρίσουμε ὡς τήν δεύτερη ἑβδομάδα τοῦ ἀσώτου.

Ἡ ἀποστασία εἶναι σύνθετη λέξη. Προέρχεται ἀπό τήν πρόθεση ἀπό καί τό οὐσιαστικό στάση καί σημαίνει ἀπομάκρυνση. Σύμφωνα μέ τήν κοινωνιολογία ὁ ὅρος ἀποστασία ἀναφέρεται στήν ἀποκήρυξη καί τήν ἄσκηση κριτικῆς ἤ ἐναντίωσης πρός τήν θρησκεία στήν ὁποία ἀνῆκε προηγουμένως τό ἄτομο, χωρίς τήν ὑποτιμητική ἀπόχρωση τοῦ ὅρου.

Κατά τήν διδασκαλία τῆς ἐκκλησίας μας ὁ ἄνθρωπος ἀποστατεῖ - ἀπομακρύνεται ἀπό τόν Θεό - Πατέρα του, ὅταν ἐπιλέγει ἑκούσια καί ἐλεύθερα ὁ ἴδιος νά ἀποκόψει κάθε πνευματικό δεσμό καί ἐπικοινωνία μέ τόν Δημιουργό του κάνοντας κακή χρήση τοῦ αὐτεξουσίου καί τῆς ἐλευθερίας του, ἐπιδιώκοντας τήν θέωση χωρίς τόν πάροχο αὐτῆς δηλαδή τόν Θεό. Ἄν καί ὁ ἄνθρωπος τοποθετεῖται ἄρχων καί διαχειριστής τοῦ κόσμου, ἔχει πλήρη ἐπαφή μέ τόν Θεό, ἀπολαμβάνει τήν μακαριότητά του μέσα στόν παράδεισο, ἐπιλέγει νά βάλει τόν ἑαυτό του σέ περιπέτεια μέ ὀλέθρια ἀποτελέσματα γι' αὐτόν. Ἡ ἀμφιβολία, ἡ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στόν Θεό, ὁ ἐγωισμός καί ἡ πίστη στίς δικές του δυνάμεις, ἡ περιέργεια, ἡ ἐπιθυμία καί ἡ ροπή πρός τήν ἁμαρτία, τόν πείθουν νά ἐγκαταλείψει τήν πατρική ἀγκαλιά καί θαλπωρή, τήν ἀσφάλεια καί τήν νηνεμία, πού ὁ Θεός τοῦ χαρίζει χωρίς ἀνταλλάγματα.

Σέ αὐτή τήν κατάσταση τῆς ἀπομάκρυνσης τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν Θεό - Πατέρα του, τήν εὐθύνη τήν ἔχει ἀποκλειστικά καί μόνον ὁ ἴδιος. Εἶναι σημαντικό ἐδῶ νά τονίσουμε ὅτι σ' αὐτήν τήν κατάσταση ἐπέρχεται πρῶτα ὁ σκοτισμός τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν ὁδηγεῖ στήν πτώση. Ὁ διάβολος λοιπόν ἁπλῶς εἶναι ὁ ἠθικός αὐτουργός σ' αὐτή τήν ἀπόφαση τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπό τό φῶς τῆς δόξας τοῦ θεοῦ εἶναι ἡ παράδοση τοῦ ἀνθρώπου στό σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας.

Σέ ἀντίθεση μέ τήν ἐντύπωση πού ἔχουν πολλοί, ἡ ἁμαρτία δέν εἶναι ἐνοχή καί κατάκριση. Δέν εἶναι δικαστήριο καί προσβολή τῆς θείας δικαιοσύνης. Δέν εἶναι ντροπή καί καταδίκη. Εἶναι ἐλεύθερη πορεία καί αὐτοδιάθεση. Εἶναι δυνατότητα νά ἐπιλέξει τό πλάσμα ἐλεύθερα, τήν ὕπαρξη χωρίς τόν Δημιουργό του ἤ μαζί Του. Μέ ὅλες τίς συνέπειες στίς ὁποῖες αὐτή ἡ ἐπιλογή ὁδηγεῖ...

Πτώση λοιπόν ὀνομάζεται ἡ διακοπή ἀπό τόν ἄνθρωπο τῆς κοινωνίας ἀγάπης μέ τόν Θεό.

* Ὁμιλία στόν Β΄ Κατανυκτικό Ἑσπερινό 4/3/2018.

Αὐτό ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τή διαστροφή τῆς ἀγάπης ἀπό τόν ἄνθρωπο πρός τόν ἑαυτό του, τόν συνάνθρωπό του καί μέ τόν Θεό. Ἡ ἁμαρτία κατά τήν Ἁγία Γραφή καί τοὺς Ἁγίους Πατέρες δέν εἶναι ἡ παράβαση κάποιου σκληροῦ θεϊκοῦ νόμου πού παραβιάστηκε ἀπό τόν ἄνθρωπο καί τιμωρεῖται ἀπό τόν Θεό. Εἶναι ἡ διακοπή τῆς σχέσης κτιστοῦ-ἄνθρωπος καί ἀκτίστου-Θεός. Ἀποτελεῖ κρίση στήν ἴδια τή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν παρεκκλίνει ἀπό τήν πορεία πρός τήν τελειότητα, τήν θέωση καί τόν ὁδηγεῖ ὄχι ἁπλῶς στήν στέρηση τῆς ἐλευθερίας ἀλλά σέ μιά ποικιλόμορφη στέρηση αὐτῆς. Τό ρῆμα ἁμαρτάνω σημαίνει ἀστοχῶ-ἀποτυγχάνω καί ἁμαρτία «ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἀποτυχία». Αὐτή ἡ ἀποτυχία στήν πορεία πρός τήν θέωση ἦταν ἡ κακή χρήση τοῦ καθ' ὁμοίωσιν, μέ ἀποτέλεσμα ἀντί τῆς ζωῆς νά γευτοῦμε τόν θάνατο. Ἡ σύνδεση λοιπόν ἁμαρτίας καί θανάτου εἶναι ἀναπόφευκτη καί ἀλληλένδετη.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τήν ἁμαρτία τήν ἀντιμετωπίζουν ὡς ἀσθένεια, τήν ἁμαρτία πού πρέπει νά θεραπευθεῖ, καί ὄχι ὡς ζήτημα ἠθικῆς, πού ἀφορᾶ μιά «καλύτερη» κοινωνία ἤ «καθώς πρέπει ἀνθρώπους».

Ἡ ἁμαρτία λοιπόν εἶναι δύναμη καί κατάσταση τῆς ἀλλοτριωμένης ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σχέση ἐν προκειμένῳ θνητοῦ καί ἀθανάτου, κτιστοῦ καί ἀκτίστου εἶναι θέση κλειδί γιά τήν ὀρθή ἑρμηνεία τῆς ἀλλοτρίωσης τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ κτιστή καί ἄρα θνητή φύση πρέπει νά ζωοποιεῖται ἀπό τήν ἄκτιστο δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀνθρώπινη ἐλευθερία, πού μόνη αὐτή καθιστᾶ δυνατή τήν ὕπαρξη προσώπου, μπορεῖ ἤ νά αὐτομηδενιστεῖ ἤ νά αὐτοδημιουργηθεῖ μέ τήν κίνηση πρός τήν πορεία τῆς αὐτάρκους θείας ζωῆς. Ὁ αὐτομηδενισμὸς λόγῳ τῆς ἐλευθερίας πρέπει νά νοηθεῖ ὡς τάση καί κίνηση πρός τό μηδέν καί ὄχι ὡς δυνατότητα ὁλοσχεροῦς ἐπιστροφῆς στό μηδέν. Ἡ θνητότητα, ἡ τρεπτότητα καί ἡ ἁμαρτωλότητα ἀποτελοῦν τίς ἐκφάνσεις τῆς ἀλλοτρίωσης. Ὁ ἄνθρωπος, ἀντί νά τελειώνεται σέ ἀνυψωνόμενη ζωή, ἀντιμετωπίζει τό μηδενισμό γευόμενος τήν ἐμπειρία τοῦ θανάτου, ὡς ἀπομάκρυνσης ἀπό τόν Θεό καί στερήσεως τῆς ἄκτιστης δόξας Του.

Ἡ δύναμη καί ἡ κατάσταση τῆς ἁμαρτίας ἔχουν μία ἐξέλιξη. Τό τρίτο κεφάλαιο τῆς Γένεσης μέ λιτό, ζωηρό καί πολύ δραματικό τρόπο περιγράφει τό προπατορικό ἁμάρτημα, ὡς ἀπαρχή τῆς ἁμαρτωλῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου κάτω ἀπό τίς μορφές τῆς θνητότητας, τοῦ φόβου καί τῆς ὀδύνης μέσα σέ ἕνα ἀφιλόξενο πλέον περιβάλλον. Στήν κορύφωση ὅμως τῆς δραματικότητας αὐτῆς, ἀναδύεται καί ἕνας τρυφερός καί φιλάνθρωπος τόνος, ὅπου διαφαίνεται ἡ παρήγορη καί σωστική παρουσία τοῦ Θεοῦ, παρ' ὅλη τήν τραγική ἔξοδο τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν παράδεισο.

Ἡ ἁμαρτία, λοιπόν, ὅπως τονίζουν χαρακτηριστικότατα οἱ Πατέρες, ἀποτελεῖ νόσημα καί ἡ σωτηρία ἀπό αὐτήν ἀποτελεῖ θεραπεία.

Ἡ Ἁγία Γραφή, περιγράφοντας τίς σωματικές ἀσθένειες, δέν τίς διακρίνει τόσο κάθετα ἀπό τίς ψυχικές. Ὁ ὅλος ἄνθρωπος, ὡς σῶμα καί ψυχή, ὑπόκειται στήν καταδυνάστευση τῆς ἁμαρτίας, πού ἐπιφέρει τή σωματική καί ψυχική φθορά.

Ἕνα τελευταῖο πράγμα πού εἶναι χρήσιμο νά ἀναφέρουμε, εἶναι ὁ τρόπος πού πρέπει νά βλέπουμε τήν ἁμαρτία. Ὄχι ὡς ἐνοχή, ἀλλ' ὡς ἀσθένεια. Ὄχι ὡς πράξη, ἀλλ' ὡς σύμπτωμα.

Ὅταν ὁ πνευματικός μας γιατρός, μᾶς ἐξομολογεῖ, στήν πραγματικότητα ἀκροάζεται τά συμπτώματα! Δέν ἀντιμετωπίζει ὡς ἀσθένεια αὐτή καθεαυτή τήν πράξη, πού θά τοῦ ἐξομολογηθοῦμε. Δέν εἶναι ἡ πράξη τό ἀληθινό πρόβλημα, ἀλλά ὑπάρχει κάτι βαθύτερο, τό ὁποῖο ὁδήγησε τόν ψυχοσωματικό μας ὀργανισμό σέ αὐτή τήν πράξη. Πρόκειται γιά κάποιο πάθος, ριζωμένο μέσα μας, τό ὁποῖο ἀγωνίζεται ὁ πνευματικός νά ξεριζώσει μέ τή συμβουλή, μέ τόν κανόνα καί μέ τήν πορεία, πού μᾶς δίνει. Ἀνιχνεύει ὁ πνευματικός, ποιός εἶναι ὁ λόγος τῆς «ἀστάθειας», πού κάνει τόν ἄνθρωπο νά στοχεύει λάθος καί νά ξεφεύγει ἀπό τό στόχο. Καί μᾶς προτείνει τό κατάλληλο φάρμακο. Μέ τόν ἴδιο τρόπο μᾶς βλέπει καί μᾶς ἀντιμετωπίζει καί ὁ Θεός ὅταν ἁμαρτάνουμε. Ὄχι σάν κατάδικους, ἀλλά σάν ἀσθενεῖς. Ὄχι σάν ἐνόχους, ἀλλά σάν ἄρρωστα καί ἀγαπητά Του παιδιά. Ἄν τό δοῦμε ἔτσι, ἀμέσως ἀντιλαμβανόμαστε, ὅτι κανείς μας δέν πρέπει νά φοβᾶται

νοσηρά τόν Θεό, τόν οὐράνιο Πατέρα καί ἰατρό τῶν ψυχῶν μας. Ἀλλά ἀντίθετα, μέ χαρά θά ἀκολουθοῦμε τίς προτροπές Του, καί τῶν ἰατρῶν, πού Ἐκεῖνος ἔχρισε μέ τό Πνεῦμα Του τό Ἅγιο, νά μᾶς θεραπεύουν.

Ἄν ἀντιλαμβανόμαστε ἔτσι, μέ τό πραγματικό τῆς πρόσωπο τήν ἁμαρτία, δέν θά κατακρίνουμε καί δέν θά μισοῦμε κανέναν ἁμαρτάνοντα συνάνθρωπό μας. Θά τόν βλέπουμε σάν ἕναν ἀσθενῆ ἀδελφό μας, πού ἀδυνατεῖ νά τεντώσει σωστά τό τόξο του, καί νά ἐπιτύχει τόν ποθούμενο στόχο τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς.

Καί ἐδῶ εἶναι τό μεγάλο θαῦμα! Γιατί αὐτή καθεαυτή ἡ ἀντίληψη τῆς πραγματικῆς ἔννοιας τῆς ἁμαρτίας, ταυτόχρονα θεραπεύει καί ἐμᾶς, πού ἔτσι δέν μισοῦμε κανέναν, δέν κατακρίνουμε, δέν μνησικακοῦμε, δέν ἐπικρίνουμε, δέν ζητᾶμε ἐκδίκηση, ἀλλά ἀντιθέτως βοηθᾶμε, μακροθυμοῦμε, ἀγαπᾶμε, συγχωροῦμε, προσευχόμαστε, ἀγωνιοῦμε γιά τόν ἀσθενῆ ἀδελφό μας. Καί γινόμαστε ἔτσι ὅμοιοι μέ τόν Θεό τῆς ἀγάπης καί ρίχνουμε σταθερά τά βέλη μας στό στόχο.

Καί τότε συντελεῖται: *«Ἀλλὰ Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσῃς μοι τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα...»*.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπαναπροσδιορίζει τήν ὕπαρξή του, διαλέγεται μέ τόν ἑαυτό του, ἐντοπίζει τά λάθη καί τίς ἀδυναμίες του, τίς αἰτίες καί τίς ἀφορμές, πού τόν ὁδήγησαν στήν ἀστοχία τοῦ στόχου του. Ἐπέρχεται στήν ψυχή καί στό νοῦ του συντριβή, κατάνυξη, μετάνοια.

Ὅπως τό λέει ἡ λέξη, μετάνοια (μετα-νοῶ = μεταβολή τοῦ νοῦ) σημαίνει τήν ὁλοκληρωτική ἀλλαγή ζωῆς, τήν ἄρνηση μέ ὅλη μας τήν καρδιά τῆς ἁμαρτίας, τήν ἀλλαγή νοοτροπίας. Δηλαδή, νά νοιώσουμε μέ ὅλη μας τήν ὕπαρξη, ὅτι ὁ δρόμος πού ἀκολουθοῦμε δέν πάει πουθενά καί νά θελήσουμε νά ἐπιστρέψουμε. Κι ἔπειτα νά ἀποφασίσουμε νά γυρίσουμε, νά ξαναμποῦμε στό πατρικό σπίτι, νά συμφιλιωθοῦμε μέ τόν Θεό - Πατέρα καί τούς ἀδελφούς μας.

Γιά νά 'ναι ἀληθινή ἡ μετάνοια, θά πρέπει νά 'ναι ἔμπρακτη. Χρειάζεται χρόνο, κόπο, ἄσκηση, ἀγώνα κάτω ἀπό τήν χάρη τοῦ Θεοῦ. Καί πραγματώνεται μέ ὑπομονή καί μυστικά στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου. Τέλος, ἡ μετάνοια εἶναι ἔργο τῆς θείας χάρης. Ὁ ἄνθρωπος ζώντας στό σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας καί ἀγνοώντας τήν ὡραιότητα τῆς θείας ζωῆς δέν μπορεῖ νά καταλάβει τή διαφορά μεταξύ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί τῆς θεανθρώπινης ζωῆς. Μόνον ὅταν ἡ θεία χάρη ρίξει στήν καρδιά του τόν σπόρο τῆς θείας ἀγάπης, μπορεῖ νά δεῖ τήν πνευματική του ἐρήμωση. Τό φῶς τοῦ ἥλιου, ὅταν εἰσέρχεται μέσα στό σκοτεινό δωμάτιο, ἀποκαλύπτει τά πάντα. Ἔτσι, ὅταν ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ φωτίσει τίς ψυχές μας, τότε βλέπουμε τήν ἐσωτερική ἐρήμωση, τά πάθη, τίς ἁμαρτίες μας. Γι' αὐτό καί οἱ ἅγιοί μας τόσο ἔντονα ζητοῦσαν ἀπό τόν Θεό: «Δώρησαί μοι μετάνοιαν ὁλόκληρον».

Γιατί αὐτή ἡ ἀληθινή μετάνοια εἶναι ὁ ἀσφαλής δρόμος, πού ὁδηγεῖ στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Σέ ὁλόκληρη τήν πατερική παράδοση τονίζεται ὅτι ἡ μετάνοια δέν ἐξαντλεῖται σέ ὁρισμένες ἀντικειμενικές βελτιώσεις τῆς συμπεριφορᾶς οὔτε σέ τύπους καί σχήματα ἐξωτερικά, ἀλλά ἀναφέρεται σέ μιά βαθύτερη καί καθολικότερη ἀλλαγή τοῦ ἀνθρώπου. Δέν εἶναι μία παροδική συντριβή ἀπό τή συναίσθηση διαπράξεως κάποιας ἁμαρτίας, ἀλλά μία μόνιμη πνευματική κατάσταση, πού σημαίνει σταθερή κατεύθυνση τοῦ ἀνθρώπου πρός τόν Θεό, καί συνεχῆ διάθεση γιά ἀνόρθωση, θεραπεία καί ἀνάληψη τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα. Μετάνοια εἶναι τό νέο φρόνημα, ἡ νέα σωστή πνευματική κατεύθυνση, πού πρέπει νά συνοδεύει τόν ἄνθρωπο μέχρι τή στιγμή τοῦ θανάτου. Μετάνοια εἶναι ἡ δυναμική μετάβαση ἀπό τήν παρὰ φύση κατάσταση τῶν παθῶν καί τῆς ἁμαρτίας στήν περιοχή τῆς ἀρετῆς καί τοῦ κατά φύση, εἶναι ἡ τελεία ἀποστροφή τῆς ἁμαρτίας καί ἡ πορεία ἐπιστροφῆς στόν Θεό.

Τήν ἀλήθεια αὐτή ἐπισημαίνει κατ' ἐπανάληψη ὁ σήμερα ἑορταζόμενος Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. «Μετάνοια, λέγει, ἐστί τό μισῆσαι τήν ἁμαρτίαν καί ἀγαπῆσαι τήν ἀρετήν καί ἐκκλίναι ἀπό τοῦ κακοῦ καί ποιῆσαι τό ἀγαθόν». Ἀπό τόν ὁρισμό αὐτό φαίνεται σαφῶς ὅτι ὁ ἱερός πατήρ δέν μπορεῖ νά δεῖ τήν μετάνοια ὡς τυπική καί μηχανική ἀλλαγή, ἀφοῦ τήν προσδιορίζει ἡ ὀντολογική ἀνακαίνιση τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγο, τό γεγονός τῆς

μετάνοιας δέν εἶναι δυνατό νά ἀντικειμενοποιεῖται στίς διαστάσεις μιᾶς ἀπρόσωπης συνταγῆς ἤ τακτικῆς, ἀλλά παραμένει πάντοτε ἐνδεχόμενο προσωπικῆς ἀποκαλύψεως. «Ὁ μετανοῶν ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς τῇ μέν ἀγαθῇ καὶ προθέσει καί τῷ τῆς ἁμαρτίας ἐκστῆναι φθάνει πρός τόν Θεόν» (Ὁμιλία 3η P.G. 151, 44B).

Θέλοντας ὁ Θεόσοφος Πατήρ νά προσδιορίσει ὅλα τά στάδια τῆς μετανοίας, λέγει χαρακτηριστικά τά ἑξῆς: «Τῇ γάρ ἐπιγνώσει τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων ἕπεται ἡ οἰκεία κατάγνωσις ταύτῃ δέ ἡ ἐπί τοῖς ἁμαρτήμασι λύπη, ἥν ὁ Παῦλος κατά Θεόν προσηγόρευσε. Τῇ δέ κατά Θεόν λύπῃ ταύτῃ πέφυκεν ἀκολουθεῖν ἡ μετά συντετριμμένης καρδίας πρός τόν Θεόν ἐξαγόρευσις τε καί δέησις καί ἡ ὑπόσχεσις τῆς εἰς τό ἑξῆς τῶν κακῶν ἀποχῆς καί τοῦτο ἔστιν ἡ μετάνοια».

Ἡ μετάνοια ὡς νέα κατάσταση στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου συνοδεύεται ἀπό ὁρισμένες συνέπειες πού ἡ βιβλική καί πατερική γλώσσα τίς ὀνομάζει «καρπούς μετανοίας». Ὡς πρῶτον καρπό μετανοίας ὁ ἱερός πατήρ προβάλλει τήν ἐξομολόγηση, ἀφοῦ μέ αὐτή κερδίζεται ἡ θεραπεία καί ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς τοῦ πιστοῦ καί ἐγκαινιάζεται ἡ καινούργια ζωή: «Ἡ τῶν ἁμαρτιῶν οὖν ἐξομολόγησις ἀρχή ἐστι τῆς καλλιεργείας ταύτης, ταὐτόν ὅ εἰπεῖν τῆς μετανοίας καί τῆς ἑτοιμασίας τοῦ δέξασθαί τινα ἐν ἑαυτῷ τόν σωτήριον σπόρον, τόν λόγον τοῦ Θεοῦ» (Σοφοκλέους Οἰκονόμου, Ὁμιλία ΝΣΤ΄, σελ. 201-202).

Ἡ ἐξομολόγηση ὅμως δέν εἶναι ὁ μόνος καρπός τῆς μετανοίας. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος καλώντας μέ τό κήρυγμά του τούς ἀνθρώπους σέ μετάνοια, ἐκτός ἀπό τήν ἐξομολόγηση τούς παρακινοῦσε σέ ἐλεημοσύνη, δικαιοσύνη, μετριοφροσύνη, ἀγάπη καί ἀλήθεια, πού εἶναι γνωρίσματα τῆς ἀνακαινιστικῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς στήν 23η ὁμιλία του τονίζει ὅτι «ὁ ἄνθρωπος πού ζεῖ ἀληθινά τήν μετάνοια δέν ξαναγυρίζει στίς πρῶτες ἁμαρτίες, οὔτε προσκολλᾶται σέ πρόσωπα καί πράγματα τῆς φθορᾶς, οὔτε προσχωρεῖ στίς ἀμφίβολες ἡδονές, ἀλλά καταφρονεῖ τά παρόντα, προσβλέπει στά μέλλοντα, ἀγωνίζεται κατά τῶν παθῶν, ἐπιδιώκει τίς ἀρετές, ἀγρυπνεῖ στήν προσευχή, ἀπέχει ἀπό ἄδικα κέρδη, εἶναι ἐπιεικής σέ ὅσους πταίουν ἐναντίον του, εὔσπλαχνος σέ αὐτούς πού τόν προκαλοῦν καί ἕτοιμος νά βοηθήσει μέ λόγους, μέ ἔργα καί μέ θυσίες ἀκόμη αὐτούς πού ἔχουν τήν ἀνάγκη του». (P.G. 151, 364 BC).

Καί, ὅταν προτρέπει τούς χριστιανούς νά ἀποκτήσουν ἔργα μετανοίας, ὑπογραμμίζει κυρίως τό ταπεινό φρόνημα, τήν κατάνυξη καί τό πνευματικό πένθος. Ἀνακεφαλαιώνοντας ὅλα τά γνωρίσματα τοῦ χριστιανοῦ ἐκείνου πού ζεῖ τήν μετάνοια, λέει ὅτι εἶναι γαλήνιος καί ἥρεμος, γεμάτος ἔλεος καί συμπάθεια πρός τούς ἄλλους, ποθεῖ τή δικαιοσύνη, ἐπιζητεῖ τήν καθαρότητα, ἔχει εἰρήνη ἀλλά καί φέρνει τήν εἰρήνη, ὑπομένει καρτερικά τούς πόνους καί τίς ταλαιπωρίες καί νιώθει χαρά καί εὐχαρίστηση στούς διωγμούς, τίς ὕβρεις, τίς συκοφαντίες, τίς ἀπώλειες καί ὅσα ἄλλα πάσχει γιά τήν ἀλήθεια καί τήν δικαιοσύνη (Ὁμιλία 31, P.G. 151, 392C, Φυσικά Θεολογικά).

Ἡ ἀπόσταση ἀποστασίας-ἁμαρτίας δέν εἶναι μακρινή μεταξύ τους. Ὑπάρχει ὅμως.

Ἡ ἐγγύτητα τῆς μετανοίας μέ τήν ἐπιστροφή εἶναι τόσο κοντινή ἕως δυσδιάκριτη! Διότι ὁ πραγματικά μετανοιωμένος ἄνθρωπος ἕλκει ἀστραπιαία τήν χάρη τοῦ Θεοῦ στήν ἀναγέννησή του ἐν Χριστῷ!!!

Τά πόσα σκοτάδια ἔχουμε μέσα μας, κανένας δέν μπορεί νά μᾶς τό πεῖ καί κανένας ἥλιος δέν μπορεῖ νά τά φωτίσει. Μά τό φῶς πού ζητοῦμε, θά ἔρθει μονάχα μέ τή συντριβή, τό γονάτισμα, τό κομποσκοίνι, τή μετάνοια, τήν ἐγκράτεια, τή νοερά προσευχή καί μέ τήν ἀσταμάτητη τραγική κραυγή τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ:

«Κύριε, φώτισόν μου τὸ σκότος! Φώτισόν μου τὸ σκότος!» ■

Ἡ πνευματική ἐργασία, πού κάνετε στά βάθη τῆς ψυχῆς σας, νά μή γίνεται ἀντιληπτή

Ἁγίου Πορφυρίου, Βίος καί Λόγοι, σελ. 297-299

Ἡ πνευματική ἐργασία, πού κάνετε στά βάθη τῆς ψυχῆς σας, νά γίνεται μυστικά, νά μή γίνεται ἀντιληπτή ὄχι μόνο ἀπ' τούς ἄλλους ἀλλά οὔτε κι ἀπό σᾶς τούς ἴδιους. Ὅ,τι κάνει ὁ καλός ἑαυτός σας, νά μήν τό παίρνει εἴδηση ὁ κακός. «Μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου». «Ἀριστερά» εἶναι ὁ ἀντίθετος ἑαυτός μας, πού, ὅταν τό πάρει εἴδηση, θά τά χαλάσει ὅλα. Ὁ ἀντίθετος εἶναι ὁ κακός ἑαυτός μας – τό λέμε ἔτσι πιό ἐξευγενισμένα. Νέος εἶναι ὁ ἐν Χριστῷ ἑαυτός μας, ἐνῶ ὁ ἄλλος εἶναι ὁ παλαιός. Χρειάζεται τέχνη, γιά νά μήν παίρνει εἴδηση ὁ παλαιός. Χρειάζεται τέχνη καί κυρίως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Ὑπάρχουν μερικά μυστικά. Τό Εὐαγγέλιο καί ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μᾶς προτρέπει πώς πρέπει νά προλαμβάνομε ὁρισμένα πράγματα, πού θά μᾶς δυσκολεύσουν στόν ἀγώνα μας. Γι' αὐτό λέγει αὐτό τό: «Μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου...». Γιά παράδειγμα, θέλετε νά γευθεῖτε μία χαρά ἀπ' τόν Θεό; Ποιό εἶναι ἐδῶ τό μυστικό; Ἔστω κι ἄν τήν πιστεύετε κι ἄν τή ζητᾶτε τή χαρά καί λέτε, «δέν μπορεῖ παρά νά μοῦ τήνε δώσει ὁ Θεός». Ἐκεῖνος δέν τή δίδει. Καί αἰτία εἶστε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι. Ὄχι ὅτι ὁ Θεός δέν θέλει νά τή δώσει αὐτή τή χαρά, ἀλλά ὅλο τό μυστικό εἶναι ἡ δική μας ἁπλότης καί ἀπαλότης. Ὅταν λείπει ἡ ἁπλότης καί λέτε, «θά κάνω αὐτό κι ὁ Θεός θά μοῦ δώσει αὐτό πού ζητῶ, θά κάνω ἐκεῖνο, θά κάνω τό ἄλλο ... », δέν γίνεται. Ναί, νά κάνω τοῦτο, τό ἄλλο, ἀλλά μέ τόση μυστικότητα, μέ τόση ἁπλότητα, μέ τόση ἀπαλότητα, ὥστε κι ἐγώ ὁ ἴδιος πού τό ζητῶ νά μήν τό παίρνω εἴδηση.

Ἁπλά, ἀπαλά θά κάνετε τό καθετί. Δέν θά κάνετε τίποτα μέ σκοπιμότητα. Νά μή λέτε, «θά τό κάνω ἔτσι, γιά νά ἔλθει αὐτό τό ἀποτέλεσμα», ἀλλά θά τό κάνετε ἔτσι ἁπαλά, χωρίς νά τό ξέρετε. Δηλαδή προσεύχεσθε ἁπλά καί δέν σκέπτεσθε τί θά χαρίσει ὁ Θεός μές στήν ψυχή σας. Δέν κάνετε ὑπολογισμούς. Ξέρετε, βέβαια, τί χαρίζει ὁ Θεός στήν ἐπαφή μαζί Του, ἀλλά εἶναι σάν νά μήν ξέρετε. Νά μήν τό συζητᾶτε οὔτε μέ τόν ἑαυτό σας. Ἔτσι, ὅταν λέτε τήν εὐχή, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», νά τή λέτε ἁπαλά, ἁπλά καί νά μή σκέπτεσθε τίποτ' ἄλλο παρά μόνο τήν εὐχή. Αὐτά εἶναι πολύ λεπτά πράγματα καί χρειάζεται νά ἐπενεργήσει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ καρδιά σας νά εἶναι ἁπλή, ὄχι διπλή καί ἀνειλικρινής· ἀγαθή κι ὄχι πονηρή καί ἰδιοτελής. Τήν ἁπλή καί ἀγαθή ψυχή ὅλοι τήν ἐπιζητοῦν, ἀναπαύονται σ' ἐκείνη, τήν πλησιάζουν χωρίς φόβο, χωρίς ὑποψία. Καί ἡ ἴδια ζεῖ μέ ἐσωτερική εἰρήνη, ἔχει ἀγαθή σχέση μ' ὅλους τούς ἀνθρώπους καί μ' ὅλη τήν κτίση.

Ὁ ἀγαθός, ὁ καλοκάγαθος, αὐτός πού δέν ἔχει πονηρούς λογισμούς, ἑλκύει τήν χάρι τοῦ Θεοῦ. Κυρίως ἡ ἀγαθότητα καί ἡ ἁπλότητα ἑλκύουν τήν χάρι τοῦ Θεοῦ· εἶναι οἱ προϋποθέσεις, γιά νά ἔλθει ὁ Θεός καί «μονήν εὑρήσει». Ἀλλά πρέπει νά γνωρίζει ὁ ἀγαθός καί τίς πονηριές τοῦ διαβόλου καί τῶν ἀνθρώπων, διότι πολύ θά ταλαιπωρεῖται. Ἀλλιῶς θά ἔπρεπε νά ζεῖ σέ κοινωνία ἀγγέλων. Στήν Ἁγία Γραφή ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς λέει καθαρά γιά τήν ἁπλότητα καί ἀπαλότητα: «Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τήν γῆν, φρονήσατε περί τοῦ Κυρίου ἐν ἀγαθότητι καί ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε Αὐτόν· ὅτι εὑρίσκεται τοῖς μή πειράζουσιν Αὐτόν, ἐμφανίζεται δέ τοῖς μή ἀπιστοῦσιν Αὐτῷ· σκολιοί γάρ λογισμοί χωρίζουσιν ἀπό Θεοῦ, δοκιμαζομένη τε ἡ δύναμις ἐλέγχει τούς ἄφρονας· ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχήν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία, οὐδέ κατοικήσει ἐν σώματι καταχρέω ἁμαρτίας».

Ἁπλότητα καί ἀγαθότητα. Αὐτό εἶναι τό πᾶν, γιά ν' ἀποκτήσετε τή θεία χάρι. Πόσα μυστικά ὑπάρχουν στήν Ἁγία Γραφή! «Κακότεχνος ψυχή» εἶναι ἡ κακοφτιαγμένη, ἡ κακοχτισμένη ψυχή, αὐτή πού κατασκευάζει τό κακό. Οὔτε εἰσέρχεται οὔτε, πολύ περισσότερο, κατοικεῖ ἡ θεία σοφία σέ μία τέτοια ψυχή. Ὅπου ὑπάρχει διαφθορά καί δολιότητα, δέν εἰσέρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τά Ἅγια Θεοφάνεια ἐν τοῖς Πατριαρχείοις

Μετά μεγαλοπρεπείας καί λαμπρότητος ἑωρτάσθησαν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τά Ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τό Σάββατον, 6ην Ἰανουαρίου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐν τῷ τέλει τοῦ Ὄρθρου, ἐτέλεσε τόν Μέγαν Ἁγιασμόν, ἁγιάσας ἐν συνεχείᾳ τούς ἁγίους Ἀρχιερεῖς καί τούς Κληρικούς τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, καί προέστη τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης προέστη τῆς τελετῆς τοῦ Ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων καί τῆς Καταδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ εἰς τήν θάλασσαν, ἐκ τῆς ἀποβάθρας τοῦ Φαναρίου, συμπαραστατούμενος ὑπό τῶν συλλειτουργῶν Αὐτοῦ Ἱεραρχῶν, τοῦ λοιποῦ Κλήρου καί τοῦ λαοῦ ἐν πομπῇ ἐκ τοῦ Π. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, τῶν κωδώνων αὐτοῦ κρουομένων χαρμοσύνως. Τόν Τίμιον Σταυρόν ἀνέσυρεν ἐκ τῶν ὑδάτων διά τρίτην συνεχῆ φοράν ὁ Ἐντιμ. κ. Νικόλαος Σολῆς, ἐξ Ἀγρινίου, εἰς τόν ὁποῖον ὁ Παναγιώτατος προσέφερεν εἰς εὐλογίαν χρυσοῦν Σταυρόν καθώς καί ἀναμνηστικά μετάλλια εἰς τούς ὑπολοίπους κολυμβητάς.

Ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀραβισσοῦ κ. Κασσιανοῦ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, τήν Κυριακήν, 21ην Ἰανουαρίου, παρέστη συμπροσευχόμενος ἀπό τοῦ Ἱ. Βήματος τοῦ Ἱ. Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, κατά τήν Θείαν Λειτουργίαν, καθ' ἥν, ἐν χαρμοσύνῳ ἀτμοσφαίρᾳ καί ἐν πληθούσῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐτελέσθη ὑπό τοῦ Ποιμενάρχου αὐτῆς, Σεβ. Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, ἐν συλλειτουργίᾳ μετά τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἰκονίου κ. Θεολήπτου καί Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρου καί τῶν Θεοφιλ. Ἐπισκόπων Ἁλικαρνασσοῦ κ. Ἀδριανοῦ καί Ἐρυθρῶν κ. Κυρίλλου, ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἐψηφισμένου Ἐπισκόπου Ἀραβισσοῦ κ. Κασσιανοῦ, ὅστις θά διακονήσῃ ὡς Βοηθός Ἐπίσκοπος τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως ταύτης. Κατά τήν ἐπακολουθήσασαν δεξίωσιν ἐν τῇ Κοινοτικῇ Αἰθούσῃ, ὁ Παναγιώτατος, ὁμιλήσας καταλλήλως, ἀφοῦ ὑπεγράμμισεν ὅτι ἡ προαγωγή τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀραβισσοῦ ἀποτελεῖ ἀφορμήν χαρᾶς καί ἀγαλλιάσεως διά τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν καί σύνολον τήν Ρωμηοσύνην, συνεχάρη πατρικῶς τόν προαχθέντα, εὐχηθείς αὐτῷ τήν ἐξ ὕψους δύναμιν κατά τήν νέαν, ἔτι πλέον εὐθυνοφόρον, ἀρχιερατικήν διακονίαν του εἰς τούς κόλπους τῆς κατά Χαλκηδόνα τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἑορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις

Τῇ συμμετοχῇ τῶν Ἐλλογίμων ἐκπροσώπων τοῦ Ὁμογενοῦς ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου καί τῶν μαθητῶν, ἑωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ ἑορτή τῶν Γραμμάτων καί τῆς Παιδείας τοῦ Γένους, ἐπί τῇ ἱ. μνήμῃ τῶν ἐν ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατά τόν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τελεσθέντα Ἑσπερινόν τῆς Ἑορτῆς, τήν Δευτέραν, 29ην Ἰανουαρίου, καί κατά τήν Θείαν Λειτουργίαν, τήν Τρίτην, 30ήν ἰδίου. Τόν πανηγυρικόν λόγον τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης

τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Σμάραγδος Καραγιαννίδης, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκηδόνος, ἀναφερθείς ἰδιαιτέρως εἰς τήν σχέσιν Χριστιανισμοῦ καί Ἑλληνικῆς Παιδείας. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης ἐτέλεσε τό καθιερωμένον Τρισάγιον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν μακαρίων καί ἀειμνήστων Ἱδρυτῶν, Εὐεργετῶν, Ἐφόρων, Σχολαρχῶν, Καθηγητῶν, Διδασκάλων, Ἐπιμελητῶν καί μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, καί ηὐλόγησε τά ὑπό μαθητῶν αὐτῆς προσαχθέντα κόλλυβα.

Ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύμης κ. Χρυσοστόμου

Ἐν χαρμοσύνῳ ἀτμοσφαίρᾳ καί ἐν πληθούσῃ Ἐκκλησίᾳ, τήν Κυριακήν τῆς Ἀπόκρεω, 11ην Φεβρουαρίου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαῖος, προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ καθ' ἥν ἐτέλεσε τήν εἰς Ἀρχιερέα χειροτονίαν

τοῦ Θεοφιλ. Ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Σύμης κ. Χρυσοστόμου, Πρωτοσυγκέλλου μέχρι τοῦδε τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κώου καί Νισύρου, συλλειτουργούντων Αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σεβαστείας κ. Δημητρίου, Ρόδου κ. Κυρίλλου, Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στεφάνου, Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρου καί Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Κυρίλλου. Πρό τῆς Χειροτονίας προσεφώνησε τόν Θεοφιλ. Ἐψηφισμένον ὁ Παναγιώτατος ἐξάρας τήν ἀφωσιωμένην καί καρποφόρον διακονίαν αὐτοῦ ἀπό διαφόρων θέσεων ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἱπποκράτους, τῇ ἐριβώλακι Κῷ, ἀναφερθείς δέ καί εἰς τήν ἀκριτικήν Ἐπαρχίαν τοῦ Θρόνου ἥν καλεῖται νά ποιμάνῃ ἀπό τῆς σήμερον ὁ νέος Ἀρχιερεύς, εἰς διαδοχήν τοῦ μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀειμνήστου Μητροπολίτου κυροῦ Χρυσοστόμου (Δημητριάδου) τοῦ Ἰμβρίου. Ὁ Πατριάρχης, ἀπευθυνόμενος διά νουθετηρίων καί παραινετικῶν λόγων πρός τόν νεοχειροτονηθέντα Μητροπολίτην, ὑπεγράμμισεν ὅλως ἰδιαιτέρως τό γεγονός ὅτι οὗτος καθίσταται πλέον Ἱεράρχης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εἶναι κληρονόμος τιμιωτάτων παραδόσεων καί φρουρός τῆς πνευματικῆς παρακαταθήκης τοῦ Γένους, ἐξ ἑτέρου δέ ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἀρχιερατική διακονία τοῦ τελευταίου, εἰς ὅλας τάς ἐκφάνσεις της, ὀφείλει νά συμβάλλῃ εἰς τήν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν τοῦ ποιμνίου του, καί τοῦ Δωδεκανησιακοῦ λαοῦ γενικώτερον, μέ τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δεσμῶν ἀκαταλύτων, οἱ ὁποῖοι ἐσφυρηλατήθησαν κατά τήν διάρκειαν αἰώνων πολλῶν, δεδομένου ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι πιστοί τῆς Δωδεκανήσου ἐπεβίωσαν ὡς ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἐπειδή ἦσαν τέκνα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπειδή «ἦσαν ἐγκεντρισμένοι εἰς τήν καλλιέλαιον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἡ πίστις καί ἡ δύναμις τῆς παραδόσεως τῆς ὁποίας ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότεραι τῶν ποικιλωνύμων ἀλλοτριωτικῶν πιέσεων, τάς ὁποίας ὑπέστησαν οὗτοι κατά τό πρῶτον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἀντεφώνησεν ὁ χειροτονούμενος ἐκφράσας τά διακατέχοντα αὐτόν αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης καί σεβασμοῦ πρός τό σεπτόν πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου καί τῶν Σεβασμιωτάτων μελῶν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, καθώς καί συγκινήσεως καί συνοχῆς διά τήν νέαν ὑψηλήν θέσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις

Μεθ' ἱεροπρεπείας καί τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἑωρτάσθη ἐν τῷ σεπτῷ τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρῳ, τῇ Ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίᾳ, ἡ Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαῖος, τό Σάββατον, 24ην Φεβρουαρίου, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ κατά τόν Μ. Ἑσπερινόν, ἐν τῷ τέλει τοῦ ὁποίου ἀπένειμε τό Ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Ὑπομιμνήσκοντος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας εἰς τόν Ἔλλογ. Καθηγητήν κ. Συμεών Πασχαλίδην, Πρόεδρον τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, Διευθυντήν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Πατριαρχικοῦ Ἱδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, ὅν καί συνεχάρη διά τήν ἐν γένει ἀκαδημαϊκήν του δρᾶσιν εἰς τό ἀντικείμενον τῆς Πατρολογίας καί τῆς Ἁγιολογίας, ἰδιαιτέρως δέ διά τό ἀξιόλογον ἐρευνητικόν, συγγραφικόν, ἐκδοτικόν καί διοικητικόν ἔργον του μέ διεθνῆ παρουσίαν.

Κατά τάς νουθετηρίους προσρήσεις Του πρός τόν κ. Πασχαλίδην περί τῆς εὐθύνης τῆς νέας αὐτοῦ διακονίας, ὁ Παναγιώτατος ἐτόνισε, μεταξύ ἄλλων, ὅτι «τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον εἶναι ὁ ὕπατος θεσμός τῆς Ὀρθοδοξίας. Φυλάσσει ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τήν ἱεράν παρακαταθήκην τῆς ἀποστολικῆς καί πατερικῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀνεκτιμήτους παραδόσεις φιλοθεΐας καί φιλανθρωπίας, ἐπιτελεῖ θεοστηρίκτως καί ἀποτελεσματικῶς τήν διορθόδοξον καί διαχριστιανικήν διακονίαν του, προωθεῖ τόν διάλογον τῶν θρησκειῶν, τήν εἰρήνην καί τήν ἀλληλεγγύην, δίδει εὐθαρσῶς τήν καλήν μαρτυρίαν ἔναντι τῶν σημείων τῶν καιρῶν, ἔναντι ὅλων τῶν προκλήσεων καί ἐξελίξεων, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τήν ἀκεραιότητα τῆς καλῆς λίαν δημιουργίας τοῦ Θεοῦ». Ὁ νέος Ἄρχων, μέ καταγωγήν ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς γῆς, τῆς Καππαδοκίας καί τοῦ Πόντου, ἀντεφώνησε διά λόγων εὐλαβείας πρός τόν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας, ἐκφράσας τήν εὐγνωμοσύνην του διά τήν προσγενομένην αὐτῷ τιμήν τῆς χειροθεσίας, καί μάλιστα ἰδίαις Πατριαρχικαῖς χερσίν εἰς τό σεπτόν τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον, καί δή κατά τήν ἑορτήν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, διαβεβαιώσας διά τάς καταβαλλομένας ὑπ' αὐτοῦ, ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μετά τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀμορίου κ. Νικηφόρου, Προέδρου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Π.Ι.Π.Μ., συντόνους προσπαθείας ὑπέρ τῆς ἀναδείξεως καί καθιερώσεως τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐπιστημονικοῦ Ἱδρύματος τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ὡς ἑνός ἐκ τῶν πλέον προβεβλημένων ἐρευνητικῶν κέντρων τῆς Ἑλλάδος μέ ἀπήχησιν καί εἰς τό διεθνές ἐπιστημονικόν στερέωμα.

Μνημόσυνον Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, παρέστη συμπροσευχόμενος ἀπό τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ Π. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ κατά τήν Τρισαρχιερατικήν Θείαν Λειτουργίαν τῆς Δ΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, 18ης Μαρτίου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου καί συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἰκονίου κ. Θεολήπτου καί Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στεφάνου, καθ' ἥν ἐτελέσθη, κατά τήν σχετικήν συνοδικήν ἀπόφασιν, τό Μνημόσυνον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν κατά τήν παρελθοῦσαν τριετίαν κοιμηθέντων ἀειμνήστων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Μητροπολιτῶν Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς Προκοπίου, Πέτρας καί Χερρονήσου Νεκταρίου, πρώην Σερβίων καί Κοζάνης Ἀμβροσίου, πρώην Μπουένος Ἄϊρες Γενναδίου, Ἱεραπύτνης καί Σητείας Εὐγενίου, Μελόης Φιλοθέου, Σικάγου Ἰακώβου, Φιλίππων, Νεαπόλεως καί Θάσου Προκοπίου, Σύμης Χρυσοστόμου καί Ἐπισκόπου Ὀλύμπου Ἀνθίμου.

Ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κυροῦ Ἰακώβου

Μετά τῆς δεούσης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως προεπέμφθη εἰς τήν αἰωνιότητα ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Πριγκήπου, ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κυρός Ἰάκωβος, τό Σάββατον τοῦ Λαζάρου, 31ην Μαρτίου.

Τήν πρωΐαν, ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος καί περί ὥραν 12ην, ἐτελέσθη ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία προεξαρχούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότη-

τος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, συμπαραστατουμένου ὑπό τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Νικαίας κ. Κωνσταντίνου, Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, Τρανουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος, Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καί Σουφλίου κ. Δαμασκηνοῦ, Ξάνθης κ. Παντελεήμονος, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Σασίμων κ. Γενναδίου, Κυδωνιῶν κ. Ἀθηναγόρου, Σηλυβρίας κ. Μαξίμου καί Ἀδριανουπόλεως κ. Ἀμφιλοχίου. Τό πένθος τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ἔφερον οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανος καί Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρος. Τόν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Ὑπογραμματεύς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολ. Διάκονος κ. Γρηγόριος. Τά συλλυπητήρια τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, Φαράν καί Ραϊθώ κ. Δαμιανοῦ καί τῆς ὑπ' αὐτόν ἀδελφότητος, ἧς ἐκπρόσωπος παρά τῷ ἐν τῇ Πόλει Ἱ. Μετοχίῳ τοῦ Τιμίου Προδρόμου διετέλεσεν ἐπί σειράν ἐτῶν ὁ ἀποιχόμενος Ἱεράρχης, διεβίβασε καταλλήλως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Μάξιμος. Ὁ ἐνταφιασμός τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Πριγκήπῳ Κοιμητηρίῳ τοῦ Προφήτου Ἠλιού ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος.

Πατριαρχική καί Συνοδική Θεία Λειτουργία ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, τήν Κυριακήν τῶν Μυροφόρων, 22αν Ἀπριλίου, μετέβη μετά τῆς ἀκολουθίας Αὐτοῦ εἰς τήν Ἱ. Μονήν Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ καί προέστη τῆς κατ' ἔτος Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας. Μετ' Αὐτοῦ συνελειτούργησαν οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Γέρων Δέρκων κ. Ἀπόστολος, Γέρων Πριγκηποννήσων κ. Δημήτριος, Βρυούλων κ. Παντελεήμων, Ἰκονίου κ. Θεόληπτος, Νέας Ἰερσέης κ. Εὐάγγελος, Κορέας κ. Ἀμβρόσιος, Προύσης κ. Ἐλπιδοφόρος καί Σμύρνης κ. Βαρθολομαῖος. Τόν θεῖον λόγον ἐπί τῇ ἑορτῇ ἐκήρυξεν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἀμορίου κ. Νικηφόρος, Ἡγούμενος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱ. Πατριαρχικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Βλατάδων. Μετά τήν ἀπόλυσιν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπένειμε τό Ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Διερμηνέως τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας εἰς τόν Ἐντιμ. κ. Columba – Bruce Clark, διαπρεπῆ δημοσιογράφον, ἱστορικόν ἐρευνητήν.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ 2018

Μέ λαμπρότητα καί ἱεροπρέπεια ἑορτάστηκαν καί φέτος τά ἅγια Θεοφάνεια στήν Ἱερά μας Μητρόπολη, μέ ἐπίκεντρο τόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Τήν παραμονή τῆς Ἑορτῆς στόν Ἱερό Ναό Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων Ρόδου τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία καί προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἁγιασμοῦ ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς (6-1-2018) ὁ Σεβασμιώτατος ἐχοροστάτησε τοῦ Ὄρθρου, ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία (συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου ἁγίου Ὀλύμπου) καί τήν Ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ τῶν Θεοφανείων στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καί ἀμέσως μετά μέ τόν ἱερό κλῆρο, τούς ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν Ἀρχῶν μετέβη στόν καθορισμένο τόπο, στό λιμάνι τοῦ Μανδρακίου, ὅπου ἔλαβε χώρα ἡ τελετή τῆς καταδύσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τοῦ Ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων.

Τόν Σταυρό ἀνέσυρε ἀπό τά παγωμένα νερά ὁ κ. Σωτήριος Δημόπουλος , στόν ὁποῖο ὁ Σεβασμιώτατος ἐπέδωσε, κατά τό ἔθος, χρυσό Σταυρό. Στή σύντομη προσλαλιά του ἀναφέρθηκε στό μήνυμα τῆς Ἑορτῆς καί εὐχήθηκε τά δέοντα. Στή συνέχεια μετέβη στίς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ναυτικοῦ Ὁμίλου Ρόδου γιά τήν καθιερωμένη εὐλογία τῆς Βασιλόπιτας τοῦ Ὁμίλου.

Ἑορτή Συνάξεως Τιμίου Προδρόμου-χειροθεσία Ἀναγνώστου

Μέ λαμπρότητα ἑορτάστηκε ἡ Ἑορτή τῆς Συνάξεως τοῦ τιμίου Προδρόμου καί Βαπτιστοῦ Ἰωάννου στούς φερώνυμους ἐνοριακούς Ἱερούς Ναούς τῆς πόλεως Ρόδου καί τοῦ χωρίου Φάνες. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας χοροστάτησε τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ στόν ἐνοριακό Ἱερό Ναό τῶν Φανῶν καί τήν κυριώνυμη ἡμέρα τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ἐνοριακό Ἱερό Ναό τῆς πόλεως. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος χοροστάτησε τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Ἰωάννου τῆς πόλεως καί τήν ἐπαύριο χοροστάτησε τοῦ Ὄρθρου καί τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν Ναό τοῦ Ἁγίου στίς Φάνες. Πρό τῆς ἀπολύσεως χειροθέτησε σέ Ἀναγνώστη τόν Γεώργιο Ἀρφαρά, ὁ ὁποῖος μέ ζῆλο διακονεῖ ὡς βοηθός τό ἀναλόγιο τοῦ ὡς ἄνω Ἱεροῦ Ναοῦ. Τίς ἱερές πανηγύρεις τίμησαν μέ τήν παρουσία τους οἱ τοπικές Ἀρχές ἐνῶ ἀθρόα ἦταν ἡ συμμετοχή τῶν πιστῶν.

Εὐλογία Βασιλόπιτας Ἱδρύματος Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης καί Πρόνοιας

Τήν Τετάρτη, 10 Ἰανουαρίου 2017, στήν κατάμεστη αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου Mediterranean πραγματοποιήθηκε ἡ κοπή τῆς πρωτοχρονιάτικης Βασιλόπιτας τοῦ Ἱδρύματος Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης καί Πρόνοιας τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως.

Τήν ἐκδήλωση ἄνοιξε ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Κάλλιστος Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος ἔκανε ἀπολογισμό δραστηριοτήτων τοῦ Ἱδρύματος κατά τό παρελθόν ἔτος 2017 καί στήν συνέχεια ἀκολούθησε ἡ εὐλογία τῆς Βασιλόπιτας.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν προσφώνησή του εὐχαρίστησε ὅλους, ὅσοι ἐργάζονται ἐθελοντικά στούς διαφόρους τομεῖς τοῦ Ἱδρύματος Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης καί Πρόνοιας καί ὅσοι ἔρχονται ἀρωγοί στήν προσπάθεια αὐτή τῆς Ἐκκλησίας γιά χάρη τῶν συνανθρώπων μας πού ἔχουν ἀνάγκη, τόνισε ἰδιαίτερα τήν ἀνάγκη κοινῆς δράσεως χωρίς προσωπικά κίνητρα καί εὐχήθηκε γιά τό Νέο Ἔτος.

Εὐλογία Βασιλόπιτας Κατηχητῶν

Τήν Πέμπτη 11 Ἰανουαρίου 2018 ὁ Σεβασμιώτατος, στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἄνω πόλεως Ρόδου, εὐλόγησε κι ἔκοψε τήν Βασιλόπιτα γιά τά στελέχη τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, ἔδωσε τίς εὐχές του γιά τό Νέο Ἔτος καί ἐξέφρασε τίς εὐχαριστίες του γιά τήν πολύτιμη προσφορά τους στήν Ἐκκλησία καί τή νεότητα.

Μνήμη Ἁγίων Ἀθανασίου καί Κυρίλλου

Τήν Πέμπτη 18 Ἰανουαρίου 2018 ἡ Ἱερά μας Μητρόπολις πανηγύρισε τήν Μνήμη τῶν Ἁγίων Πατέρων Ἀθανασίου καί Κυρίλλου, Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, κατά τήν ὁποία ἑορτάζουν τά ὀνομαστήριά τους ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας καί ὁ Θεοφιλέστατος Βοηθός Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος.

Τό ἀπόγευμα τῆς Τετάρτης 17 Ἰανουαρίου 2018 στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ἐψάλη ὁ πανηγυρικός ἀρχιερατικός Ἑσπερινός χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου, μέ τή συμμετοχή τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὀλύμπου κ. Κυρίλλου, πολλῶν ἱερέων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί τήν παρουσία πολλῶν πιστῶν. Μετά τό πέρας τοῦ ἑσπερινοῦ στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή δεξιώθηκε τούς Ἀρχιερεῖς καί τόν ἱερό κλῆρο.

Τήν Πέμπτη, 18 Ἰανουαρίου, τελέστηκε ἀρχιερατικό συλλείτουργο στόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου καί συλλειτουργοῦντος τοῦ ἁγίου Ὀλύμπου. Τούς ὕμνους ἀπέδωσε πολυμελής χορωδία ἱεροψαλτῶν ἐνῶ παρέστησαν ὁ Περιφεριάρχης Νοτίου Αἰγαίου κ. Γεώργιος Χατζημάρκος, ὁ Δήμαρχος Ρόδου κ. Φώτης Χατζηδιάκος καί ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν Ἀρχῶν. Πρό τῆς ἀπολύσεως τόν ἑορτάζοντα Ποιμενάρχη μας προσφώνησε ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὁ Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος π. Ἰωάννης Χαλκιάς. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης εὐχαρίστησε ὅλους τούς παρευρισκομένους γιά τήν ἀγάπη καί τίς εὐχές τους καί στή συνέχεια τέλεσε, σεπτῇ ἐντολῇ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, τήν χειροθεσία σέ Ἄρχοντα Ρεφερενδάριο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τόν κ. Ἀντώνιο Καμπουράκη, ἐπιχειρηματία καί Πρόεδρο τῆς Ἑνώσεως Ξενοδόχων Ρόδου.

Μετά τή σύντομη προσλαλιά τοῦ Σεβασμιωτάτου (βλ. παρακάτω) ἀντιφώνησε ὁ χειροθετηθείς, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τίς εὐχαριστίες του πρός τόν Παναγιότατο Πατριάρχη μας γιά τήν προσγενομένη τιμή, τόν σεβασμό του πρός τόν ἱερό θεσμό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καθώς καί τίς εὐχαριστίες του πρός τόν Σεβασμιώτατο

Μητροπολίτη μας. Ἀκολούθως ὁ Σεβασμιώτατος στά γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως δέχθηκε τίς εὐχές τοῦ ἱεροῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ. Τό ἀπόγευμα καί μέχρι τήν 10η νυκτερινή Κληρικοί, τά μέλη τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν, ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί ἑκατοντάδες πιστοί ἐπισκέφτηκαν τό Ἐπισκοπεῖο καί εὐχήθηκαν στόν ἑορτάζοντα Μητροπολίτη.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου κατά τήν χειροθεσίαν εἰς Ἄρχοντα Ρεφερενδάριον τοῦ κ. Ἀντωνίου Καμπουράκη

Ἀξιότιμε κ. Ἀντώνιε Καμπουράκη

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ εἰς ἐπιβράβευσιν τοῦ σεβασμοῦ σου πρός τόν ἱερόν θεσμόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῶν ἀπό ἐτῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν σου πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἀλλά καί τήν τοπικήν Ἐκκλησίαν, τήν Παυλικήν Ἱεράν Μητρόπολιν Ρόδου, ἀπένειμέ σοι τό ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Ρεφενδαρίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί συνηρίθμησέ σε εἰς τήν τετιμημένην χορείαν τῶν ὀφφικιάλων τῆς Μητρός ἡμῶν Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀναθέσας εἰς τήν ἐλαχιστότητά μου, τόν Μητροπολίτην τῆς γενετείρας σου Ρόδου, τήν τιμητικήν ἀποστολήν τῆς τελέσεως τῆς, κατά τήν ἐκκλησιαστικήν τάξιν, χειροθεσίας σου ἐν τῷ Καθεδρικῷ τούτῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν Ἐκκλησίᾳ πληθούσῃ, σήμερον ἐπί τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τῶν ἐν Ἁγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἀθανασίου καί Κυρίλλου, Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας. Τό ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Ρεφενδαρίου, τρίτον κατά σειράν εἰς τήν δευτέραν πεντάδα τοῦ Δεξιοῦ Χοροῦ, εἶναι σήμερον ψιλός Ἐκκλησιαστικός τιμητικός τίτλος, ὁ ὁποῖος ἀπονέμεται σεπτῇ Πατριαρχικῇ φιλοτιμίᾳ, κατά τό λεγόμενον. Εἶχε δέ ὁ Ἄρχων Ρεφερενδάριος, κατά τόν καιρόν ἐκεῖνον, τήν ἀποστολήν τῆς διαβιβάσεως τῶν αἰτημάτων τοῦ Πατριάρχου πρός τόν Αὐτοκράτορα καί τῶν κατά τόπους Ἀρχιερέων πρός τούς Ἄρχοντας καί τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν πρός αὐτούς, τουτέστιν ἀνελάμβανεν οὗτος ἕν ὑψηλόν καθῆκον καί μίαν ἰδιαιτέραν ἀποστολήν ἀφορῶσαν οὐσιαστικῶς τόν εὐαίσθητον τομέα τῶν σχέσεων κοσμικῆς καί ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως καί ἐξουσίας.

Μεγίστη ἡ τιμή διά σέ προσωπικῶς, διά τήν οἰκογένειάν σου, διά τόν ἐπίσης Ἄρχοντα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πατέρα σου Βασίλειον, διά τήν τοπικήν Ἐκκλησίαν καί κοινωνίαν. Τήν στιγμήν ταύτην τῆς χειροθεσίας σου ὁμολογοῦμεν τήν χάριν πρός τόν Παναγιώτατον Πατριάρχην μας. Ἐκφράζομεν τήν εὐχαριστίαν πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν διά τό γεγονός καί δι' ὅσα ἐκείνη προσέφερε διαχρονικῶς καί προσφέρει ἀνυστάκτῳ μερίμνῃ πρός τόν Δωδεκανησιακόν λαόν μας. Διατρανοῦμεν τήν ἀφοσίωσίν μας πρός τόν ἱερόν Θεσμόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐν τῇ καυχήσει τῆς ὑπάρξεώς μας ὡς κλημάτων τῆς ἀνά τήν οἰκουμένην εὐκληματούσης ἀμπέλου του καί ἐν τῇ ἐνθυμήσει τῶν λόγων τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κυροῦ Μελίτωνος, ὁ ὁποῖος προσφωνῶν Ἱεράρχην τῆς Δωδεκανήσου κατά τήν χειροτονίαν του εἰς Ἐπίσκοπον ἔθεσε καί θέτει πάντας ἡμᾶς ἐνώπιον τῆς εὐθύνης μας ὡς τέκνων τῆς Μητρός Ἐκκλησίας. Εἶπε τότε: «Οἱ Δωδεκανήσιοι, ἐάν δέν ἦσαν ἐγκεντρισμένοι εἰς τήν καλλιέλαιον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἴσως νά μήν ὑπῆρχον σήμερον ὡς Ὀρθόδοξοι. Ἐάν ἐπέζησαν ὡς Ὀρθόδοξοι οἱ Δωδεκανήσιοι, ἐάν ἐπέζησαν τοῦ Ντέ Βέκι, εἶναι διότι ἦσαν Ὀρθόδοξα τέκνα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἡ πίστις καί ἡ παράδοσις ἀπεδείχθησαν ἰσχυρότεραι καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τοῦ φασισμοῦ».

Ἀποφεύγω τήν ἔκφρασιν ἐγκωμιαστικῶν λόγων πρός τό πρόσωπόν σου διότι γνωρίζω ὅτι οὗτοι θά προσκρούσωσιν εἰς τήν μεμαρτυρημένην ταπεινοφροσύνην σου. Ἡ κοινωνία μας γνωρίζει τό ἦθος καί τήν προσωπικότητά σου. Ἁπλῶς θά καταθέσω τήν μαρτυρίαν μου διά τήν πάντοτε ἐπιδεικνυομένην ἀγάπην σου καί τόν σεβασμόν σου πρός τήν Ἐκκλησίαν. Δέν ἐζήτησες τό ὀφφίκιον· τοῦτο ἐδόθη σοι. Εἴμεθα δέ βέβαιοι ὅτι θά τιμήσεις τήν γενομένην σοι διάκρισιν, τόν Πατριάρχην μας καί τήν Ἐκκλησίαν μας.

Εὐχόμεθα ὁ προστάτης σου, ὁ Καθηγητής τῆς ἐρήμου Ὅσιος Ἀντώνιος, τοῦ ὁποίου χθές τήν μνήμην ἑορτάσαμεν, καί οἱ σήμερον τιμώμενοι οἰκουμενικοί Διδάσκαλοι Ἀθανάσιος καί Κύριλλος, Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, νά σέ συνοδεύωσι πάντοτε ταῖς πρεσβείαις αὐτῶν, ὁ δέ ἐν Τριάδι προσκυνούμενος Θεός εἴη μετά σοῦ πάσας τάς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.

Χειροτονία π. Μερκουρίου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, μετά ἀπό πρόσκληση τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγκαράθου Ἀρχιμανδρίτου Σωφρονίου Καραγιαννάκη καί τήν κανονική ἄδεια τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. κ. Εἰρηναίου, τήν Κυριακή 28 Ἰανουαρίου 2018 χοροστάτησε τοῦ Ὄρθρου καί προέστη τῆς Θείας Λειτουργίας στό Καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί τέλεσε τήν χειροτονία σέ Πρεσβύτερο τοῦ Διακόνου π. Γαβριήλ Καπανταϊδάκη, τόν ὁποῖο μετονόμασε Μερκούριο.

Στήν ὁμιλία του ἐξέφρασε τά αἰσθήματα χαρᾶς καί συγκινήσεως γιά τό γεγονός τῆς ἱερουργίας στήν Ἱερά Μονή τῆς μετανοίας του, εὐχαρίστησε τόν ἅγιο Κρήτης γιά τήν φιλόφρονα ἄδεια, τόν Ἡγούμενο καί τήν Ἀδελφότητα γιά τήν πρόσκληση καί εὐχήθηκε τά δέοντα στόν χειροτονηθέντα.

Μνήμη Ὁσίου Μελετίου τοῦ ἐν Ὑψενῇ

Μέ λαμπρότητα, κατάνυξη καί τήν παρουσία πλήθους κόσμου ἑορτάστηκε κι ἐφέτος, Δευτέρα 12 Φεβρουαρίου 2018, ἡ μνήμη τοῦ κτίτορα τῆς γυναικείας κοινοβιακῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὑψενῆς Ὁσίου Πατρός Μελετίου τοῦ ἐκ Λάρδου. Κατά τόν Ἑσπερινό χοροστάτησε καί μίλησε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε ἐν συντομίᾳ στόν βίο καί τήν προσφορά τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ὁ ὁποῖος σέ δύσκολους καιρούς στήριξε μέ τήν πνευματική προσφορά του καί τό γνήσιο Ἐκκλησιαστικό του φρόνημα τόν ροδιακό λαό καί κατέστη παράδειγμα αὐθεντικῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τονίζοντας ἰδιαίτερα τή σημασία τῶν ἑορτῶν τῶν ἁγίων στή ζωή τῶν χριστιανῶν. Μετά τό πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ προσφέρθηκε μοναστηριακό κέρασμα σέ ὅλους τούς προσκυνητές.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ Ὁσίου, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος χοροστάτησε τοῦ Ὄρθρου καί τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία πλαισιούμενος ἀπό ἱερεῖς τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἀκολούθησε ἡ καθιερωμένη λιτάνευση τῆς ἱερᾶς Εἰκόνας καί τῆς τίμιας Κάρας τοῦ Ὁσίου πέριξ τῆς Μονῆς, ἡ εὐλογία τῶν Ἄρτων καί ἡ Ἀπόλυση. Ὁ Θεοφιλέστατος, ἀφοῦ μίλησε σχετικά, συνεχάρη τήν Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μοναχή Μαριάμ καί τήν Ἀδελφότητα γιά τήν ἄριστη διοργάνωση τῆς Ἱερᾶς Πανηγύρεως καί μετέφερε τίς εὐχές τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Κυρίλλου, ὁ ὁποῖος βρίσκεται στό Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο γιά τήν Χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Σύμης κ. Χρυσοστόμου. Στή συνέχεια ἀκολούθησε ἡ μοναστηριακή τράπεζα.

Ἑσπερινός τῆς Συγχωρήσεως

Μέ τή συμμετοχή τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς πόλεως Ρόδου καί τήν ἀθρόα προσέλευση τῶν πιστῶν, ἔλαβε χώρα στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (Κυριακή 18 Φεβρουαρίου 2018) ὁ Α΄ Κατανυκτικός Ἑσπερινός τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς (Ἑσπερινός τῆς Συγχωρήσεως - Συγγνώμης), χοροστατοῦντος ἀπό τοῦ παραθρονίου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας. Τούς χορούς πλαισίωσαν ἱεροψάλτες-μέλη τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Ρόδου.

Τόν Κατηχητήριο Λόγο τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ μᾶς Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, ἀνέγνωσε ἀπό τόν ἄμβωνα ὁ Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου π. Ἰωάννης Χαλκιάς, Γενικός Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς Μητροπόλεως μας, στό τέλος δέ τῆς ἀναγνώσεως ἐψάλη τό Πολυχρόνιο Αὐτῆς. Πρό τοῦ «Δι' εὐχῶν», ἀνεγνώσθη ἡ συγχωρητική εὐχή ἀπό τόν Σεβασμιώτατο καί ἀκολούθησε κατά τό ἔθος ἡ συγχώρηση. Εὐχόμαστε πρός ὅλους εὐλογημένο καί καρποφόρο πνευματικά τό στάδιο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

Ἐκδημία Πρεσβυτέρου

Τίς πρῶτες πρωινές ὧρες τῆς Τρίτης 20 Φεβρουαρίου 2018 ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Πρεσβύτερος Νικόλαος Παραδείσης, Ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ.

Ὁ μεταστάς γεννήθηκε στήν πόλη τῆς Ρόδου στίς 26 Μαΐου 1946. Διάκονος χειροτονήθηκε τήν 1η Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1999 καί στίς 26 τοῦ ἴδιου μήνα Πρεσβύτερος ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Ἀπόστολο, ἀπό τόν ὁποῖο καί ἔλαβε τοῦ ὀφφίκιο τοῦ Σταυροφόρου Οἰκονόμου τήν 15η Αὐγούστου τοῦ ἔτους 2000. Ἀπό τῆς χειροτονίας του καί μέχρι τήν ἐκδήλωση τῆς ἀσθένειάς του, πρίν ἕνα χρόνο περίπου, διακόνησε ὡς Ἐφημέριος τήν Ἐνορία τῆς Ἰαλυσοῦ. Ἡ νεκρώσιμος Ἀκολουθία ἔλαβε χώρα τήν ἑπομένη, Τετάρτη 21 Φεβρουαρίου, στόν Ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας, ὁ ὁποῖος στήν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στήν πιστή καί ἀφοσιωμένη διακονία του, τό ἁπλό καί ἀκέραιο τοῦ ἤθους του καί τήν ὑπακοή του πρός τήν Ἐκκλησία. Ἡ ταφή του, κατά τήν ἐπιθυμία του, ἔγινε στό Δημοτικό Κοιμητήριο τῆς Ἰαλυσοῦ.

Σύναξις τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων

Τήν Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν (18 Μαρτίου 2018) ἡ τοπική μας Ἐκκλησία πανηγύρισε τήν Μνήμη πάντων τῶν ἐν Ρόδῳ διαλαμψάντων Ἁγίων μέ ἐπίκεντρο τόν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὄρθρου χοροστάτησε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμορίου κ. Νικηφόρος, Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς καί Πατριαρχικῆς Μονῆς τῶν Βλατάδων Θεσσαλονίκης, ἐνῶ τῆς τρισαρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας συλλειτουργούντων τοῦ ἁγίου Ἀμορίου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὀλύμπου κ. Κυρίλλου. Πρό τῆς Ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας τελέστηκε τό καθιερωμένο, ἀπό τοῦ ἔτους 2006, μνημόσυνο τῶν ἀοιδίμων Μητροπολιτῶν Ρόδου, τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τῶν ἱδρυτῶν καί εὐεργετῶν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος Ρόδου καί τῶν εὐεργετῶν τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καί στή συνέχεια εὐλογήθηκαν τά Κόλλυβα τῶν Ἁγίων. Τόν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στή σημασία τῆς ἑορτῆς τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων καί τό μήνυμα πού αὐτή μεταφέρει στόν εὐσεβῆ λαό μας καί εὐχαρίστησε τόν παρεπιδημοῦντα ἅγιο Ἀμορίου γιά τήν παρουσία του. Παρέστησαν ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν Ἀρχῶν. Τό ἑσπέρας τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ στόν Μητροπολιτικό Ἱερό Ναό Εἰσοδίων τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου χοροστάτησε ὁ Θεοφιλέστατος ἅγιος Ἀμορίου καί μίλησε ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Κάλλιστος Ἀναστασίου, Ἐφημέριος τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου (Ἄνω) τῆς Μητροπόλεως μας ἐπί τοῦ θέματος: «Εἰρήνη: Δῶρο τοῦ σταυρωθέντος καί ἀναστάντος Χριστοῦ».

Ὁ Σεβασμιώτατος στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο

Τήν Παρασκευή τῆς Διακαινησίμου, 13 Ἀπριλίου 2018, ὁ Σεβασμιώτατος προέστη τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ὄρθρου καί τῆς Θ. Λειτουργίας στήν Ἱερά Πατριαρχική καί Σταυροπηγιακή Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, συλλειτουργούντων τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Ἐρυθρῶν κ. Κυρίλλου καί Ὀλύμπου κ. Κυρίλλου. Πρό τῆς Ἀπολύσεως, τόν Σεβασμιώτατο προσεφώνησε ὁ Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, Σεβαμιώτατος Μητροπολίτης Σασίμων κ. Γεννάδιος. Στήν ἀντιφώνησή του ὁ Σεβασμιώτατος ἐξέφρασε τήν εὐγνωμοσύνη του πρός τήν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα, τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. κ. Βαρθολομαῖο, γιά τήν προτροπή καί τήν κανονική ἄδεια νά προστεῖ τῆς πανηγύρεως τοῦ ἱεροῦ τούτου σεβάσματος τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους καί εὐχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο ἅγιο Σασίμων γιά τήν ὑποδοχή, τήν φιλοξενία καί τά θερμά λόγια πρός τὸ πρόσωπο του. Μετά τήν Ἀπόλυση παρετέθη ἑορταστική τράπεζα στό Ἡγουμενεῖο τῆς Μονῆς.

Τό ἀπόγευμα, στήν αἴθουσα τῆς Κοινότητος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παμεγίστων Ταξιαρχῶν Μεγάλου Ρεύματος, ἔλαβε χώρα μουσική ἐκδήλωση, παρουσίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου, κατά τήν ὁποία παρουσιάστηκε τό ὁρατόριο «Θεοφάνης ὁ Ἕλληνας», τοῦ συνθέτη Σάββα Καρατζιᾶ ἀπό τή Ρόδο.

Τό ἔργο παρουσιάστηκε στήν Πόλη μέ πλειάδα ἐκλεκτῶν συντελεστῶν ἀπό τήν Ἑλλάδα. Διηύθυνε ὁ Ἀναστάσιος Συμεωνίδης μέ τή συμμετοχή τοῦ Ars Nova Ensemble, τῆς μεσοφώνου Εἰρήνης Καράγιαννη, τοῦ πιανίστα Παναγιώτη Γώγου καί τῆς Μεικτῆς Χορωδίας Θεσσαλονίκης. Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί συνδιοργανώθηκε ἀπό τήν Περιφέρεια Νοτίου Αἰγαίου, τόν Δημοτικό Ὀργανισμό Πολιτισμοῦ τοῦ Δήμου Ρόδου καί τό Ὠδεῖο Corelli μέ τήν ὑποστήριξη τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου. Παρέστησαν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖτες Τρανουπόλεως κ. Γερμανός, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναῖος, Γαλλίας κ. Ἐμμανουήλ, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος καί πολλοί ὁμογενεῖς.

Ἐπίσης, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, τήν Κυριακή τοῦ Ἀντίπασχα (Θωμᾶ), χοροστάτησε τοῦ Ὄρθρου καί τῆς Θ. Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, συμπροσευχομένου τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου μας καί ἄλλων Ἀρχιερέων.

1η Κοινή Συνάντηση Ἐπιτροπῶν Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ

Τήν Δευτέρα 30 Ἀπριλίου 2018 στά κεντρικά γραφεῖα τοῦ Ε.Ο.Τ. στήν Ἀθήνα πραγματοποιήθηκε ἡ πρώτη Κοινή Συνάντηση τῶν Ἐπιτροπῶν Θρησκευτικοῦ- Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Τουρισμοῦ καί τῶν ἁρμοδίων Ἐπιτροπῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στή Δωδεκάνησο.

Παρέστησαν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἀρχιμ. Σπυρίδων Κατραμάδος, Γραμματέας τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς καί ὁ κ. Πετρέας Χρῆστος, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης ὁ Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πέτρας κ. Γεράσιμος, ὁ Γραμματέας της Ἀρχιμ. Τίτος Ταμπακάκης καί ὁ Ἀρχιμ. Μύρων Κτιστάκης καί ἐκ μέρους τῶν Μητροπόλεων τῆς Δωδεκανήσου ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος, ὁ Γραμματέας της Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ὀλύμπου κ. Κύριλλος καί τά μέλη της Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Σιαρλής, Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιος Καμπούρογλου καί ὁ κ. Γεώργιος Πετρόπουλος.

Κατά τήν κοινή συνεδρίαση συζητήθηκαν τά παρακάτω θέματα: α) Παρουσίαση τῶν κατευθύνσεων, τῆς δομῆς καί τῶν κειμένων τοῦ προωθητικοῦ ὑλικοῦ γιά τόν Θρησκευτικό-Προσκυνηματικό Τουρισμό (ἑνιαῖο ἔντυπο ταυτότητας τοῦ ἑλληνικοῦ Θρησκευτικοῦ-Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ, Θρησκευτικό-Προσκυνηματικό Χάρτη τῆς Ἑλλάδος καί βίντεο 4λεπτης παρουσίασης τοῦ Θρησκευτικοῦ-Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ), γιά τήν προέγκρισή τους, πρίν τήν τελική ὑλοποίησή τους, β) Συντονισμός Δράσεων στό πλαίσιο τοῦ Ἔτους Τουρισμοῦ Ἑλλάδα-Ρωσία (10/2017-10/2018) καί γ) Σχεδιασμός δράσεων ἐξωστρέφειας Θρησκευτικοῦ-Προσκυνηματικοῦ Τουρισμοῦ σέ Ἀμερική καί Εὐρώπη. Ἡ ἑπόμενη κοινή Συνάντηση τῶν Ἐπιτροπῶν θά πραγματοποιηθεῖ στόν ἴδιο χῶρο στίς 15 Ἰουνίου 2018.

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Μέσα στό ἑορταστικό κλίμα τοῦ δωδεκαημέρου συνεχίστηκε ἡ δραστηριότητα τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν «Εὐάγγελος Μουτάφης». Μέλη τοῦ συλλόγου ἔψαλαν στήν κοπή τῆς Ἁγιοβασιλόπιτας ἀπ' τόν Μητροπολίτη μας κ. Κύριλλο στό Ἐπισκοπεῖο καθώς ἐπίσης καί τά βυζαντινά κάλαντα εὐχόμενοι νά ἔχουμε μία εὐλογημένη καί εἰρηνική χρονιά.

Μέ μεγάλη συμμετοχή ἱεροψαλτῶν τιμήθηκαν τά ὀνομαστήρια τοῦ Ποιμενάρχου μας κ.κ. Κυρίλλου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ὀλύμπου κ. Κυρίλλου τόσο κατά τόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στόν Μητροπολιτικό Ναό ὅσο καί κατά τήν Ἀρχιερατική Θ. Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό Εὐαγγελισμοῦ. Τό βράδυ ἡ βυζαντινή χορωδία κατά τήν ἐπίσκεψή της στό Ἐπισκοπεῖο εὐχήθηκε ἔτη πολλά στό Σεβασμιώτατο μέ τήν ἀπόδοση ὕμνων πρός τιμήν τοῦ Ποιμενάρχου μας καί στή συνέχεια ἡ παραδοσιακή χορωδία τοῦ συλλόγου καί τῆς σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπέδωσε παραδοσιακά τραγούδια.

Τούς προστάτες Ἁγίους τοῦ συλλόγου Κλήμη καί Ἀγαθάγγελο τίμησαν ὅπως πάντα οἱ ἱεροψάλτες μέ Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στόν Μητροπολιτικό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ὅπου χοροστάτησε ὁ Ποιμενάρχης μας καί στή συνέχεια στή μεσονυκτική Θ. Λειτουργία καί τό ἐτήσιο μνημόσυνο τῶν κεκοιμημένων ἱεροψαλτῶν.

Ἰδιαιτέρα ἱκανοποιητική ὑπῆρξε ἡ συμμετοχή συναδέλφων στούς κατανυκτικούς Ἀρχιερατικούς Ἑσπερινούς κατά τήν Μεγ. Τεσσαρακοστή στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό.

Σημαντική ἦταν ἡ ἐκδήλωση τῆς παραδοσιακῆς χορωδίας τοῦ συλλόγου καί τῆς σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς στό δημοτικό θέατρο Ρόδου, ὅπου μετά ἀπό μία σύντομη ἀναδρομή στήν Ἐθνική μας Παλιγγενεσία ἀπό τόν ἐκλεκτό συνάδελφο καί ἐκπαιδευτικό Δανιήλ Συρόπουλο, ἡ χορωδία ἀπέδωσε ἕνα πλούσιο ἑορταστικό ἐπετειακό πρόγραμμα μέ ὕμνους καί τραγούδια τῆς Παναγίας μας καί τῆς ἐθνικῆς μας ἑορτῆς. Τά σχόλια ἦταν ἰδιαίτερα εὐμενῆ γιά τήν πρώτη ἐμφάνιση τῆς παραδοσιακῆς χορωδίας ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ πρωτοψάλτου Χρήστου Καντερίσκου.

Μία ξεχωριστή ἐκδήλωση μέ ὕμνους τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος πραγματοποιήθηκε στόν Ἱερό Ναό Εὐαγγελισμοῦ ἀπό τήν βυζαντινή χορωδία τοῦ συλλόγου μέ χοράρχη τόν Ἄρχοντα Ὑμνωδό τῆς Μ.τ.Χ.Ε. Μανώλη Θεουλάκη καί τή συμμετοχή τοῦ Ἄρχοντος Διδασκάλου Ἀποστόλου-Δημήτρη Νεραντζῆ πολλάκις τετιμημένου πρωτοψάλτου καθηγητοῦ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καί μέ τεράστια προσφορά στήν Ἐκκλησία. Ἡ ἐκδήλωση ἦταν μία συνδιοργάνωση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου, τοῦ Δήμου Ρόδου καί τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν, πού ἄφησε ἄριστες ἐντυπώσεις στό πολυπληθές ἀκροατήριο πού τήν παρακολούθησε.

Νωρίτερα εἶχε προηγηθεῖ ἡ παρουσίαση τοῦ βιβλίου τοῦ Ἄρχοντος Διδασκάλου Ἀποστόλου-Δημήτρη Νεραντζῆ «Ἀναστασηματάριο Πέτρου Πελοποννησίου» ἀπό τόν Ἄρχοντα Ὑμνωδό τῆς Μ.τ.Χ.Ε. Μανώλη Θεουλάκη στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ ἁγ. Γεωργίου Ἄνω παρουσίᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. Κυρίλλου, μέ μεγάλη ἐπιτυχία.

Ἀλλά καί τήν Μεγ. Ἑβδομάδα ὅλοι οἱ συνάδελφοι ἱεροψάλτες ἔδωσαν τόν καλύτερό του ἑαυτό στίς ἀκολουθίες μέσα σέ κλίμα κατάνυξης καί βυζαντινῆς μεγαλοπρέπειας σέ ὅλους τους Ναούς τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως.

Λίγο πρίν τό Πάσχα ἐξεδήμησε πρός Κύριο ὁ ἐκλεκτός συνάδελφος Μανώλης Μιχελής, μέ καταγωγή ἀπό τήν Πάτμο, ὁ ὁποῖος γιά πολλές δεκαετίες προσέφερε τίς ὑπηρεσίες του ὡς ἱεροψάλτης σέ διάφορους Ναούς τόσο τῆς Ρόδου ὅσο καί ἄλλων νησιῶν τῆς Δωδεκανήσου (Πάτμος, Κῶς καί Χάλκη) κατά τήν ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματός του ὡς ἐκπαιδευτικοῦ σέ δημοτικά σχολεῖα τῆς Δωδεκανήσου. Ἂς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη του.

Παράδοξα καί ἀξιοπρόσεκτα τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου

Φυλλομετρώντας κανείς τό Μεγάλο Εὐχολόγιο (ἔκδοσις Ἀστέρος, 1980) συναντᾶ κάποιες Ἀκολουθίες, κάποιους Κανόνες καί κάποιες Εὐχές ἄγνωστες καί ἀξιοπρόσεκτες.

Ὑπάρχουν εἰδικές Εὐχές κάθαρσης. Ὅταν μολύνεται κάποιο πηγάδι (σελ. 488-489), κάποιο ἀγγεῖο οἴνου ἤ μέλιτος (σελ. 489-490) ἤ ὁποιοδήποτε σκεῦος (σελ. 491), ἐκτός ἀπό τήν εἰδική Εὐχή ὁ ἱερέας ρίχνει καί νερό ἀπό τόν Ἁγιασμό τῶν Θεοφανείων.

Ὑπάρχει 'Κανών ἀναπαύσιμος εἰς νήπια τελευτήσαντα' (σελ. 476-482). Παρακαλοῦμε μέ τά κατανυκτικά τροπάρια τοῦ Κανόνα τόν Κύριο νά ἀναπαύσει τό βρέφος. Ὑπάρχει 'Κανών εἰς φόβον σεισμοῦ' (σελ. 532-538) καί Εὐχές 'ἐπί ἀπειλῇ σεισμοῦ' (σελ. 538-542). Προφανῶς λέγονται, ὅταν ἀρχίσει κάποιος ἔντονος σεισμός. Ὑπάρχει 'Κανών εἰς τήν Ἁγίαν Τριάδα καί εἰς πάντας τούς ἁγίους εἰς ἀπειλήν λοιμικῆς ἀσθενείας' καί Εὐχές εἰς λοιμικήν νόσον (σελ. 543-558). Ὑπάρχει 'Κανών παρακλητικός εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐπί προσδοκίᾳ πολέμου' καί Εὐχές ἐπί ἐπιδρομῆς ἐθνῶν (σελ. 567-572).

Ὑπάρχει 'Εὐχή ἐπί ἀνοίξει Ἐκκλησίας ἀπό αἱρετικῶν βεβηλωθείσης' (σελ. 484-485) καί 'Εὐχή ἐπί ἀνοίξει ναοῦ βεβηλωθέντος ὑπό ἐθνῶν' (σελ. 485). Ὅταν βεβηλώνεται ἕνας ναός ἀπό αἱρετικούς καί ἀλλοθρήσκους, ἡ Ἐκκλησία τόν εὐλογεῖ ξανά. Ἄλλη Εὐχή ὅταν μολύνεται ὁ ναός μέ φόνο ἐντός αὐτοῦ (σελ. 487). Ἡ Εὐχή ' Ἐπί οἰκίας περιεργαζομένης ὑπό πονηρῶν πνευμάτων' (σελ. 493-494) φυγαδεύει κάθε δαιμονική ἐπήρεια ἀπό τό σπίτι, πού μολύνθηκε ἀπό μαγικές τελετές ἤ ἐμφανίσεις πονηρῶν πνευμάτων. Ὑπάρχει 'Εὐχή εἰς τό εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ Ἁγίᾳ καί μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα'.

Ὑπάρχει Ἀκολουθία γιά προστασία κάποιου πού πρόκειται νά ταξειδεύσει μέ τόν παράδοξο τίτλο: 'Περί τῆς ὑψώσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅταν μέλλῃ ἀποδημῆσαι τις ἐν ταξειδίῳ' (σελ. 587-590). Ἐδῶ ὁ ὑμνογράφος ἐξυψώνει-δοξάζει τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο καί ζητᾶ τήν προστασία της.

Καλοκαιρινά μπάνια

Μέ τό καλοκαίριασμα τοῦ καιροῦ πολύς κόσμος φεύγει ἀπό τίς πόλεις καί τρέχει στή θάλασσα γιά νά χαλαρώσει, νά ἐκτονωθεῖ ἀπό τό καθημερινό ἄγχος καί τό στρές, νά γυμνασθεῖ καί νά εὐεργετηθεῖ ἀπό τόν ἥλιο στήν παραγωγή τῆς βιταμίνης D.

Σ' ὅλες σχεδόν τίς παραλίες συναντοῦμε πολύ γυμνισμό. Πολλές γυναῖκες δέν σέβονται τόν ἑαυτό τους οὔτε και τούς συνανθρώπους τους καί καλύπτουν ἐλάχιστα ἤ καθόλου τό σῶμα τους. Μοῦ ἔλεγε τίς προάλλες μία μητέρα μικροῦ ἀγοριοῦ 3 ἤ 4 ἐτῶν ὅτι τό παιδί της ἄρχισε νά πονηρεύεται ἀπό τό θέαμα γυναικῶν μέ ἀκάλυπτο στῆθος στίς παραλίες.

Κατά τήν Κρίση στή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ, πολλές γυναῖκες λόγῳ τοῦ ντυσίματος ἤ μᾶλλον τοῦ γδυσίματός τους θά κριθοῦν αὐστηρά. Ἡ πρόκληση ἀνήθικων σκέψεων καί ἐπιθυμιῶν στούς ἄνδρες εἶναι κολάσιμη ἁμαρτία. Ὁ Χριστός εἶπε: «ὅποιος βλέπει γυναίκα καί ἐπιθυμήσει τήν ἁμαρτία μαζί της ἤδη μοίχευσε στήν καρδιά του» (Ματθ. 5,28). Κάποιες προβάλλουν ὡς λόγο τοῦ προκλητικοῦ ντυσίματός τους τή ζέστη. Δικαιολογία χωρίς νόημα. Οἱ μουσουλμάνες πῶς μποροῦν καί φοροῦν τόσο βαρειά ἐνδύματα; Ἡ αἰτία τοῦ προκλητικοῦ ντυσίματος στόν Δυτικό κόσμο εἶναι ὅτι θεοποιήθηκε ὁ ἐρωτισμός καί τό σέξ. Ἡ πρόκληση δέν παρατηρεῖται μόνο στά νέα ἀνύπανδρα κορίτσια, ἀλλά ἐπεκτείνεται σέ πολλές γυναῖκες μέχρι τά βαθειά γεράματά τους. Θεωροῦν ὅτι ἀξίζουν, ὅταν προκαλοῦν ἡδονικά βλέμματα, ὅταν τούς παρατηροῦν οἱ ἄνδρες καί τίς θαυμάζουν γιά τό σῶμα τους. Ἡ κύρια ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ὅμως, δέν βρίσκεται στήν ὑλική-σωματική του πλευρά ἀλλά στήν πνευματική. Τό σῶμα χωρίς ψυχικά χαρίσματα εἶναι μηδέν. Ὅταν ἀπολυτοποιεῖται τό σῶμα καί σχετικοποιεῖται τό πνεῦμα, τότε ἀντιστρέφονται τά δεδομένα τῆς ζωῆς καί ὁ ἄνθρωπος ζεῖ σέ χαμηλό ἐπίπεδο. Ἡ σάρκα δέν εἶναι κακό, γίνεται κακό, ὅταν ἀπολυτοποιεῖται καί κυριεύει ὅλη τη ζωή τοῦ ἀνθρώπου.

Σήμερα ζοῦμε τίς συνέπειες τοῦ πανσεξουαλισμοῦ. Ὁ ψυχολόγος Φρόυντ εἰσηγήθηκε, τόν περασμένο αἰώνα, ὅτι οἱ ἀρνητικές ψυχικές καταστάσεις τῶν ἀνθρώπων ὀφείλονται στήν ἀπωθημένη λίμπιντο (ἐρωτική ἐπιθυμία). Ἑπομένως ἡ ἀπελευθέρωση τῆς λίμπιντο θά φέρει ἰσορροπία. Πράγμα πού δέν ἔγινε. Ἔγινε τό ἀντίθετο. Σήμερα μέ τήν ἀχαλίνωτη σεξουαλική ζωή οἱ ψυχολόγοι καί οἱ ψυχολόγοι κάνουν χρυσές δουλειές. Φαίνεται πώς οἱ νευρώσεις αὐξήθηκαν μέ τήν ἀχαλίνωτη σεξουαλική ζωή. Πόσο ἐπικίνδυνο εἶναι κάποιοι ψυχίατροι νά ὠθοῦν ἄτομα μέ ψυχικές διαταραχές στήν ἀχαλίνωτη σεξουαλική ζωή! Δέν διδάσκονται ἀπό τίς πολλές αὐτοκτονίες στίς ἀπελευθερωμένες σεξουαλικά χῶρες τῆς Σκανδιναβίας;

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΡΟΔΟΣ
8017
ΕΛΤΑ